COMMENTARII
DE REBVS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XVII. PARS IV.

LIPSIAE MDCCLXXII.
PVD IO. FRIDERICVM GLEDITSCH
Venduntur etiam
Amstelodami apud I. Schreuder, Londini apud Io. Nourse, Parisiis apud
Briasson, Venetiis apud I. B. Pascali, Patauii apud Io. Manfrè,
Holmiae apud L. Salvium.

I.

De Bononienſi ſcientiarum et artium inſtituto atque academia commentarii. Tomi quinti, pars prima 8. Alph. 8. pl. 48. tab. aen. pars altera 8. Alph. 88. tab. aen. Bononiae typis Laelii a Vulpe 1767. 4.

Pluribus, quae ad hiſtoriam inſtituti Bononienſis, de cuius ratione alio loco diximus *), pertinent, omiſſis, notamus tantum ab anno 1757 ex Profeſſoribus inſtituti DOMINICVM FABRIVM, HERACLITVM MANFREDIVM, IOSEPHVM IGNATIVM SCANDELLARIVM, PETRVM PAVLVM MOLINELLIVM, HERCVLEM LELLIVM et IACOBVM BARTHOLOMAEVM BECCARIVM diem obiiſſe. Huic vltimo, qui Praeſidis vniuerſi Inſtituti munere fungebatur, Cl. FR. MARIA ZANOTTVS ſucceſſit, qui a ſecretis Academiae antea erat. ZANOTTI vero munus SEBASTIANO CANTERANO commiſſum eſt.

In Commentariis, in quibus, vti alibi iam monuimus, ſumma opuſculorum a Sociis Inſtituti communi-

*) Comment. noſtr. Vol. V. p. 286. Confer. quoque Vol. VII. p. 387.

municatorum traditur, varia tamen occurrunt, quae
in opuſculis deſiderantur, et de quibus breuiter ad
p. 29. lectores referre, operae pretium eſſe duximus. Sic
relatum legimus Cl. FERDINANDVM BASSIVM
hyacinthum orientalem, caule bulbifero inſtructum,
in horto reperiiſſe, a BOEHMERO in catalogo ha-
p. 33. rum plantarum praetermiſſum. Idem BASSIVS de
p. 53. petrefactis agri Bononienſis pluribus expoſuit. AN-
TONIVS BALDANVS locuſtas maiores, quibus S.
IOANNES BABTISTA in deſerto vitam toleraſſe
p. 77. creditur, deſcripſit. MOLINELLIVS denique vſum
fungi in larice et fago creſcentis in haemorrhagiis
ſiſtendis aeque magnum eſſe ac illius, qui e quercu
colligitur, variis experimentis comprobauit. Com-
memorantur tamen quoque caſus, vbi agaricus in-
utilis fuit, niſi compreſſio ſimul quoque vaſis diſciſſi
adhiberetur.

Opuſcula vero in parte prima huius voluminis
ſequentia continentur:

P.I.p.1. 1) IACOBI BARTHOLOMAEI BECCARII
de lacte commentarius. Vti Cl. BECCARIVS in
triticea farina, quae tota vegetabilis indolis eſſe vi-
detur, animalem partem vegetabili admiſtam eſſe
primus demonſtrauit *); ſic in lacte particulas non-
nullas animalis naturae reperiri experimenta hic
enarrata probant. Ante BECCARIVM lac BOER-
HAAVIVS inprimis et MACQUERUS, in elementis
chemiae chemice diſquiſiuerunt. Et prior quidem maſ-
ſam a deſtillatione lactis reſiduam pinguem et dulcem,
ſalium plane expertem eſſe affirmauit; poſterior vero
lac in partem ſeroſam, butyraceam et caſeoſam diuiſit,
ſerumque a Cl. GEOFFROY iam examinatum nulli
ulteriori examini ſubiecit. Docent vero experimenta
hic

*) Comment. Bonon. T. II. P. I. p. 123 ſeq.

hic fusius descripta, ex massa a destillatione lactis relicta, si fortiori igne vrgeatur, acidum spiritum obtineri, tandemque particulas salis alcalini volatilis vaporum alborum sub forma surgere et excipuli parietibus adhaerere. Eadem phaenomena seri destillatio exhibuit; gluten vero e caseo coctura et pressione paratum, quo fabri lignarii vtuntur, spiritum tantum alcalinum, acidi vero nihil plane exhibuit *).

2) FRANCISCI BIBIENAE *spicilegium de bombyce.* Cl. Auctor occasione morbi cuiusdam quo a. 1749. bombyces afficiebantur fabricam harum erucarum subtilius examinauit obseruationesque suas hoc commentario academiae, communicauit. Materia, quae in canalibus sericeis (*vaisseaux soyeux*) **) continetur, seu sericeus humor primo capite disquiritur. Hæc, si spiritu vini eruca ante dissectionem immissa fuerit, in duas partes diuidi commode potest, quarum interior sine colore est, exterior vero longe minor, colorata et flauescens deprehenditur. Humor sericeus aqua non soluitur; educitur tamen colorata pars, quae vero non perfecte dissoluitur, sed fundum vasis petit. Ab alcalino sale non mutatur, neque ab oleo; spiritus vero vini humorem illum condensat, et successu temporis coloratam partem quoque soluit. Saponum vero ope perfecta solutio obtinetur. Humorem sericeum nutritioni animalis inseruire Cl. Auctor suspicatur. Addit quoque varia de modo, quo interior pars ab exteriore obducitur, et putat exteriorem partem flexibilitatem interioris p. 9.

*) Cl. MACQUERUS in dictionario chemico sub voce *fromage* alcali volatile caseo inesse iam monet, quamquam in elementis chemiae de acido tantum loquitur.

**) Omnino conferri hic merentur, quae Cl. LYONET in eleganti erucae salicis descriptione de his et reliquis erucarum partibus habet. Vid. Cl. LYONET in libro citato p. 111. et 498. Comm. nostr. Vol. XI, p. 443.

p. 24. interioris quodammodo conſeruare. Secundo capite
de canali alimentorum bombycis Auctor Cl. expo-
nit. Hic ex duplici tunica conſtat, minime inter ſe
connexis, quarum interiorem bombyx, dum in chry-
ſalidem ſe vertit, deponit. Ventriculi quoque for-
ma et totius canalis mirum in modum mutatur, et in
ſuperiore eius parte liquor ſecernitur, quo papilio,
dum egreſſum ex folliculo molitur, ad eius humecta-
tionem et emollitionem vtitur. In inferiore vero
canalis alimentarii parte humor colligitur, qui cum
acido marino et nitroſo efferueſcit, et ſi deinceps,
exſiccatur, rubellum colorem acquirit. In aliis papi-
lionibus iam ſine acidi admixtione rubet, et, ſi a pa-
pilione, e folliculo egreſſo, excernitur, guttulam ſan-
guineam refert, quales ſaepe a plebe pro pluuia ſan-
guinea habitae fuerunt. In bombycibus vero non,
niſi acido affuſo, rubet. Ferri particulas ei ineſſe
chemica experimenta Auctorem Cl. docuerunt. Ter-
p. 49. tio capite Cl. Auctor de peculiari coloris mutatione
in tracheis, quae in chryſalide obſeruantur, exponit.
Quae enim in eruca plumbeum colorem referebant,
iam in chryſalide argenteae apparent, interiore tu-
nica nigricante (vti de canalis alimentarii tunica
p. 56. iam diximus) cum exuuiis erucae depoſita. Quarto
capite ſpinalis medullae peculiaris motus deſcribitur.
Notum eſt, ſpinalem medullam *) in erucis pluribus
gangliis ſiue nodis inſtructam eſſe, ex quibus nerui
prodeunt. Haec, vt cerebrum et medulla ſpina-
lis in aliis animalibus, omni motu deſtituitur. Dum
vero eruca in chryſalidem et papilionem mutatur
motum quendam acquirit conſtantem ac regularem
et irritabilis fit, qui motus, vt cordis irritabilitas, quo-
p. 67. que poſt mortem remanet. Quinto capite varia ex-
perimenta in papilionibus, circa generationis nego-
tium inſtituta, enarrantur. Feminae, capite reſciſſo,
coitum

*) vid. LYONET l. c. p. 96. Comm. noſtr. l. c. p. 432.

coitum tamen exercuerunt, in foecunda tamen oua posuerunt.

3) FERDINANDI BASSI *de ambrosina, nouo plantae genere* dissertatio. Est arum *proboscideum* LINN. Var. b. De ipsa vera hac dissertatione seorsim impressa, iam alio loco ad lectores retulimus *).

4) VINCENTII RICCATI *disquisitio analytica, de termino generali serierum reccurrentium*, cum appendice. p. 82.

5. CAIETANUS MONTIUS *de ammanniae, herbae palustris, noua specie.* Ammanniam (*bacciferam*) foliis subpetiolatis, capsulis calyce maioribus coloratis LINN. quae in China habitat, in agro Bononiensi nunc quoque magna in copia repertam esse refert. p. 87.

6) THOMAE LAGHI *historia epidemicae constitutionis, in qua parotides, seroso glutine tumentes, redduntur, cum peculiaribus symptomatibus, quaeque constitutio, ineunte anno* 1753, Bononiae *contigit.***) In febribus catarrhalibus similibus tumor ad parotides oriebatur tactu renitens, glandulas quoque maxillares et interdum colli glandulas et tonsillas occupans. Rubor et dolor modo maior, modo minor erant. Febris vt plurimum ad nonum, vndecimum vel decimum quartum diem durabat et venaesectione, lenientibus et diluentibus leuabatur. A parotidibus, tussi et febre auctis, saepius ad testes metastasis in hoc morbo obseruabatur, qui maiori dolore, quam parotides, vexabantur. Fomentis tamen malum facile cedebat. In feminis pudenda quoque afficiebantur dolore et pruritu, dolorque aderat lumborum, qualem sub menstruorum accessu saepius feminae experiuntur. p. 117.

*) vid. Comment. nostr. Vol. XI. p. 509.

**) vid. quoque Cl. ROCHARD Iourn. de Med. 1757. p. 379. Comm. Vol. VIII. p. 461. Est *catarrhus Bellinsulanus* Cl. SAUUAGES Nosol. method. Vol. II. p. 35.

untur. Caussam morbi in tempestate humida et frigida, quae praecesserat, Cl. Auctor ponit, accusat tamen etiam effluuia peculiaria terrae, cum in Bononiensi tantum agro morbus hic obseruatus fuerit. Iam ab HIPPOCRATE L. I. *Epidem.* similem morbum obseruatum fuisse, Auctor Cl. probat. Vidit enim ille morbum post pluuiosam tempestatem, in quo tubercula magna circa aures erant, qui in quibusdam parum incalescebant, in omnibus vero non in suppurationem abibant; tusses interea siccae aegros vexabant et paulo post testiculorum vnus vel vterque inflammabatur.

p. 126. 7) EUSTACHII ZANOTTI *de veneris ac solis congressu, obseruatio habita in Astronomica specula Bononiensis scientiarum instituti* d. 5. iunii 1761.

p. 141. 8) FERDINANDI BASSI *de Bononiensi phytotypolito dissertatio.* Lapidem describit prope Bononiam repertum, ex calce, arena et mica compositum, in quo, praeter varia conchylia petrificata, etiam folium e *quercu Indica* RUMPHII Cl. Auctor reperit.

p. 150. 9) VINCENTIUS RICCATI *de motibus liberis et curuilineis corporum proiectorum, quae sese attrahunt per funem extensibilem, transeuntem per datum punctum.*

p. 169. 10) ROGERIUS IOSEPHUS BOSCOWICK *de recentibus compertis pertinentibus ad perficiendam dioptricam.*

p. 236. 11) IANI PLANCI Ariminensis *epistola ad* FERDINANDUM BASSIUM *de incessu marinorum echinorum, ac de rebus quibusdam aliis marinis.* Summa obseruationum, quas Cl. PLANCUS hic proponit,

nit, eſt: echinos aculeorum ope ſe in latus voluere, cornubus vero, quae per foramina emittant, tum aquam ſugere, tum progredi *). Echinis vulgo notis Cl. Auctor adhuc coriaceam aliquam ſpeciem *cucumerem* ſcilicet *marinum* RONDELETII ob internam formam et mammillas, quas emittit, licet aculeis careat, adnumerat. Coniungit etiam cum iis *mentulas* ſic dictas *marinas*. Stellarum quoque marinarum ingreſſus ope ſpinarum fit, ſiue aculeorum breuiſſimorum, quibus corpus attollunt et incedunt.

12) GUSMAN GALEATIUS *de renum morbis*. p. 249. Varias morborum hiſtorias et ſectiones cadauerum Cl. Auctor deſcribit, vbi ſignis calculi in renibus praeſentibus, poſt mortem calculi nulli, ſed renes tantum magnitudine aucti et intus veſiculis multis compoſiti deprehendebantur. Veſiculae hae ſeroſo humore turgeſcebant, et in quadam femina ante mortem cum vrina tales quoque excernebantur. In omnibus his aegris hydrops aſcites acceſſit, omnesque apoplexia ſubito exſtincti fuerunt.

13) VINCENTIUS MENGHINUS *de aquarum vi in calculis diſſoluendis*. p. 261. *Commentarius* I. et II. Nullum eſſe aquarum genus, quod ad diſſoluendos calculos, debite applicatum, eos vel omnino vel ex parte ſaltem emollire non deprehendatur, experimenta Cl. Auctoris confirmant. Vſus vero eſt 1) aqua pluuiali deſtillata 2) aqua pluuiali non deſtillata 3) puteali quadam ſublütoſa 4) puteali aliqua puriore et 8) aqua pluuiali cum tartaro ſolubili (i. e. tartaro tartariſato noſtrarum officinarum) coniuncta. Fruſtula calculi e veſica extracti, quorum ſingulorum pondus granorum quatuordecim erat, iis immiſit, viditque

*) Similia fere iam habet Cl. REAUMUR in Actis Pariſinis a. 1710.

viditque post viginti dies 1) aquae speciem duo grana, 2) grana tria, 3) grana sex, 4) grana septem, et 5) grana octo soluisse. Cum igitur tartari tartarisati tantam, in calculo dissoluendo, esse vim cognosceret, eum cum variis aliis salibus mediis comparauit, viditque, eum et tartarum regeneratum (seu terram foliatam tartari nostrarum officinarum) reliqua omnia virtute lithontriptica superare.

p. 275. 14. IANI PLANCI *epistola de vrina veneta**).

p. 280. 15) PETRI PAULLI MOLINELLII *de grauium corporum descensu in aqua commentarius.*

p. 291. 16) PAULUS FRISIUS *de motu orbium planetarum.*

p. 309. 17) IDEM *de acceleratione et retardatione motus planetarum.*

p. 333. 18. CAIETANUS MONTIUS *de xylophthori terrestris prima specie.* Insectum, hoc commentario descriptum, ad phalaenas *bombyces* elingues, alis depressis, dorso laeui LINNAEI pertinet. Larua huius phalaenae in vagina seu folliculo ex gramineis culmis contexto, habitat, quam sibi ipsa conficit. Phalaena ipsa antennas nigricantes pectinatas, habet; thorax griseus est, alae vero vtraque facie pullae, nitore sericeo sublucentes, et ad imam oram fimbriatae deprehenduntur. Papilio femina alis destituitur et toto habitu differt. Haec e folliculo egressa in vagina latitans se conuertit vt aluum et ouiductus ostium mari obiiciat et ita ab eo foecundetur.

19.

*) vid. Comment. nostr. Vol. VI. p. 261.

19. FRANCISCI MARIAE ZANOTTI *ad* TORQUATUM VARENIUM *epistola, in qua primum de luce agitur, tum pauca indicantur de motu corporum initiali.* p. 349.

In parte secunda sequentes commentarii continentur:

1) PETRI PAULLI MOLINELLI *obseruationes aliquot medicae.* Prima obseruatio *de ossis hyoidis luxatione* inscribitur. Os hyoideum in anteriorem partem luxatum VALSALVA ex boli maioris deglutitione vidit, luxari vero idem hoc os in posteriorem quoque partem posse Cl. MOLINELLI duplici obseruatione probat. Accidit vero hoc in iuuene vi externa, cum scilicet in concertatione aduersarius collo eius manum iniiceret, et ad priorem dextramque partem vehementer conprimeret. Luxatione facta, aeger loquela, et respiratione parum impeditis, nil tamen solidi vel liquidi deglutire potuit, summaque anxietate affectus est. Larynx quodammodo deformata visa est, tumorque in dextro latere inter laryngem et sternomastoideum musculum conspiciebatur. Cl. Auctor in auxilium aegri aduocatus digitum indicem dextrae manus in fauces dimisit, exterius vero digitos duos sinistrae manus collo apposuit, quibus pressionem indicis in fauces dimissi, qua os in situm dirigere tentabat, moderaret et dirigeret. Quo etiam artificio non solum in hoc, sed in alio quoque viro, qui etiam ab externa caussa simili luxatione vexabatur, os in pristinum situm restituit. Secunda obseruatione de *venefica aeris indole* agitur. Probat vero Cl. Auctor experimento in 22 hominibus facto, carnes cum pinguedine, adiecto sale, in vase aeneo, stanno non obducto, tostas exinde non nociuam naturam acquisiuisse. Tertia obseruatione vincturam describit

P. II. p. 1. p. 7. p. 9.

bit, ad *rupti tendinis patellae* curationem vtilissimam. Cum enim Cl. Auctor cognosceret nec situ solo, nec MUSCHENBROECKII lamina, plenariam curationem obtineri, aliud vincturae genus excogitauit. Componitur vero haec duabus fasciis, e molli corio confectis, quarum vna superius ventri altera genu et tibiae infra affectum tendinem circumducitur. Vtraque vero fibula quoque munitur, atque inter se tribus habenis coniungitur, quae inferiori fascia stabilitur, superiore vero mediante fibula annexae sunt, et magis adhuc in situ circumducta tertia fascia firmantur.

p. 11. 2) PAULLUS FRISIUS *de inaequalitatibus motus terrae et lunae circa axin ex Astronomorum hypothesibus.*

p. 59. 3) IOANNES BAPTISTA A CAVOLO *de metamorphosi duorum ossium pedis in quadrupedibus aliquot.* Os, quod Galli *le canon* dicunt et quod metatarsi et metacarpi ossibus respondet, ex Cl. FOUGEROUX obseruatione in fetu et recens natis vitulis et agnis componitur duobus ossibus, quae superficie plana per totam suam longitudinem sibi invicem accumbunt, tandemque ita inter se concrescunt, vt primo septum remaneat cartilagineum, quod sensim deletur, vt vnicum tandem os supersit. Rationem huius concretionis et motum, quo septum deletur, Cl. Auctor hic vlterius examinat, docetque pressione externa musculorum et motu animalis concretionem hanc plurimum adiuuari.

p. 66. 4) SEBASTIANUS CANTERZANUS *de attractione sphaerae.*

5. GRE-

5) GREGORIUS CASALIUS *de machinula quadam ad proiectilium theorias per experimenta probandas.* p. 71.

6. CAIETANUS TACCONI *de rhachitide obseruationes.* Femina iam tertio anno rhachitide adficiebatur, quam ſpinae et extremitatum inflexio, immodica ventris craſſities pluraque alia incommoda ſequuta ſunt, quibus omnibus non obſtantibus, ad 42 tamen annum miſeram vitam protraxit. In cadauere eius Cl. TACCONI inſignem in abdominis cauo tumorem detexit, album ſuperficieque ſcabrum, qui etiam in thoracem, adacto diaphragmate, ſe invexerat, viſceraque abdominis, ventriculum, lienem, magnamque inteſtinorum partem ſurſum adegerat. Maſſa haec 22 libras pendebat, adeoque dura deprehendebatur, vt ſerrae ope diſſecanda eſſet. Oſſeam enim naturam habebat, quae tamen ſenſim in ſcirrhoſam duritiem mutabatur, cauitateque intus inſtruebatur, quae libram vnam ſemis humoris viſcidi et quaſi pinguis continebat. Exterius vero et interius tenui membrana obducebatur. Cohaerebat hic tumor cum nonnullis aliis tumoribus in abdomine conſpicuis; aderat quoque caries vertebrarum et coſtarum. His praemiſſis, de rhachitide Auctor Cl. in vniuerſum exponit, atque ex conſideratione oſſium plurimorum rhachiticorum quinque obſeruationes communicat: 1) ibi inflecti oſſa, vbi arterias maiori copia recipiunt, 2) eas arterias, vbi oſſa ingrediuntur, latiores eſſe et ampliores, ſed ſtatim, vt ingreſſae ſunt, maiorem in modum conſtringi, 3) in parte oſſium concaua foramina et cellulas ſanguine foedas in pueris praeſertim reperiri: 4) has cellulas nullum manifeſtum perioſteum habere vel illud vlcuſculis affectum eſſe: 5) in conuexa oſſium parte, ſi ipſam conuexitatem excipias, nil praeternaturale

turale reperiri. Ex his vero obseruationibus colligit, mucosum sanguinem eo loco, vbi vasa os ingrediuntur, stagnare, stagnando corrumpi et exsudare cellulasque ipsas male afficere, sicque latentem cariem producere.

p. 99. 7) IOANNES BACIALLIUS *de fluminibus in mare fluentibus.*

p. 108. 8) IOANNES ANDREAS CASTELVRETUS *de proprietate numerorum diuisibilium per* I, II, III, IV: I - - etc.

p. 120. 9) HIERONYMI SALADINI *methodus Bernoulliana de reducendis quadraturis transcendentibus ad longitudinem curuarum algebraicarum, a quibus inutilis saepe redditur, imaginariis quantitatibus liberatur, atque eiusdem reductionis innumerae aliae viae indigitantur.*

p. 139. 10) GUSMAN GALEATII *historiae duae mirabiles calculorum in vreteribus existentium.* Calculos in renibus haerentes si adeo magni sunt, vt per vreteres non transire possint, abscessus in renibus excitare, duae hae morborum historiae et sectiones probant. Hoc pus si cum vrina exeat, aeger licet debilitetur, tamen per aliquot annos vitam trahere potest. Si vero calculus omnem viam praecludat, citius aeger perit. In vno tamen horum aegrorum, calculo in vretere sinistro haerente, pus ex fistulosa apertura in hypochondrio sinistro egressum sibi parauit, aegerque adhuc per aliquod tempus seruatus est. Calculo vero ex dextro rene vretere ingresso omnique vrinae exitu praecluso diem obiit.

p. 151. 11) IACOBI BLANCANI *iter per montana*
159. *quaedam agri Bononiensis loca. Vezzanum* montem

et

et ripas fluminis *Samodiae* et petrefacta aliaque fossilia ibi reperiunda describit.

12) GREGORIUS CASALIUS *de quorundam vitrorum fracturis sermo alter, quo diluuntur obiecta nonnulla, quae* Cl. IOANNES BAPTISTA SCARELLA *protulerat aduersus sermonem primum de eodem argumento conscriptum* (vid. Comment. Bonon. Vol. III.) p. 169.

13) VINCENTIUS RICCATUS *de aequivalentia potentiarum per principia metaphysica demonstranda.* p. 186.

14) EIVSDEM *epistolae tres, quibus vtilitas calculi sinuum et cosinuum in infinitesimorum analysi demonstratur.* p. 198.

15) GVSMANN GALEATIVS *de cortice Peruuiano.* Auctor varia hic ad Cl. TORTI *de vsu corticis Peruuiani* dissertationem addit. Singularem febrium speciem facit asthmaticarum, quae solo vsu corticis curantur. Enarrat quoque nonnulla exempla vtilitatis huius remedii in febribus lethargicis et cum spasmo coniunctis. In nonnullis aegris, febre intermittente laborantibus cortex, nihil profecit, nisi cascarilla quoque ei adiungeretur. Reliqua ad dosin corticis pertinent, quae ad febris curationem requiritur. Hanc TORTVS duarum vnciarum fecit, GALEATIVS vero recte monet saepe longe maiore copia opus esse. p. 216.

16) HIERONYMVS FABRICVS *de monstro humano.* Externam capitis formam fetus monstrosi describit, in quo calua ita depressa fuit, vt fere omnis cranii cauitas abesset; tactu tamen se cerebelli quoddam vestigium distinguere potuisse putat. p. 226.

17. EV-

p. 236. 17) EVSTACHIVS ZANOTTVS *de supputandis aequationibus in orbitis planetarum.*

p. 241. 18) SEBASTIANI CANTERZANI *epistola ad* HIERONYMVM SALADINVM, *qua* EVSTACHII ZANOTTI *obseruatio Veneris, solem traiicientis, ab omni erroris suspicione liberatur.*

p. 249. 19) IOANNIS BRUNELLI *epistola ad* EUSTACHIUM ZANOTTUM *de pororoca.* Americano hoc nomine subitanea et horrenda eruptio et quasi turgescentia aquarum indicatur, quae in fluuio *Guama* ad *Param* vrbem nonnullisque aliis Americae locis obseruatur, et cum aestu maris coniuncta est, quamquam in locis poprius ad mare sitis nihil eiusmodi accidat. Ostendit Noster aquam per canales subterraneos in fluxu maris ad haec loca transferri; libere tamen fatetur, nec per hanc hypothesin omnia phaenomena bene explicari posse.

p. 256. 20) EUSTACHIUS ZANOTTUS *de angulo positionis et eius vsu in determinanda telluris figura.*

p. 265. 21) ROGERIUS IOSEPHVS BOSCONICH *de unione colorum aliorum post alios per binas substantias ac unione multo maiore per tres.*

p. 334. 22) IOANNIS BRVNELLI *de mannioca ad* FERDINANDVM BASSIVM *epistola,* Culturam Iatrophae *manihot* LINN. (s. *Cassaue*) varia, quae ex ea parantur, cibi genera et effectus succi eius venenati describit, quae omnia, cum nil noui contineant, omittimus.

p. 345. 23) GREGORIVS CASALIVS *de vi pulueris pyrii per machinas dimetienda.*

24) GRE-

24) GREGORIUS CASALIUS *de ictu pulueris pyrii.* p. 357

25) IOANNES BAPTISTA MARTINI *de vsu progressionis geometricae in musica.* p. 372

26) IOSEPHI BENVENUTI *de Lucensium thermarum atmosphaera.* Situm harum thermarum, quae in pago *Corsena* reperiuntur, describit, et aerem ibi purissimum esse ostendit. Addit meteorologicam tabulam, in quam obseruationes, ab ineunte mense maio 1762 vsque ad exitum aprilis 1763, retulit. p. 395.

27) VINCENTII RICCATI *additamentum ad opusculum de termino generali serierum recurrentium,* (vid. partem primam huius voluminis p. 583.) p. 415.

28) EIUSDEM *epistola* ad Cl. CLAIRAUT, *de corpore proiecto cui, praeter potentiam seruantem rationem reciprocam duplicatam distantiarum a centro, applicatae sunt aliae potentiae duae, quarum una dirigitur ad idem centrum, altera est huic perpendicularis.* p. 421.

29) EIUSDEM *epistola* ad IACOBVM MARISCOTTVM *de quadratura curuarum, tradita per summas generales serierum.* p. 432.

30) IOANNES BAPTISTA SCARELLA *de principiis visionis directae, reflexae et refractae.* p. 446.

31) ALOYSIVS GALVANVS *de renibus atque vreteribus volatilium.* Renes auium plerarumque duo sunt oblonga viscera, anterius in quatuor, posterius in duos lobos diuisa. Componuntur ex oblongis lobulis, arteriaeque cum vasis secretoriis vri- p. 500.

 nileris

niferis communicant, quae in vnum vreterem tandem, vt glandularum conglomeratarum ductus, confluunt. Vreteres in inteſtinum rectum terminantur, eoſque in auibus viuis apertis periſtalticum et antiperiſtalticum motum habere Cl. Auctor obſeruauit.

p. 509. 32) FRANCISCI MARIAE ZANOTTI *ſermo obſeruationem nouam exhibens, qua* Cl. DE LA LANDE *mirabilem quandam in Saturni motibus inaequalitatem demonſtrat.*

p. 514. 33) PAVLLI FRISII *epiſtola* ad FR. M. ZANOTTVM, *qua operis de grauitatis legibus, a ſe edendi, formam rationemque deſcribit.*

II.

Diſſertations ſur les antiſeptiques, qui ont concouru pour le prix propoſé par l'Académie des Sciences, Arts et Belles-Lettres de Diion en 1767, dont la prémiére a remporté le Prix, et dont les deux autres ont partagé l'*Acceſſit*; Inprimées par ordre de l'Académie. A Diion, chez Francois Des Ventes, Libraire de Monſeigneur le Prince de Condé. A Paris chez Des Ventes de la Dové, Libraire. 1769. 8 mai. Alph. 2 plagg. 3½ ſine praefatione.

h. e.

Diſſertationes de antiſepticis, quibus de praemio, ab academia Divionenſi propoſito, certatum eſt, quarum prior illud obtinuit, reliquae duae autem eidem proxime acceſſerunt; impreſſo ex mandato academiae.

Thema

Thema hoc, quod olim iam indicauimus, ab illuſtri hac Academia propoſitum fuiſſe *), inter alios elaborandum ſibi ſumſerunt viri Cll. DE BOISSIER, BORDENAVE et GODART. Cl. BORDENAVE tamen ideo praemium tributum non eſt, quia non idem ſtudium in explicandis auxiliis medicis ad putredinem, quam chirurgicis, adhibuiſſe videbatur: Cl. GODART autem, quia modum non expoſuit, quo antiſeptica eouſque putedrinem corrigerent, vt partibus, eadem affectis, conſiſtentiam naturalem redderent; quod quidem momentum maxime Cl. MAC-BRIDE tentaminibus debemus. Noſtrum nunc eſt, ſingulorum ſcriptorum rationem lectoribus noſtris exhibere.

Cl. DE BOISSIER opus ſuum ad normam quaeſtionis, ab Academia propoſitae, in quatuor partes diuidit, ideoque, praemiſſa introductione, in parte prima de notione antiſepticorum in ſenſu latiſſimo, in parte ſecunda de modo, quo ea agant, in tertia, quomodo variae eorum ſpecies diſtingui debeant, et in quarta de vſu eorum in morbis exponit. Vlterius autem tractatio diuiditur, ita, vt in ſecundae partis ſectione prima, de modo agendi antiſepticorum ſimplicium, in altera medicamentoſorum dicatur: pars quarta, eaque ampliſſima, ſectiones tres exhibet, de morbis productis a putredine in parte externa, in primis viis, et in maſſa ſanguinis; vltima harum ſectionum tres rurſus articulos complectitur, de putredine ſcorbutica ſanguinis, de febrili, et de ea, quam actio cauſſae localis producit, quae duas paragraphos exhibet, alteram de putedrine purulenta, alteram de gangraenoſa.

Primo loco ad ſtabiliendam putredinis animalis notionem cum propria, tum aliorum auctorum exempla Cl. Auctor recenſet, et ex iis varia corollaria elicit;

*) vid. Comm. noſt. Vol. XIII. p. 163.

p. 16. elicit; nimirum aerem ex ſubſtantiis animalibus, in
putredinem abeuntibus, magna copia egredi; ad eam
neceſſario requiri actionem aeris exterioris, qui ſi at-
tingere non poſſit ſubſtantias iſtas iam putreſcentes,
putredo ipſa ſiſtatur; iſtas in vaſe, exacte clauſo, putre-
ſcentes alkali volatile euoluere, quod in aere liberio-
ri, aut adiuncto maiore caloris gradu, protinus diſſipe-
tur, ac in quodam tantum putredinis gradu neque
ſub initium aut finem, praeſens ſit; odorem putri-
dum ſemper adeſſe, debiliorem tamen ſub initium
et finem, et corrigendum ab alkali volatili; ſubſtan-
tias putreſcentes voluminis et ponderis iacturam pa-
ti; putredinem augeri calore, tardari frigore, adiu-
vari humiditate et aeris exterioris impetu debilior-
idem corporibus fermentantibus, aut, quae paucum
aerem contineant aut eumdem abſorbeant; ſubſtan-
tiam ſanam ſeruari, ſi defendatur ab impreſſionibu
aeris exterioris, aut impediatur euolutio et iactur
aeris fixi aut elementaris; corpora putrida aerem
abſorbere, eorumque putredinem corrigi abſorptio-
ne aeris eius, quem quaedam ſubſtantiae offerunt, e
qui exit ſub fermentatione aut efferueſcentia, item
p. 18. que, cum nitrum ſuper carbonibus deflagrat. Putre-
do vero eſt motus inteſtinus, excitatus ſponte inte
particulas inſenſiles corporis organici, formans prin-
cipia foetida indolis alkalinae volatilis, ea diſſipan
et corpus in elementa ſua reſoluendo illud deſtruen
quatuor ergo in quocumque huius morbi gener
gradus conſtitui debent, procliuitas nempe in ean
principium, progrediens, ac denique conſummat
quae differentiae omnes ex mutatis phaenomen
p. 20. patent. Partes animales omnes, ſibi relictae, pu-
tredinem contrahunt; primum euoluitur lene ac
dum, quamquam non in omnibus, ſubito euan
ſcens, poſtmodum odor putridus, ab alkaleſcent
plane diuerſus, et citius oriens, quam is, diutiu
etiam

etiam perdurans. Cum omnis ſubſtantia ſalina ex partibus aquoſis cum tereſtribus iunctis conſtet, haeque in alkalibus copioſiores adſint, quam in acidis, atque in illis volatilibus ſubtiliores et arctius cum phlogiſto coniunctae, quam in fixis, patet inde, ſub initia putredinis facilius extricari acidum, terrae leviori antea ſociatum, quae poſtmodum ſubtilior reddita et arctius copioſiusque cum phlogiſto vnita, volatilis redditur, et alkali huius generis offert. Haec p. 23.
ergo a motu inteſtino pendent; is autem proficiſci videtur ab aere fixo, exitum quaerente, particulis eius arctius ad ſe inuicem accedentibus atque elaſticitatem acquirentibus, indeque reliquis partibus elementaribus in motum ductis. Remotis autem hiſce coniecturis, hoc patet, omnia ea, quae pro- p. 24.
penſionem aeris fixi in ſtatum elaſticum augent, euolutionem et expanſionem eius promouent, obſtacula huius euolutionis tollunt vel infringunt, ac denique ad diſiunctionem principiorum aliquid conferunt, conſiderari debere tamquam cauſas agentes putrefactionis, quo ea pertinent, quae iam ex corollariis ſuperius adduximus. Cauſam ergo motus inteſtini, putredinem efficientis, Cl. Auctor in actione ſimultanea ae- p. 26.
ris interni et atmoſphaerici ponit, dum prior ſe liberare tentat a ſubſtantia, putredini obnoxia, alter in eam penetrare. Antiſeptica ergo dicenda ſunt ea remedia, quae impreſſionem aeris exterioris impediunt, aerem fixum in corporibus conſeruant, aut eumdem amiſſum reſtituunt: quae quomodo fiant p. 27.
pars ſecunda exponit, cui tabulam generalem adiunxit Cl. Auctor, vt vno intuitu totus ambitus remediorum horum conſpici poſſet, quorum ergo diuiſionem nunc exhibituri ſumus.

Remedia antiſeptica ſunt:

A. *Simplicia*, quae agunt in ſubſtantias, vita deſtitutas, quarum ſolida aeque ac fluida ſunt in ſtatu inertiae; haec ſunt:

a. *conseruantia*, quae substantiam sanam ab impressione aeris exterioris defendunt, aeremque fixum in eadem retinent; diuiduntur iterum in

α. *vnctuosa*, quae partibus oleosis, mucilaginosis cet. poros occludunt,

1. *oleosa*, olea pressa cet.
2. *pinguia*, adeps liquatus.
3. *gummosa*, gummi arabicum et tragacanthae, sicca adhibita.

β. *adstringentia*, quae solida stringunt, exsiccant, ideoque etiam poros coarctant.

1. *frigida*, glacies, nix, aqua gelida.
2. *salina*, nitrum, sal ammoniacus, crudus.
3. *salinometallica*, crystalli lunae, turpethum minerale, plumbum et ferrum in acidis mineralibus soluta, cet.
4. *terreostyptica*, calx viua.
5. *acida*, vegetabilia et mineralia.
6. *alkalia*, fixa et volatilia.

γ. *mixta*, vtrisque proprietatibus ditata.

1. *resinae* aut *gummiresinae*, balsamum peruuianum, camphora cet.
2. *substantiae simplices*, chinae cortex in puluere vel decocto, cet.
3. *liquores vinosi et spirituosi*, varii generis.

b. *corrigentia*, quae progressum putredinis coercent, eamque corrigunt, sunt:

α. *imperfecta*, quae tantum substantiam penetrant, principia putrida quasi saturant, neutra reddunt et corrigunt.

1. *acida*, vel *vegetabilia*, vel *mineralia*.
2. *alkalia*, vel *fixa*, vel *volatilia*.

β. *perfecta*, quae substantiis putridis amissum aerem fixum restituunt,

1. *gummosoresinosa*, extractum chinae cet.

2. *mate-*

2. *materiae, actu fermentantes*, quorſum commiſtio corticis chinae cum ſaliua refertur, cet.
3. *mixturae efferueſcentes*, acidum vitrioli cum lixiuio tartari, ſal cornu cerui cum aceto vini cet.
4. *liquores vinoſi*, varia vina, iisque analoga potus genera v. c. cidre cet.
5. *terreoſtyptica*, calx viua.
6. *vapores*, ignis liberi, nitri detonantis, ſuffimigiorum cet.

B. *Medicamentoſa*, quae in partes viuas agunt, ſolidis et fluidis actionem iuuantibus; haec ſunt:

a. *externa* ſeu topica,

α. *improprie dicta*, quae vel putredinem retinent, ne oriatur, vel ſeparationem putridi promouent,

1. *emollientia*, cataplaſmata, fotus, balnea cet.
2. *reſoluentia, repercutientia*, frigida, ſolutiones ſalium mediorum, ſpirituoſa cet.
3. *vulneraria*, balſamica, digeſtiua cet.
4. *eſcharotica*, aqua phagedaenica cet.
5. *auxilia chirurgica*, ſcarifationes, exſtirpationes vel amputationes.

β. *proprie dicta*, quae putredinis progreſſum coercent, aut partibus, hac affectis, ſanitatem reſtituunt,

1. *ſubſtantiae ſimplices*, plantae amarae, aromaticae, china, balſama naturalia, ſtyrax, camphora, myrrha, olea eſſentialia
2. *medicamenta*, ex his *praeparata et compoſita*.

3. *vapores* nitri detonantis, ſuffimigiorum accenſorum, materiarum fermentantium ſeu efferueſcentium.

b, *interna*, eaque

α. *improprie dicta*, quae materias putridas euacuant

1. *emetica*, ipecacuanha et remedia ex antimonio parata.
2. *cathartica*, ſena, aloe, rheum, caſſia cet.
3. *diuretica* ſic dicta frigida, plantae naſturtinae, nitrum, cremor tartari.
4. *diaphoretica* ex vegetabilibus, antimonium diaphoreticum, cet.
5. *bechica* ex vegetabilibus, balſama natiua, mel, cet.

β. *proprie dicta*, ſeu *alterantia*.

1. *prophylactica*, quae partibus, in quibus putredo euoluitur, ſtatum naturalem reddunt.

a) *adſtringentia* vel *ſtyptica*, ad tonum ſolidorum reſtituendum, vegetabilia et mineralia, potiſſimum acidum vitriolicum.

b. *frigida*, ad moderandum calorem inteſtinum, acida vegetabilia et mineralia, nitrum cet.

c) *calida* vel *ſtimulantia*, ad excitandas vires, ſpirituoſa, cardiaca, alkalia volatilia.

2. *curatiua*, quae partes, in quibus putredo iam progreſſus fecit, ſanant,

a) *diaetetica*, deſumta ex

α) *animalibus*, ſerum lactis, iuſcula animalium iuniorum cum vegetabilibus cet.

γ. *ve-*

β) *vegetabilibus*, nutrientia gelatinoſa, demulcentia et lubricantia, nec non varia potus fermentati genera.

γ) *reliquis rebus non naturalibus*, aer purus, renouatus et correctus variis auxiliis; exercitium corporis moderatum; animi tranquillitas.

b) *pharmaceutica*,

α) *antiſcorbutica*, ex naſturtinorum claſſe

β) *febrifuga*

1) *aromatica*, cortices citri, aurantiorum, nux moſchata cet.

2) *balſamica*, balſama natiua,

3) *alexipharmaca*, angelica, ſerpentaria virginiana, allium cet.

4) *amara*, cortex peruuianus, centaurium minus, caſcarilla, abſinthium cet. catechu, myrrha, camphora, gummi ammoniacum.

γ) *efferueſcentia*, ſuccus citri, cum ſale abſinthii mixtus et illico aſſumtus.

Haec autem tabula quamuis magis ad partem tertiam huius tractationis, quae differentes antiſepticorum ſpecies tradit, pertineat, nos tamen maluimus, eam ante exhibere, quam nonnulla ex parte ſecunda, de modo agendi eorum, excerperemus, ne moleſta repetitione taedium crearemus Lectoribus. Sales omnes videri poſſent, vim exſerere antiſepticam, cum carnes exſiccent fibraſque ſtringant, ideoque referendi inter adſtringentia: ſed neutri potius augent procliuitatem in putredinem, ſi in minori doſi adhibentur, dum pars ipſorum terrea magis agit, quam acida, ideoque aerem fixum abſorbet; maior p. 29.

 autem

autem dosis vere eos antisepticos reddit, quia tunc pars acida efficacius agit, quam terrea. Calci viuae virtutem hanc conciliare videtur principium istud, quod MEYERUS acidum pingue dixit, quodque Cl. Auctor non nisi aerem fixum intime cum materia purissima ignis sociatum esse putat. Antiseptica
p. 31. mixta ex vegetabilibus tantum petenda sunt, quae tamen vel particulis, nimis facile fermentationem contrahentibus, vel particulis crassioribus terreis orbata esse oportet; prius demonstrat effectus guaiaci, saepius excocti, alterum extracti corticis Peruuiani.
p. 32. Inde etiam diuersitas virtutis antisepticae liquorum,
p. 41. fermentatione paratorum, patet. Antisepticorum externorum proprie dictorum effectus idem fere est, qui corrigentium: potentissima ex iis sunt, quae ex substantiis resinosis aut gummosoresinosis petuntur.
p. 42. Vaporum, quos hic recenset Cl. Auctor, ipse nondum expertus est vsum, quem tamen vtique theoria
p. 45. promittit. In alterantium refrigerantium vsu caute attendendum est, ne, acidis nimis copiose adhibitis, vasa excretoria primarum viarum iusto plus constringantur, putridaeque materiae exitus praecludatur: quare nonnulli practici, acidis figi materiam morbifi-
p. 46. cam, dixerunt. Caute etiam cum stimulantibus mercandum est, quorum vsus nonnisi in irritando systemate neruoso et vasculoso consistit; immediate ergo putredini non resistunt, cum alia ex iis, vti spirituosa parum aeris fixi contineant, alia, vt alkalia volatilia, soluendo humores, eorum acrimoniam augeant: et licet partem, vita destitutam, a putredine immunem reddant, eamdem tamen in corpore viuo excitant atque accelerant. Cum nonnunquam spissitudo humorum caussa remota putredinis existat, hanc praeuertendo vtilia esse queunt: vnde forte vsus eorum, in viperae morsu protinus applicatorum, declarari poterit. Antiseptica curatiua ex solis vegetabilibus

tabilibus peti poſſunt, quibus quippe maior copia ineſt aeris elementaris quam corporibus aliorum regnorum naturae; accedit facilior ad fermentationem propenſio, ſi cum liquoribus animalibus commiſcentur indeque facilior aeris huius euolutio. Neque vero omnium vna eademque eſt conditio, aut idem vſus. Recentia vere efficaciora ſunt ſiccis, ſed ſaepe adhiberi nequeunt in morbis acutis, quia aer in primis viis copioſe euolutus, neque adeo facile reſorbendus, elaſticitate rurſus acquiſita, ſaepe maxima incommoda parit. Inde tunc magis eorum decocta vel infuſa, iuncta iuſculis animalibus tenuioribus, vel ſerum lactis in vſum ducenda ſunt: cum in morbis chronicis vegetabilia recentia per ſe, liquores, actu fermentantes vel in fermentationem proni, maxime conferant. Principium volatile in plantis naſturtinis forte ex inſigni quantitate aeris fixi, facile euoluendi, conſtat, eodem forte modo, quo aer iſte ex liquoribus fermentantibus prodit.

p. 47.
p. 48.
p. 50.

Progredimur nunc ad partem quartam de vſu horum remediorum in morbis. Morbos putridos, vt cauſſae occaſionales, producunt victus animalis, defectus alimentorum aut deprauata eorum indoles, abuſus liquorum ſpirituoſorum, bilis abundantia, motus fluidorum corporis noſtri vel nimis retardatus vel nimis acceleratus, aer vel humidus, vel calidus, vel vterque ſimul, vel exhalatationibus putridis refertus. Diſponuntur ad eoſdem homines bilioſi, plethorici, exercitio corporis vel abutentes vel deſtituti; voraces aut fame preſſi, potui ſpirituoſo dediti, veſcentes alimentis deprauatis, aut victu animali magis, quam vegetabili, habitantes in vrbibus, in prouinciis calidis, in locis humidis, aerem putridum haurientes cet. Putredo, ex his cauſſis nata, vel fluida tantum occupat, vel ad ſolida quoque extenditur: effectus eius vel in parte quadam externa,

p. 55.
p. 58.

terna, vel in primis viis, vel in maſſa ſanguinis ſeſe
p. 60. exſerunt. Inde primo loco de vſu antiſepticorum in morbis a putredine in parte externa dicendum eſt. Haec iterum, vti ſupra omnis putrefactio in genere in quatuor ſtadia vel gradus diuiditur, primus ſeu putredo imminens eſt, ſi in corpore, ad eam diſpoſito, inflammatio vel contuſio violenta nec reſoluitur, nec in ſuppurationem tendit, ſed vlcus efficit, carnibus molleſcentibus et ſuppuratione vel imminuta vel aucta; ſecundus, ſeu ſtatus putridus eſt, ſi, minutis ſymptomatibus, inflammationis color partis affectae obſcurior fit, in ſuperficie veſiculae, ſero rubello plenae, eleuantur, ſuppuratio pus foetidum et tenue praebet, carnium ſuperficies nigreſcit, margineſque inflammantur; tertius ſeu gangraena, ſi eadem ſymptomata ingraueſcunt, frigus, mollities, inſenſibilitas partis aegrotae augentur, color liuidus fit et nigricans, cutis vel puſtulis ſero, rubello vel liuido plenis, obſeritur vel indureſcit et occalleſcit, vlcus foetidiſſimum profundius ſerpit, et margines inflammati in gangraenam abeunt; quartus denique ſeu ſphacelus, ſi pars affecta vita prorſus priuatur, coloris nigri, foetoris teterrimi, ſuppuratione ad oſſa penetrante, parſque emortua per fruſta decidit aut
p. 61. induratur. Naſcitur autem in parte quadam viui corporis putredo, ſi vel vitiati ſucci ad eam deferuntur, vel in ea corrumpuntur, vel vtroque modo ſimul; inde cauſſa vel generalis eſt, vel particularis
p. 61. aut localis vel mixta. Prior locum habet in morbis putridis internis, potiſſimum ſi membrum aliqod magis remotum eſt a centro circulationis aut compreſſum vel vlceratum, aut ſi circulatio in eodem impeditur: altera, ſi humores in parte affecta lentius circulantur aut ſtagnant; tertia in vtriuſque generis caſibus ſimul. Cauſſa autem proxima ſemper ponenda eſt in iactura
p. 63. aeris fixi, quam actio aeris exterioris adiuuat; ſiue haec a per-

a peruersitate fluidorum, siue solidorum inducta fue-
rit. Necessarium autem est, disquirere gradum pu-
tredinis, qui partem affectam tenet, quia singuli
singula ac diuersa plane inter se auxilia postulant.
Sic prior gradus in inflammatione, aquosa, emollien- p. 65.
tia cet. in stasi humorum extrauasatorum, eorum edu-
ctionem, in contusione, repercutientia, in vulneri-
bus vel vlceribus, traumatica, balsamica cet. requi-
rit, adhibitis venaesectionibus, euacuantibus aliis-
que remediis pharmaceuticis ac diaeteticis. Status p. 67.
secundus restitutionem aeris fixi per antiseptica ex-
terna, proprie dicta, postulat, inprimis decoctum
corticis chinae, quae vero internis remediis iuuari
debent. Caute tamen dispiciendum est, ne antise-
pticis his prius vtamur, quam vere perspexerimus, p. 69.
fluida putredinem contrahere et solida tonum natu-
ralem perdere, ne fibris, iam tensis, rigiditatem maio-
rem et fluidis densitatem maiorem comparando, in-
flammationem intendamus et ad resolutionem ipsam-
que adeo suppurationem incongruam reddamus. In
gradu tertio putredo tantum sistenda est, ne sanas
partes tangat, et excitanda inflammatio, qua cor- p. 70.
ruptum separetur, quod escharoticis, vel in grauio-
ri casu scarifationibus, efficitur: quibus tamen itidem
interna remedia auxiliari debent. Sphacelus demum
eadem remedia desiderat, quae vero cum saepe non
sufficiant, in exstirpatione aut amputatione vnicum
superest auxilium. Morbi putridi, quorum fomes p. 71.
in primis viis haeret, itidem quatuor diuersos gra-
dus offerunt, signis suis inter se diuersos. Caussa p. 73.
horum morborum in deprauata digestione consistit,
quae vel a nimis longa mora alimentorum in primis
viis, vel a deprauata eorum indole vel a corruptio-
ne putrida liquorum digerentium proficiscitur, quo-
rum omnium diuersissimae iterum caussae esse pos-
sunt. Indicationes eo tendere debent, vt impedia- p. 75.

mus, ne copia materiae putridae in primis viis augeatur, aut putredo ipſarum vlterius ſe extendat; vt eas ex corpore expellamus, ac denique ſtatum naturalem partium affectarum reſtituamus. Priorem implent diaeta ſeu prudens vſus antiſepticorum diaeteticorum, alteram euacuantia, tertiam antiſeptica pharmaceutica. In principio morbi ad vomitum ciendum ſaepe potus copioſus ſufficit, vbi ta-
p. 76. men Cl. Auctor aquam frigidam tepidae praefert. In
p. 78. ſecundo gradu ex vomitoriis ſaepe ipecacuanha remedia, ex antimonio parata, ſuperat, quia, ob partes gummoſoreſinoſas, inſigni virtute antiſeptica pollet: nocet tamen ob vim adſtringentem, vbi materies abundantior eſt, deiectionibus aluinis non adeo copioſis, ſolidis irritatis et primis viis ad inflammationem procliuibus; conducit autem ſolidis laxis, materia inſignem putredinis gradum conſequuta, et deie-
p. 79. ctionibus copioſis. Vbi purgantia indicantur, vegetabilia adhibenda ſunt vel, ob ſubſtantiam gummoſoreſinoſam, v. c. ſenna, rheum, vel ob qualitatem facile fermenteſcentem, dulcem, v. c. caſſia, manna cet. antiſeptica, adiunctis ſalibus, inprimis nitro
p. 80. et cremore tartari. Euacuatis demum materiis corruptis, ſi digeſtio adhuc languet, febrifugis locus datur, quae etiam ad euacuationem libere ſuſtinendam cum purgantibus vnire conuenit. Ipſa autem haec antiſeptica, in fine morbi adeo vtilia, ſub eius
p. 84. principium peniciosiſſima ſunt. In prouectiore morbo, ſeu tertio eius gradu, prius praeparanda eſt materia, quam euacuetur; prius praeſtatur antiſepticis diaeteticis, demulcentibus ad acrimoniam obtundendam, potu parca, ſed repetita crebrius doſi ſumendo et topicis, externe adhibitis, ad inflammationem praeuertendam aut ſedandam; alteri ſcopo laxantia antiphlogiſtica inſeruiunt. Roborantia demum eodem modo, vt in ſecundo gradu, exhiben-

da

da ſunt. Quartus gradus, iſque periculoſiſſimus, re- p. 86.
media, vt in quouis ancipiti malo, valentiora poſtulat, veſicatoria, cardiaca potentiſſima, potum frigidum cum acidis, vitriolico inprimis, coniunctum, vſum topicorum, abdomini applicandorum, inprimis aquae frigidae; ac demum largas doſes febrifugorum, potiſſimum corticis Peruuiani.

Accedimus ad morbos, a putredine ſanguinis pro- p. 87.
ductos. Hanc in corpore viuo multi negarunt exiſtere poſſe: contrarium autem ex FERNELII, MORTONI, HUXHAMI et PRINGLII obſerua- p. 89.
tionibus patet. Cauſſa iterum vel generalis vel localis eſt; prior licet ab omnibus ſuperius adductis produci poſſit, originem tamen plerumque debet materiis putridis, in primis viis collectis, ſuppreſſae perſpirationi et contagio. Localis vel ab inflamma- p. 90.
tione in gangraenam mutata, vel a ſuppuratione interna, vel a reſorptione puris ex vlceribus qualibuſcumque proficiſcitur. Differrunt etiam morborum ſymptomata inter ſe pro varietate cum cauſ- p. 91.
ſarum, tum conſtitutionis corporum. Differentia autem attentione digniſſima conſtituenda eſt inter morbos putridos, a cauſſa generali inductos, acutos et chronicos, quorum illos putredinem cum materia ſeu ſcorbuticam, hos putredinem ſine materia ſeu febrilem appellat Cl. Auctor.

In putredine ſcorbutica ſanguinis iterum qua- p. 95.
tuor gradus differunt pro grauitate et copia ſymptomatum, quae a ſucceſſiua ſanguinis et humorum corruptione pendent. Omnia ergo auxilia eo ten- p. 98.
dere debent, vt fluidis aeque ac ſolidis perditus aer fixus reſtituatur, quod vegetabilibus omnium optime praeſtatur, cum ad praecauendum, tum ad curandum ſcorbutum inprimis iis ipſis, quibus in ſpecie antiſcorbuticorum nomen eſt. Corticis Peruuiani vſus hic iterum in principio morbi noxius eſt, in fine

quam

quam maxime proficuus, isque in casibus vrgentibus cum acido vitriolico combinari debet.

p. 103. In putredine febrili, quae iterum, pro increscente sensim symptomatum grauitate, in quatuor gradus diuiditur, sub initium morbi diaeta antiseptica, exercitio moderato et aere pus vincitur. In secundo gradu, vbi morbifica materia auctior iam febrim accendit, coctio eius diluentibus ac corrigentibus praestanda, simulque, quantum fieri potest, ipsa euacuanda est. Potio crebra, licet paruis dosibus, ne ventriculus nimis obruatur, eaque statui et viribus aegri accommodata, primae indicationi respondeat, inprimis si mixtura RIVERII ex sale absinthii et succo citri sub ipsa efferuescentia paruis, at repetitis dosibus, adiungatur, cuius vsum iam in morbis putridis primarum viarum Cl. Auctor laudauerat. Euacuationes per colatoria iuuandae sunt, quae natura ipsa monstrat: in omni tamen casu ad eam potissimum viam respiciendum, per quam putredo cum humoribus communicata fuit. Abstinendum plane a venaesectione, nec febrifugis vtendum, nisi iis obseruatis, quae antea monita sunt. In gradu tertio morbi, putredine iam magis aucta, et ipsa iam materia morbifica plus minus expulsa, febre tamen subsistente, ad corrigendam ipsam et tollenda mala inde inducta, viribus sustinendis et excitandis, corrigendis mutationibus, per putredinem in solidis ac fluidis productis, et denique iuuandis euacuationibus materiae morbosae opus est: primum obtinemus cardiacis aromaticis, alexipharmacis, si parum caloris adsit, vel in opposito casu acidis mineralibus, potissimum vitriolico aliisque adstringentibus; secundum antisepticis febrifugis, maxime cortice Peruuiano; tertium euacuantibus, a natura indicatis, simul tamen adhibitis febrifugis iam laudatis. Si materia exitum quaerit in parte externa, in eo iuuanda; sin

in

in interna quadam decumbat, veſicatoriis cet. extrorſum ducenda eſt. In ſummo morbi gradu car- p. 115.
diacis aromaticis potentiſſimis et alexipharmacis opus eſt, vti tinctura corticis Peruuiani cum elixirio vitrioli, corticis huius puluere cet. in maioribus doſibus et ſaepe repetitis, cautiſſimeque abſtinendum ab omnibus alkalibus volatilibus iiſque, quae ad ea accedunt.

Putredo a cauſſa locali, ſeu inflammatoria exi- p. 117.
ſtit vel a gangraena, vel a reſorptione puris. Inde primo loco de putredine purulenta, antiſepticorumque in eadem vſu, agitur. Si in parte inflammata p. 119.
ſuppuratio praecaueri nequit, ad duo momenta reſpiciendum eſt, nempe, vt extimeſcenda inde damna vel praeuertantur vel tollantur. Ad prius opus eſt, vt puri optimam indolem conciliemus, promtumque iuſto tempore exitum paremus: ad ſecundum, ut maſſa humorum contra infectionem praemuniatur, et diatheſis purulenta optimis remediis impugnetur. Pus obtinetur bonum, adhibitis iis antiſe- p. 120.
pticis, quae cauſſa et conditio morbi poſtulant. Exi- p. 121.
tus ei facile paratur in abſceſſibus externis: in internis contra videndum eſt, an eidem via pandi poſſit per organa excretoria, ſedi abſceſſus proxima, quare primo abundante potu aquae mellitae, infuſorum vulnerariorum cet. ac deinde, pro differentia ſedis morbi bechicis, incidentibus, diureticis, purgantibus, ipſiſque adeo vomitoriis opus eſt. Difficilior p. 122.
caſus eſt, ſi nec his auxiliis ſedem abſceſſus tangere poſſumus: interdum tamen metaſtaſis ſpontanea fit ad loca exteriora; interdum pus ſiccatur et induratur, quod interdum aegrum ſaluum reddere poteſt; interdum illud in circulum humorum regreſſum inſolitis viis excernitur; interdum in cauitate quadam aut viſceris cuiuſdam ſuperficie colligitur: quae mutationes medelam ſibi conuenientem efflagitant. Ad expel- p. 125.

lendum pus reſorptum euacuantibus (et remediis externis irritantibus cet. vtendum eſt: ad maſſam humorum ab acrimonia eius defendendam, auxiliis pro
p. 126. indicatione diuerſa diuerſis, demulcentibus, veneno contrariis, diaeteticis antiſepticis, cet. Motu autem inteſtino diutius durante, ſenſim humores perdunt aerem fixum, contrahuntque acrimoniam putridam, celerrime cum lympha nutriente ipſisque ſolidis com-
p. 127. municandam: ad impugnandam ergo hanc diatheſin purulentam eo reſpiciendum eſt, vt corruptum extrorſum verſus ducatur, deprauatio putrida retardetur, et quicquid humorum putredine mutatum fuerit, corrigatur. Primum ſaepius impoſſibile eſt, atque adeo neceſſarium, vt euacuationes colliquatiuae ſaepius coerceantur, quam promoueantur. Alterum diaeta vegetabili ex antiſepticis diaeteticis, adiuncto prudente vſu antiſepticorum pharmaceuticorum, exercitio conueniente, aere liberiore cet. perficitur. Lactis vſus hoc in caſu ſummam
p. 128. cautionem requirit: nocet quippe, ſi vel materiae acidae aut putridae in primis viis haerent, quae tamen nonnunquam corrigi et euacuari ſe ſinunt, vel ſi humores iam putridi ſunt, quia tunc nimis facile corrumpitur, neque ſatis aeris fixi ad corrigendum iſtum ſtatum putridum continet: neque ergo vtile eſt, niſi in principio phthiſeos purulentae. Correctio humorum putridorum difficillimi negotii res eſt, cum colliquatio purulenta humorum diuerſae omnino inter ſe indolis ſit, neque tamen diuerſitates hae ſatis cognoſci et determinari queant. Exempla curationum nihil certi definiunt, cum eadem remedia hunc aegrum ſanauerint, illum praecipitauerint. Quaecumque tamen in ardua hac re poni poſſunt, ad haec redeunt, vt omnia irritantia, acria, reſol-
p. 131. ventia, v. c. ſales alkalini, medii cet. item aromatica, ſaltem niſi atonia et relaxatio partium manifeſta

ſint

ſint, euitentur; vt, non nisi ſumma cum cautione, adhibeantur amara nimis reſinoſa, iiſque praeſtantur vegetabilia ea, quae minorem reſinae partem fouent, ſubiuncto vſu demulcentium vegetabilium animaliumque; vt pari cautione vtamur balſamicis, iiſque tantum in doſi minima et demulcentium connubio mitioribus redditis; tandemque vt inſtinctus ipſius aegri rationem habeamus, et tentamina, ex analogia petita, inſtituamus, niſi contraindicantia obſtent.

Putredo gangraenoſa, quatenus ex inflammatio- p. 132
ne partis externae enaſcitur, iam ſuperius a Cl. Auctore pertractata eſt: nunc ergo tantum de gangraena interna, et de ea diſſerit, quae variolis ſuperuenit, quippe a cauſſa vniuerſali inflammatoria producta, et cum febre eiuſdem indolis coniuncta. Licet omnis gangraena interna, ac potiſſimum ſicca, grauiſſimus morbus ſit, non tamen plane de bono euentu curationis dubitandum eſt: haec autem eo dirigatur, vt vires vitae ſuſtineantur ac refocillentur, progreſſus gangraenae ac putredinis impediatur, corruptumque corrigatur, ac denique, quod corri-
gi nequit, euacuetur. Prius cardiaca, aromatica et p. 135.
alexipharmaca, alterum antiſeptica adſtringentia et febrifuga, cum diaeteticis coniuncta, inprimis acidum vitriolicum et parata ex eo remedia, myrrha, camphora, Peruuianus cortex praeſtant: tertium bechica incidentia, diaphoretica, diuretica, vulneraria, laxantia leniora, pro gangraenae diuerſa ſede. Topicis etiam nonnunquam vſus omnis denegari nequit, qui in variolis, praeſertim gangraenoſis, ſumme neceſſarius interdum deprehenditur.

Cl. BORDENAVE in pertractando hoc argu- p. 141.
mento eumdem ordinem ſummorum capitum, vti ab academia propoſitus fuerat, ſeruauit, licet diſpoſitio vlterior ab ea, quam Cl. DE BOISSIER ſe-

 quutus

quutus eſt, omnino recedat. Ad determinandam notionem generalem remediorum antiſepticorum iti-
p. 146. dem primo definit, quid ſit putredo, quam docet eſſe eum ſtatum, in quo partes integrantes corporum, decompoſitae per ſeparationem aut diſſolutionem particularum elementarium, ex quibus conſtabant, ad diſpoſitionem differentem tranſeunt, nouaſque coniunctiones formant. Hoc, niſi corpus deſiccatione vel igne violento deſtruatur, fieri non poteſt, niſi praegreſſa fermentatione, ſeu motu inteſtino, quo aer, in corporibus latens, euoluitur, hocque vinculo partium ſublato, hae ipſae a ſe inuicem ſecedunt, putredinemque inchoantem oſtendunt. Haec autem aeris interni euolutio non poſt mortem de-
p. 148. mum tantum contigit, ſed in corpore viuo etiam, cum a fermentatione alimentorum in primis viis, tum in morbis nonnullis, quamprimum aequilibrium inter aerem atmoſphaericum et illum, qui corporibus ineſt, ſublatum fuerit. Cauſſae igitur, quarum immediatus effectus in mutanda textura partium et ex
p. 153. iis ſeparando aere fixo conſiſtit, vel internae ſunt, vel externae. Internae vel in ſolidis, vel fluidis haerent: ad priores pertinent actio ſolidorum vel nimis viuida, vel languens, adeoque horum ſtatus vel nimis ſtrictus, vel nimis laxus, aut tono prorſus deſtitutus; ad poſteriores vel mutationes iam dictis ſolidorum vitiis ratione circularis motus productae, vel alkali ſpontaneum, vel ab hoc diſtinguenda acrimonia cauſtica humorum in hac illaue parte tantum effectus ſuos exſerens, vel varia cacochymiae genera v. c. venerea, ſcrophuloſa, ſcorbutica, cancroſa,
p. 158. pro ſua diuerſitate plus minus vehementia. Ad cauſſas externas referri debent aer, putridis particulis foetus, item humiditate, ſiccitate, calore, frigore excedens, maxime ſi alterutrius qualitatis exceſſus concurrant; cibi ac potus deprauata indoles; motus exceſſiuus;

ceſſiuus; actio corporum exterius laedentium, contundentium, vulnerantium, ſiue inde partes nimium ſtringantur, ſiue expandantur, adeoque tonum prorſus perdant; effectus morſus animalium, ſiue per ſe, ſiue coniuncta ſimul vi veneni infuſi; cauſtica actualia et potentialia, itemque peruerſa applicatio topicorum ad morbos externarum partium; denique ea, quae veteres ſeptica dixerunt, quae vel parti applicatae putredinem conciliant, qualia ſunt cauſtica ex regno minerali, vel humoribus indeque toti corpori, vt cicuta aquatica, aconitum, clauus ſecalinus, atque ob ſolam nimiam copiam opium. Alia autem putredo eſt in partibus ſolidis, alia in fluidis; in prioribus eadem vel humida, vel ſicca, diuerſa tamen in partibus durioribus et mollioribus. In humoribus alia eſt ſanguinis, cuius iterum variae pro conſtitutione ipſius, aut ſolidorum, aut diuerſitate cauſſarum, ſpecies ſunt; alia humorum inde ſecretorum, v. c. lymphae, bilis, vrinae, lactis, pinguedinis; alia etiam pro diuerſitate aetatis cet. Cauſſae etiam putredinis ipſam diuerſiſſimam reddunt; vitium humorum ſcrophuloſum aliam induit, quam venereum, ſcorbuticum cet. Neque putredo, a ſubſtantiis ſepticis inducta, plane vnius eiuſdemque eſt indolis; alia enim eſcharam mollem, alia ſolidam formant, alia fibris muſculoſis robur conciliant. Pari modo venena conſideranda ſunt, quorum alia coagulant, alia rarefaciunt fluida, alia partes ſolidas irritant et inflammant, Accidentales denique cauſſae, calor vel humiditas, frigus, clima cet. itidem diuerſas putredinis ſpecies inducunt. Gradus etiam varii eiuſdem diſtinguendi ſunt; nempe humoralis, incipiens et mediocris, diſtingui debet a determinata ſeu perfecta; ea, quae ſolida occupat, vel in iis tantum diſtenſionem et inertiam efficit, qui ſtatus mortificatio dicitur, a gangraena et putredine diſcernen-

p. 166.
p. 173.
p. 175.
p. 177.

diſcernendus, et, ſublato infarctu humorum, reſtitutaque per ſtimulantia actione ſolidorum, tollitur; vel ſolida vita priuat, et primo gangraenam, poſtmodum ſphacelum inducit. Primus ergo gradus putredinis in genere dicendus erit, cum pars intumeſcit, aerque liberare ſe tantum annititur; ſecundus, cum is ipſe ſuperat reſiſtentiam partium, extricatur, ipſarumque nexum ſoluit; tertius denique, cum principia reliqua a ſe inuicem diſcedunt, et reſolutio vniuerſalis fit.

p. 179. Antiſepticorum remediorum definitio eadem eſt, quam ſuperius ex ſcripto Cl. DE BOISSIER adduximus. Cum autem euolutio aeris fixi ex partibus corporis animalis per ſtructuram ipſarum impediatur, ad hunc finem impetrandum opus eſt, vt ſolidis iuſtum robur conſtruamus: vnde adſtringentium cet. vſus patet. Opus praeterea eſt, vt aer amiſſus reſtituatur, aut vlterior eiuſdem egreſſus praeuertatur; prius fit nouorum ſuccorum acceſſione per nutrimenta vegetabilia in genere, alterum applicatis exterius remediis conuenientibus. Antiſeptica praeterea putredinem ſiſtere debent et partes iam putridas corrigere, quod vltimum in ſolidis quidem impoſſibile eſt, in fluidis autem, corrigentibus, praeſtatur. Huc referuntur acida, in quorum tamen vſu videndum eſt, ne ſolidis vis inferatur; alkalia, quorum in corpore viuo vſus internus nonniſi rariſſimus eſt, exterior nonnunquam vt ſtimu-
p. 182. lantium et cauſticorum; miſcelae fermentantes. Remedia vero per ſe non abſolute antiſeptica dicenda, indolem hanc acquirunt, cum variis cauſſis putredinis opponuntur: ſic ſolida nimis rigida relaxantia, nimis laxa roborantia, fluida incraſſata et infarcta in parte quadam deriuantia et diluentia poſtulant. Cacochymiae variae remedia ſpecifica exigunt, v. c. ve-
p. 184. nerea mercurialia, ſcrophuloſa reſoluentia, ſcorbu-

tica

tica antiſcorbutica, cancroſa incraſſantia, ſtupefacientia cet. Aeris et alimentorum potulentorumque vitia remediis iis oppoſitis indigent. Vis, exterius corpori illata, vario, quem edidit, effectu vel diſcutientia et reſoluentia, vel emollientia cet. requirit. Venena antidotis opus habent, quae tamen nondum omnino clare ſatis patent, cum plurium ex illis indoles declarari nequeat. Opus etiam eſt iis remediis, quae putredinem actualem et localem ſiſtunt; nunc euacuando partem humorum ſtagnantium, nunc exſiccando cet. Differre etiam poſſunt effectus antiſepticorum pro ratione formae, ſub qua applicantur, tempeſtatum cet. p. 186.

Ex his omnibus, inter ſe collatis, remedia antiſeptica in ſex claſſes rediguntur, nempe *relaxantium*, *ſtimulantium*, *adſtringentium*, *balſamicorum*, *exſiccantium* et *cauſticorum*. *Relaxantia* indicantur, cum tenſio aut nimis fortis actio ſolidorum et infarctus vaſorum, accelerata circulatione et ſtaſi humorum eorumque adeo decompoſitione inducta, putredinem efficiunt. Haec remedia ex *emollientium* claſſe depromi debent, ſi ſola tenſio ſolidorum tollenda ſtagnantibuſque humoribus ſpiſſis meabilitas reſtituenda eſt; eaque adhibenda ſunt ſub forma lotionum, fomentationum et cataplaſmatum, iungendaque iis olea recentia, niſi inflammatio viuidior vſum eorum prohibeat. Vbi dolores vrgent, in vſum trahi oportet *anodyna* et ſedantia, minime vero narcotica. Iiſdem etiam remediis interne vtendum eſt in potionibus. Si abundantia humorum tenſionem ſolidorum effecerit, eorumque actionem intenderit, venaeſectione ea imminuenda eſt. Infarctus grauior vaſorum inciſionem poſtulat, praeſertim ſi irritatio, a corpore peregrino facta, eum produxerit: idem etiam ſuo modo de irritatione, per fracturam, compreſſionem, ligaturam vaſorum producta, valet, vbi cauſſae p. 189. p. 190.

p. 193. eius, quantum fieri poterit, remouenda ſunt. *Stimulantia* pro maiore vel minore gradu laxitatis aut inertiae ſolidorum varia ſunt: ſi quid adhuc in iis roboris ſupereſt, *reſoluentia* et leni tantum ſtimulo praedita conducunt, v. c. melilotus, ſambucus, chamaemelum, farinae ſeminum leguminoſorum cet. ex quibus plura etiam interne in potionibus adhiberi poſſunt; ſin actio ſolidorum magis ſuppreſſa eſt, fibraque laxa, iſtis *tonica* et *roborantia*, v. c. vinum, ſpirituoſa, plantae adſtringentes, vulnerariae, addenda ſunt; ſin autem atonia ſummum gradum attigit, vehementioribus opus eſt, nimirum plantis aromaticis ex vino coctis, vel ſpirituoſo liquore et ſale penetrante addito fortioribus redditis. Haec vero nocent, vbi cum atonia ſolidorum ſtagnatio inſignior vel coagulum fluidorum coniuncta fuerint; tunc potius *amaris diſcutientibus*, addito itidem ſale marino vel ammoniaco vtendum. Ad ſtimulantia etiam pertinent *ſapones* naturales atque artificiales, quorum effectui is ſimilis cenſendus eſt, qui ab applicato exterius alkali fixo vel volatili proficiſcitur; imo quibuſdam in caſibus ad tollendam ſpiſſitudinem humorum his vſus internus etiam adſcribi poterit. Iam vſus externus *aquarum* quarumdam *thermalium*, et internus quorumdam *euacuantium*, ad normam indicationis aſſumtorum, eidem
p. 195. claſſi adſcribi merentur. Efficacius agunt *adſtringentia*, quorum effectus non in ſolidis tantum ſubſiſtit, ſed ad fluida etiam pertingit: ingens eſt in regno, inprimis vegetabili, eorum copia, quorum virtus augetur, additis vinis adſtringentibus, aceto vel liquoribus ſpirituoſis; neque aqua calcis viuae hic praetermittenda. Ad hanc claſſem referri etiam debent *abſorbentia*, nempe vegetabilium pulueres ſicci, aut praeparata ex iis remedia reſinoſa; gummi arabicum et tragacanthae in puluerem redacta; calx

viua

viua calcinata et in puluerem redacta. Abſorbentia teſtacea, et quae mere terrea ſunt, v. c. terrae calcareae, nonniſi in calcem redactae, virtutem hanc acquirunt. Promtiſſime agunt, quibus cum abſorbente vis adſtringens coniuncta ineſt, v. c. gallae, cortex Peruuianus, vitriolum aliaeque ſubſtantiae ſalinometallicae. *Acida* alkali putridum ſaturant, ideoque putredinis progreſſum impediunt; vegetabilia, ad externos vſus debiliora, tutius intus aſſumuntur; exterius autem adhibenda ſunt concentratiora mineralia, inprimis vitriolicum eique analoga. *Balſamica* partes, putredine tactas, conſeruant, de- p. 200.
compoſitionem earum impediunt, ipſaſque reſtituunt, dum depurationi humorum reſiſtunt, aerem exteriorem arcent, et quo minus internus euolvatur, impediunt, ſolidaque ipſa nonnihil ad viuidiorem actionem incitant. Huc ſpectant *olea eſſentialia*, ſal volatile ſuccini, camphora; acriora tamen, vti oleum caryophyllorum, cautiſſime vſurpanda ſunt, ne nimis irritent; *reſinae*, v. c. terebinthina, pix, aliaque balſama naturalia; gummireſinae, quarum tamen effectus debilior eſt, quaeque in puluere vt abſorbentia, ſolutae vero, balſamica vi agunt; *olea et ſpiritus deſtillatione parata*, inprimis ſi cum ſubſtantiis penetrantibus, v. c. ſale marino vel ammoniaco, camphora cet. combinantur; *vegetabilium partes reſinoſogummoſae*, inprimis cortex Peruuianus, et vltima quidem claſſis efficaciſſi- p. 204.
ma omnium balſamicorum remedia ſiſtit. Vbi autem putridi humores infarcti ſunt in parte affecta, eaque diſſolutioni proxima metum facit contagii, cum tota humorum maſſa communicandi, *exſiccantibus*, at iis potentiſſimis, opus eſt, nempe applicationi ferri candentis aut olei, inprimis terebinthinae feruentis; vltimum autem remedium nunc plane fere exoleuit, cum actionem nonnunquam profundius exſeruerit, quam proficuum erat. Ad haec effectus

p. 207. *causticorum* accedit, quibus tamen promiscue vtendum non est: alia enim solida crispant ac tendunt, fluida coagulant, escharamque siccam formant, vt acida mineralia, iisque analoga, quae promtius in partes carnosas, quam in cutim agunt, quod etiam de iis compositis cum substantiis metallicis valet, si a solo mercurio sublimato recesseris, qui escharam in cute format; tutius plerumque in forma sicca adhibentur, quam in liquida, vbi partes tantum, iis tangendae, non autem remedia, in partibus affectis diu relinquenda sunt; ad haec praeparata etiam coniunctio substantiae mineralis cum acido vegetabili, vti in vnguento aegyptiaco, pertinet; omnium tamen horum remediorum effectus gradu inter se diversi sunt. Alia e contrario ratio est causticorum, quae ex alkalibus parantur, vti lapidis caustici et olei tartari per deliquium; eschara enim inde inducta, licet nonnunquam in principio solida sit, tamen postea mollescit et resoluitur, carnosae etiam partes, iis tractatae, colliquescunt, vt adeo caustica acidae indolis putredini magis resistant, alkalinae vero eamdem potius augeant, quam tollant.

p. 210. Vsum horum remediorum in morbis in parte quarta copiosius exponit Cl. Auctor, cuius tamen ampliore recensione supersedere nos posse putauimus, cum praecipua ex tractationibus superioribus momenta hic tantum repetendo prolixius explicentur et,
p. 241. adiunctis obseruationibus practicis, illustrentur. In fine denique aeris et alimentorum vsus antisepticus declaratur, tandemque antisepticorum specificorum ad hanc illamue putredinis speciem v. c. veneream, scorbuticam, scrophulosam, adhibendorum, amputationisque partis, putredine destructae, si illa non prouenerit a caussa interna, aut in parte affecta sedem tantum fixerit, mentio iniicitur.

Cl. GO-

Cl. GODART tractationi suae experimentorum p. 247. quorumdam, a se institutorum, recensionem praemisit, p. 251. ex quibus patet, salinas substantias, in minori quantitate partibus animalibus additas, in principio quidem nonnihil resistere, quum autem id non amplius possint, participare de motu intestino, adeoque attenuando partes minimas putredinem augere; odo- p. 253. rem putridum pro varietate circumstantiarum sae- p. 262. pissime variare, euanescere ac redire rursus; sales a putredine, sub vario eius augmento diuersos, evolui, primum acidos, postmodum, putredine iam obfirmata, alkalinos, ac eos in vltimo demum stadio ita a phlogisto ligatos, vt sui praesentiam, nec tingendo liquores coeruleos vegetabiles, nec efferuescendo cum acidis, demonstrent; humores animales putrescentes sedimentum deiicere, non iterum soluen- p. 267. dum, etsi color accedat, qui id in sedimento vrinae praestat, quare illud a putredine productum pro parte terrea, salinis sulphureisque particulis orbata, habendum est; liberioris aeris accessum aut permis- p. 269. sum aut denegatum vel promouere vel retardare pu- p. 276. tredinem; frigus itidem putredinis effectus arcere; p. 277. calorem contra, pro variis eius gradibus, eamdem plus minusue accelerare.

Partes constitutiuae corporum sunt aer, terra, p. 284. phlogiston, sal et aqua; atque aer quidem vinculum reliquarum sistit, ignis autem motum ipsis et vitam quasi conciliat. Ex phaenomenis ergo, quae p. 287. in putredine conspicimus, facile ad caussas eius regredi poterimus, quae in calore miti, aere incluso, humido vel stagnante, stagnatione materiarum cor- p. 290. ruptarum, fermento putrido, ac defectu compressionis positae sunt, quarum vlterius examen Cl. Auctor instituit. Septicam indolem aeris inclusi cum maio- p. 297. re eiusdem electricitatis gradu coniunctam esse, experimen-

p. 304. perimenta eumdem docuerunt. Antiſeptica ergo
ea ſunt remedia, quae calorem, putredinem indu-
centem, temperant, corpora ab eius impreſſione de-
fendunt, et mutationem ſeu ſeparationem elemen-
p. 305. torum a ſe inuicem impediunt. Priori intentioni
omnia ea ſatisfaciunt, quae vel in corpus ingeſta
vel eidem exterius applicata, calorem aut coercent,
aut tollunt; quumque is ſolus fere non producat
putredinem, niſi humiditas vel extrinſecus vel ex
corporibus ipſis accedat, huc quoque pertinent ea,
quae humiditatem ſepticam vel abſorbent, vel diſ-
p. 310. ſipant. Corporum autem particulae conſtitutiuae ab
impreſſionibus deſtructoriis cauſſae agentis putredi-
p. 315. nis defenduntur remediis iis, quae ſolida roborant,
fibrarumque mutuam, inter ſe, cohaeſionem augent,
aeriſque euolutioni ſe opponunt, ex quo fundamento
etiam balſamationis artificium diiudicandum eſt. Ex
actione igitur remediorum antiſepticorum diuiſionis
p. 319. eorum fundamentum peti oportet; ſunt ergo vel
refrigerantia, vel *ventilantia*, vel *roborantia*. *Refri-
gerantia* et frictionem nimiam, vt cauſſam mecha-
nicam, et agitationem inteſtinam, vt cauſſam che-
micam caloris, tollunt, dum partim in mechaniſmum
reſolutionis ipſorum agunt, partim aequilibrium in-
ter ſolida et fluida reſtituunt: diuiduntur rurſus in
p. 320. *antipyretica*, *temperantia* et *relaxantia*. Ad priora
pertinent potus frigidi, vel ſalium adaequata copia
efficaciores redditi; ad ſecunda aquoſa, farinacea,
acida, nitroſa; ad tertia ea, quae frictiones circula-
tionis, aut ab elaſticitate aut ab irritabilitate vaſorum
auctas, imminuunt. Prius vel deplendo vaſa per ve-
naeſectiones ac reſoluentia, vel contextum eorum
macerando per aquoſa, emollientia et ſaponacea,
obtinetur; alterum anodynis, quibus nimia ſenſili-
p. 325. tas fibrarum debilitatur. *Ventilantia* vel corpora a
putridis miaſmatibus defendunt, vel ab iiſdem, ſi
iam

iam infecta fuerint, liberant; priora ad *prophylaxin* redeunt cum ratione loci, in quo viuimus, tum corporis ipsius; huc ergo spectant aeris puritas, diaeta, remedia prophylactica, emetica, purgantia, et nonnunquam cardiaca, imo suo etiam loco venaesectio, incisio abscessuum, scarifationes in partibus, gangraena affectis, atque auxilia alia chirurgica: posteriora continent remedia *euacuantia* per primas vias, per vrinam ac diaphoresin, inter quae tamen varia p. 330. genera medicamentorum referuntur, quae hic non quaesiuisses, v. c. inter diuretica herbae amarae et sub adstringentes, nec non semina carminatiua cet. Antiseptica *roborantia* caussas separationis elemen- p. 332. torum seu partium constitutiuarum a se inuicem tollunt, vnionemque ipsarum restituunt cum in solidis, tum in fluidis: diuiduntur in *acerba*, *adstringentia*, *amara* et *aromatica*, quorum differentiam proportio partium acidarum vel salinarum ad terreas cet. constituit. Amara tamen magis roborant, quam acida austera, quia altius penetrant; insignis etiam vis inest iis, quae aromatica indole gaudent, quorsum et remedia balsamica ab Auctore nostro referuntur.

Ad definiendum autem remediorum antiseptico- p. 339. rum vsum in morbis prius opus est cognitione variorum generum, graduum et caussarum putredinis. Est itaque ea vel vniuersalis vel particularis: illa rursus vel cum materia, vel sine materia, quarum prior vel ab humoribus nostris, a miasmate putrido infectis, pendet, eaque maxime contagiosa est, vel a motu chemico seu intestino, solidas aeque ac fluidas partes mutante, quae vel multo minus praecedenti, vel prorsus non contagiosa est. Ad priorem speciem pertinent febres putridae, malignae, biliosae, dysenteria, pestis; ad posteriorem cachexia, scorbutus, marasmus senilis, virium defectus, fluxus colliquatiui in hecticis. Putredo vniuersalis sine

materia

materia, a ſola actione ſolidorum, abſque materia peregrina humoribus admiſta, producitur, vt in febribus inflammatoriis corporis antea ſani. Putredo particularis vnum tantum membrum tangens vel ſimplex eſt, vel complicata; prior tantum fluida corrumpit, vt ſanguinem extra vaſa miſſum, aquas hydropicorum, ſentinam primarum viarum, ſaniem putridam vlcerum et fiſtularum; altera ſimul ſolida afficit, eſtque vel in cute tantum et cellulari contextu, quae gangraenam; vel in muſculis, tendinibus, neruis, ligamentis cet. vita partis prorſus sub-
p. 340. lata, quae ſphacelum ſiſtit. Gradus putredinis tres diſtingui oportet: in primo vinculum partium conſtitutiuarum ſolutum eſt, ſed motus earum inteſtinus vel nondum eas in exhalationes foetidas et contagioſas reſoluit, vt in principio gangraenae humidae, vel calor partis affectae eas diſſipat, antequam euolutionem, ad hos effectus producendos requiſitam, ſubire poſſint, vt in gangraena ſicca; in ſecundo partes iſtae adeo mutantur, vt eo tantum ſtatu euoluantur, quo infectae redduntur, licet nondum adeo exaltentur, vt vere contagioſam indolem demonſtrent, quo vulnera gangraenoſa, ichoroſae excretiones ex vlceribus, ſudores colliquatiui, puris collectio in membranis bronchiorum et pituitaria, exhalationes putridae animales cet. pertinent; in tertio demum particulae putridae adeo ſubtiles redduntur, vt, quamuis odore fere non percipiantur, tamen per minima vaſorum orificia neruorumque filamenta in corpus noſtrum agere ipſumque contagio afficere poſſint. Cauſſae generales putredinis ſub initium huius tractationis iam commemoratae fuerunt, par-
p. 343. ticulares autem in phlogoſi, extrauaſatione et acrimonia conſiſtunt. Phlogiſtica putredo vel ab inflammatione et ſuppuratione, vel frigoris acrioris actione proficiſcitur: ea vero, quae acrimoniae originem

ginem praebet, pro variis eiusdem generibus, cachectica nimirum, scorbutica, cancrosa, scabiosa, venerea, pestilentiali et venenosa differt, quarum singula alios effectus, ab effectibus reliquarum diuersos, producit.

Quod ergo curationem morborum ipsorum attinet, prima classis remediorum antisepticorum, refrigerantia complexa, locum habet, vbi corpus ob caussas mechanicas, auctam nempe circulationem, in putredinis periculum incurrit. Inflammatio autem, et potissimum quidem vera, vel inducitur a maiori febris impetu, qui canalibus impulsum maiorem adfert, quam eorum cohaesio ferre potest, vel a rigiditate fibrarum, vel a compressis vasis, stagnantibusque inde humoribus, qui cum motui spontaneo subiiciuntur, tum vasa ipsa erodunt. Febris maior impetus, aut a sanguine nimis abundante ac in inflammationem prono, aut a neruorum nimia mobilitate et sensilitate inducitur, quae differentiae cum ex symptomatibus morbi, tum ex signis anamnesticis cognoscendae sunt: prior venaesectiones non solum ad deplendam massam humorum sed etiam, ad deriuationem ac reuulsionem eorum praestandam, requirit, quibus vsus antisepticorum antipyreticorum et temperantium iungendus est, at is pro varietate circumstantiarum varius, vt v. c. in aluo obstipata cremor tartari, in propensione ad sudores acetum vini, rob sambuci, in iuuanda diuresi nitrum eiusque ac salis marini spiritus, in aluo iusto laxiori ac humoribus multum resolutis adstringentia vegetabilia ac mineralia adhibeantur. Rigiditas fibrarum vel a constitutione corporis ipsius, vel a caussa peregrina, inprimis frigore pendet: his venaesectiones accommodandae sunt, et remediis iam adductis relaxantia vel iungenda, vel omnino praeferenda; frigoris autem effectus alio prorsus modo tractari debent, ne emollien-

p. 352.
p. 355.
p. 360.
p. 361.

emollientibus applicatis, partium cohaesio et conne-
p. 363. xio vno impetu protinus tollatur. Nimia sensilitas systematis neruosi, praemissis venaesectionibus, et refrigerantibus anodynorum interiorem aeque, ac exteriorem vsum postulat. Compressio exterior facile cognoscitur, et, caussa eius sublata, cedit; difficilior autem res est in caussis eius internis. Venis iliacis a flatibus intestinorum vel infimi ventris compressis, distingui oportet, num hi cum materia qua-
p. 366. dam putrida coniuncti sint, an soli existant, et num in hoc casu aer tantum volumine et rarefactione, an compressione agat, quam per peritonaeum musculosque abdominales patitur: hinc in priori casu purgantia et clysmata, in secundo clysmata roborantia, medicamenta tonica, frictiones et epithemata frigida, abdomini applicanda et emplastri aromatici vsu iuuanda; in tertio e contrario emollientia, attenuantia et narcotica adhibere conuenit; tristior autem casus est, neque vllius medelae, si compressio a scirrho vel abscessu interno profecta fuerit.

p. 367. Sicut antiseptica refrigerantia putredini, sine materia, opponuntur, sic ventilantia eidem, cum mate-
p. 371. ria. Diuisiones eorum superius iam adduximus: nunc Cl. Auctor eadem prolixius considerat. Venaesectionis duplex vsus est, alter, vt aequilibrium inter solida et fluida restituat, adeoque secretiones omnes moderando etiam transpirationem sustineat, cuius ope, quicquid contagii ingressum fuerit, ex corpore rursus expellatur; alter, vt, in coniuncta cum putredine inflammatione, huius impetus minuatur, actioque remediorum alterantium et euacuantium facilitetur. Vomitoria aduersus virorum Cll. TIS-
p. 373. SOT et DE HAEN obiectiones defendit et quam
p. 381. maxime commendat. Inter remedia diaphoretica, quae corpus, iam putridis particulis infectum, ab iisdem liberant, cum aeger agrypnia, vel dolore ven-

triculi, vel diarrhoea ſeroſa, vna cum ſudore critico praeſente, affligitur, opiata v. c. theriaca, diaſcordium, oruietanum, praeſtantiſſima auxilia ſunt. Reliqua auxilia ad conſtitutionem aegroti cautiſſime accommodari debent, et lex naturae ſedulo ante ocu- p. 383.
los ponenda eſt, ne per colatorium amplum excernamus, quae per anguſtius exire poterant, adeoque in febribus peſtilentialibus, cum materia putrida ſatis attenuata eſt; criſin fieri per ſudores; in morbis ſuppuratoriis, materia craſſiore, quam quae per cutim exire poſſit, per diureſin; ſique materia peccans viſcidae indolis fuerit, per deiectiones aluinas.

In antiſepticis roborantibus acerba adhiberi de- p. 387.
bent, cum febris, a miaſmate putrido, in maſſa ſanguinis diſperſo, inducta, cum ſiccitate et calore inſigni ac virium debilitate coniuncta, adeoque roborantibus, quae tamen non calefaciant, opus eſt; qualia ſunt fructus auſteri, acida mineralia: in dyſenteriis tamen, a reſolutione ſanguinis productis, cum in inflammatoriis ingens fructuum horaeorum vſus ſit, praeſtant fructus ii, adſtringentis quidem indolis, ac perfectae maturitatis, vt meſpili, cydonia cet. Cum putredo humorum a reſorptione ex abſceſſu pendet, alumen reliquis palmam praeripit, cuius grana ſex, quatuor de die vicibus in forma pilulari, aegroto, phthiſi pulmonali laboranti, per tres menſes exhibita, p. 389.
qui cuiuis doſi vaſculum decocti corticis ſalicis ſuperbibebat, et ſaepius de die vapores ſuffimigiorum pulmonibus hauriebat, eum perfecte reſtituerunt. Vbi obſtructio viſcerum produxit putredinem, pauca febre praeſente, acerbis tonicis ideoque aperientibus vtendum; inde ſal martis adeo egregii vſus eſt p. 390.
in cachexia ſimilibusque morbis. Putredo ſcorbutica efficaciſſime decocto radicis lapathi vincitur. Adſtringentia neceſſaria ſunt, ſi ob ſolidorum elaterem, prorſus ſublatum, fluida deprauantur: chinae

cortex in febre, inde oriunda duplicata, reliquis omni-
p. 391. bus praeſtat. Amara vel ſalina ſunt, vel terrea: priori-
bus opus eſt, cum pituitoſa fluidorum indoles obſtru-
ctionibus viſcerum ortum praebet, et inde collecti et
ſtagnantes humores putredinem contrahunt: vnde
vſus ſalium mediorum, potiſſimum ex regno minerali
depromtorum, in febribus intermittentibus et meſen-
tericis patet. Amara autem terrea potiſſimum in febri-
bus malignis locum habent, cum fluidis conſiſtentia de-
bita reddenda, ſolidorum elaſticitas conſeruanda ac
reſtituenda ipſique neruorum actioni ſuccurrendum
p. 393. eſt, quibus omnibus indicationibus optime cortex
Peruuianus ſatisfacit, cui tamen, vbi neruoſum
potiſſimum ſyſtema afficitur, ſalium volatilium cam-
phoraeque inprimis vſus praemittendus, in lan-
guore circulationis ſerpentaria Virginiana vel con-
trayerua, et in vermium primarum viarum ſuſpi-
cione cina vel ſantonicum iungenda ſunt. Reliqua
aromatica in putredine humorum, ab inertia vel lan-
p. 394. guore circulationis inducta, requiruntur. Quaenam
remedia roborantia, cum externa, tum interna, pu-
tredo particularis poſtulat, ex iis, quae iam de ge-
nerali dicta ſunt, facile colligi poteſt.

III.

III.

Essais sur différens points de physiologie, de pathologie et de thérapeutique, par Mr. FABRE Maitre en Chirurgie, Prévôt du Collège et Conseiller du Comité de l'Académie Royale de Chirurgie. à Paris, chez P. Fr. Didot le jeune, 1770. Alph. 1. pl. 4. cum dedicatione.

h. e.

Exercitationes de variis physiologiae, pathologiae et therapiae capitibus. Auctore Cl. FABRE.

Cl. FABRE, quem orbis medicus vel ex tractatu de morbis venereis nouit, nouum eruditionis documentum exhibet hoc libro, quo, in sedecim diuiso capita, sensibilitatis, irritabilitatis, cerebri et neruorum functionis humorumque in vasis capillaribus et tela cellulosa, motus naturam ea ratione indagat, vt inde inflammationis theoriam, aliaque chirurgicae pariter atque clinicae praxeos capita illustret atque explicet.

Primo capite sensibilitatem partium, in quibus neque culter neque lens neruos detegit, quasque Ill. HALLERUS, per experimenta sensu destitutas vult, vt sunt tendines, dura mater, periosteum etc. per ea phaenomena, quae post laesionem illarum consequuntur, euincit. Harum enim partium neruos in sano statu nimis esse compressos et involutos, quam quod sentire queant; aptos autem fieri ad percipiendum, vbi laesae partes inflammantur, vel alio morbo tanguntur; habereque in vniuersum quamdam relationem ad diuersos stimulos, ita, vt neque semper, neque a quouis moueantur. Prouocat ad tendinum vulneratorum inflammationem, dolores et

grauia ſymptomata, quae, ſi, vt HALLERUS contendit, a nerui tantum vicini laeſione orirentur, ſtatim proditura eſſent. Excreſcentiae quoque fungoſae, in eiusmodi partibus natae, quum vehementer doleant, irritatae, neruorum praeſentiam confirmant.

p. 17. Secundo capite oſtendit irritabilitatem, in eo, quod etiam, ſublato cum cerebro commercio, aliquantisper ſuperſit, a ſenſibilitate diuerſam, a communi tamen pendere principio, nimirum non a glutine, ſed a ſucci medullaris neruorum influxu in intimam partium fabricam.

p. 30. Hunc influxum, capite tertio, de cerebri et neruorum functione exponens, promoueri aſſerit per reciprocantem impulſum cerebri pulmonum motui reſpondentem, quem a Cl. SCHLICHTING obſeruatum, per HALLERI tentamina confirmatum et a ſanguine, tempore exſpirationis, non commode in cor influente, profectum, non ſolum detecta dura matre, verum etiam in integro et ſano corpore ſemper, immo et in fetu non reſpirante adeſſe, docet vbi leges circulationis peculiares ſtabilitae eamdem reſiſtentiam venis iugularibus obiiciunt, quam ponit pulmo exſpirans hominis nati. Mutuus igitur eſt conſenſus inter cor, pulmones atque cerebrum, eorumque functiones; neruique vigentes ſemper ſunt pleni, inque tenſione verſantur, non qualis chordarum eſt, ſed quae ex plenitudine prouenit. Ceterum Cl. LE CAT hypotheſin de ſpirituum animalium natura et vi motrice expanſiua, nec non fabrica fibrae muſcularis caua et cellulari examinat et reiicit.

p. 50. Capite quarto irritabilitatem non ad ſolam fibram muſcularem, ſed ad omnes corporis partes pertinere defendit. Etſi enim non, vt illa, accurtantur ab irritatione, ob alium fibrarum decurſum, tendi tamen

men obſeruantur. Sic tenduntur membranae a ſtimulis; cutis frigore contrahitur; tela cellulosa oedemata diſſipat, humoresque ſuos vrget; ſperma, lac, ſaliua, lacrymae non compreſſione, ſed irritatione proliciuntur. p. 60.

Capite quinto proponitur irritabilitas, ceu principium actionum et motuum corporis. Duae illae cauſae, quibus excitatur, animus nimirum et ſtimuli materiales, diſtinctae quidem ſunt, etiam quoad organa, nonnunquam tamen promiſcue in omnes machinae motus efficaces ſunt. Muſculus v. c. voluntati parens, diſſecto neruo, ad externam adhuc irritationem mouetur, et ventriculi aliorumque viſcerum actio, voluntati non ſubiecta, ab animi commotionibus tamen variatur. Videtur autem irritabilitas, eodem modo, vt ſenſibilitas, eſſe proprietatem relatiuam ad diuerſos ſtimulos, quorum vno excitetur, non aeque aliis, et vti Cl. BORDEU ſecretionum mechaniſmum in affinitate particularum ſtimulantium et organorum ſecernentium ponit, ita ſimilem affinitatem partium cum certis ſtimulis Noſter ſtatuit, vſus argumento euacuantium medicamentorum, quo peculiaris tantum excretio promouetur et humorum male mixtorum, qui, vt in morbis venereis, ſcorbuticis, ſcrophuloſis cet. has vel illas tantum partes aggrediuntur. p. 73.

Capite ſexto motum humorum, in vaſis capillaribus et tela celluloſa fluentium, non ſubeſſe legibus communibus circulationis, ſed quaquauerſus liberum et facilem eſſe probat. Hinc, hepate plane obſtructo, ſanguinem lienis, ventriculi et omenti non retineri. Frigore et repellentibus humores arceri, irritatione attrahi, tum ex vaſis, tum ex contextu celluloſo; vnde quidem varia, et inter haec etiam ad mentem Cl. BORDEU catameniorum et haemorrhoidum fluxum explicat. p. 97.

Capite ſeptimo haec principia ad inflammationis explicationem transfert. Cauſa eius non eſt ob-

ſtructio, ſed irritatio vaſorum capillarium, qua ſanguis contra leges circuli copioſius ad locum irritatum vndiquaque confluit, ibique tumorem rubrum et renitentem producit. Argumenta ducuntur ex cauſis, tumoris inflammatorii cita ſaepe geneſi, et modo, quo reſolutio contingit. Ceſſat nimirum phlegmone, repulſis fluidis, relaxatis fibris, remoto ſtimulo inuoluta acrimonia, imminuto per venaeſectionem impulſu cerebri, applicatis remediis, quae ſenſibilitatem et irritabilitatem ſupprimunt, vt cauſticis, quibus ad paronychias feliciter vſus eſt Cl.
p. 115. FOUBERT. Calorem prouocat itidem irritatio fibrarum, quae contractae et inter ſe inuicem colliſae igneas particulas extricant, quae ex centro inflammationis quaquaverſus diſperſae et fluidis, per
p. 119. irritationem attractis, occurrentes ab iiſdem repercutiuntur et pulſationem, phaenomenon, electrico pulſui ſimile, excitant. Febris vero incenditur, cordi per neruos communicato ſtimulo.

p. 126. Capite octauo ſuppuratio explicatur. Naſcitur pus per ignem in centro tumoris ceu foco inflammationis, accumulatum et agitatum, quo aer rarior redditus humorum moleculas intrat, disiungit, et mutat. Oedema ad tumores ſuppurantes ab humore aquoſo, telae celluloſae per irritationem attracto, pendet. Quo fortior inflammatio, eo citius, eo copioſius pus generatur. Excretiones purulentae, et
p. 134. abſceſſuum demigrationes in alia loca fiunt, moto per vias telae celluloſae pure. Diuiſo inflammationis foco, ſuppuratio eſt lenta, vt in ſcrophulis aut rara, vt in eryſipelate. Eadem in abſceſſu, a cauſa interna nato, depurat, in vulnere cicatricis formationi inſeruit. Cl. HAEN, qui ſuppurationem ceu excretionem materiae, in maſſa ſanguinis natae, conſiderat, non ſatis diſtinguit ſuppurationem putridam et purulentam. Cl. PRINGLE vero et GABER, ſerum

rum sanguinis coactum pro pure habentes, experimentis, non satis dignis et leuioribus, opinionem hanc superstruxerunt.

Capite nono de vulneribus magnarum amputationum exponit. Grauia, quae his superueniunt, incommoda, non vt Cl. DAVID aliique, turbatae circulationi, infarctui vasorum et plethorae, sed irritationi per vasorum ligaturam, aerem externum, lintea carpta et directam membri truncati compressionem tribuit. Hinc loco venaesectionis, ante et post operationem crebrius institutae, quae vires nimium frangit, nouam commendat methodum, qua irritatio praecaueatur. Sanguinem nimirum absque vasorum ligatura sisti iubet agarico et vesica bubula vel suilla ope fasciae, in circulum ductae, alliganda. Circulari enim hac compressione, a Cl. POUTEAU male damnata, et cautelis a Cl. LOUIS commendatis, et ossium denudationem auerti et melius irritationem arceri monet, quam si cum Cl. RAVATON vtrinque in amputato membro musculorum et cutis partem relinquamus. Sic, vbi euitari non potest, operatio mox institui valet, neque opus est cum Cl. BOUCHER et FAURE dubitare, vtrum mox a vulnere accepto, an tardius suscipi debeat. Vsus digestiuorum, primo necessarius, tempestiue omittatur. Caro fungosa linteis carptis siccis, inde remediis efficacioribus irritantibus, tandem et causticis compescenda.

p. 151.
p. 161.

Capite decimo et sequenti de mechanismo et phaenomenis, quae in formatione cicatricis vulnerum et vlcerum cum iactura substantiae obtinent, disserit. Carnes non regenerantur, sed partes diuisae subsident, vulnerumque dimensiones minuuntur. Id fit extenuatione, qua cutis ad centrum diuisionis propius accedit, et suppuratione, tum in partibus mollibus, tum quoque in ossibus. Cicatricis ergo

p. 182.

formatio ob ſubſidentiam carnium exulceratarum contingit, conſiſtitque in exſiccatione extremitatis vaſorum, quae ſuppurando depreſſa, ſucco nutritio affluente conglutinantur. Cicatrix primo ſolubilis eſt, pellicula ſenſim firmius adhaeret, et a circumferentia centrum verſus progreditur. Eleuatur aliquando ſucceſſu temporis, ſi partes ſubſunt exten-
p. 205. ſionis et incrementi capaces. Carnea tubercula, in ſuperficie vlcerum nata, non ſunt gemmae nouae ſubſtantiae, ſed tumores parui, pus continentes. Vulnera caua approximatione et conglutinatione parietum conſolidari, partesque, quas regeneratas multi temere crediderunt, vt ſunt glans, papilla, lingua, ſcrotum, per turgeſcentiam vicinarum partium abſconditas et retractas potius, denuo in conſpectum prodiiſſe, quam denuo natas eſſe obſeruationibus comprobat.

p. 224. Capite duodecimo demonſtrat, reparationem ſubſtantiae, quandoque contingere viſam, a reditu pinguedinis extendentis, vel in iunioribus, ab incremento pendere, artificialem contra naturam neque conſtantem eſſe, amiſſas partes cerebri, turgeſcentia viſceris, oſſium callo reſarciri, membranas vulneratas ſpiſſeſcere.

p. 238. Capite decimo tertio de luxatione femoris et brachii agit. Cl. DUPOI femur luxatum cruris ad malleolos, brachium carpi tractione absque contra extenſione facile et prompte reponi poſſe docuit, quam methodum ex partium ſtructura defenſam, Cl. Auctor perficit, additis regulis, quae contra extenſionem quandoque neceſſariam concernunt, in repoſitione fractorum quoque non negligendis. Non opus igitur eſt tanto machinarum apparatu, ad reſiſtentiam muſculorum vincendam fruſtra excogitato.

p. 245. Capite decimo quarto methodum medendi morbis acutis Hippocraticam, quatenus ſeſe refert ad irritabili-

irritabilitatem, persequitur. Vsu doctus nouerat HIPPOCRATES hos morbos vt plurimum esse a causa materiali, quae calore et motu cocta, demum naturae viribus eliminatur. Euacuationes non, nisi morbo regulari reddito, suscipiebat. Tempore irritationis seu cruditatis ptisanas dabat hordeaceas variae consistentiae, victum non plane subtrahebat, sed eius copiam pristinae consuetudini, corporis constitutioni, aetatibus accommodabat; potumque multum aquosum et oxymelle remixtum propinabat. Male ptisanis iurulenta, potui acidulato antiseptica, alcalina, resinosa, amara et balsamica a quibusdam substituta sunt. Haec enim putredinem quidem in experimentis PRINGLII a carne mortua, non vero a partibus corporis organici, sensu et irritabilitate donati, auertunt. Venam secabat HIPPOCRATES, vt febrim moderaretur, in initio tantum morborum acutorum, non facile postmodum, nisi vrgente necessitate. Inde reprehendit Cl. Auctor venaesectionum abusum, quippe quibus coctio et crisis saepius intercipiatur, neque tamen reuulsio aut deriuatio, quae a sola vasorum capillarium actione pendeat, impetretur. Clysterum lenientium et refrigerantium, frictionis, pediluuiorum, cucurbitularum, scarificationis, errhinorum, epispasticorum, cet. vsu, reuulsionem materiae morbosae a parte affecta, et febris moderamen obtinebat; et nonnunquam emetico vel purgante, in initio morbi exhibito, morbum compescebat. Valent haec in febribus, a Cl. QUESNAI stercorariis dictis, vel etiam ob revulsionem. In morbo regulari, per crisin terminando, cautius illa adhibebat. Reiiciuntur in vniversum a Cl. HAEN. Prosunt, si humores nimium turgent, et cordis vis excitanda est. Nocent, si nauseae, vomitus et diarrhoeae ab irritatione primarum viarum pendent, quam augere possunt, inque sub-

iectis nimium ſenſibilibus et irritabilibus. Criſin HIPPOCRATES naturae committebat prudenter. Quum enim illa fiat, excitata irritabilitate colatoriorum per materiam morbi, coctione huic illiue affinem redditam, non poteſt ars viam praeſcribere. In declinatione vero morbi euacuationes non niſi remediis blandis, et quando ſolida relaxata ſunt, cieantur.

p. 273. Capite decimo quinto obſeruationes de morbis chronicis proponit. Duplex illorum agnoſcit principium; aduentitium aliud per cauſas externas natum, alterum innatum. Vltimum hoc, a Cl. LE CAT fluidum cauſticum dictum, agens illud materiale eſt, quod, recte ſeſe habens, irritabilitatem organorum noſtrorum excitat, deprauatum vero, morbos producit, in diuerſis aetatibus, proque ſede varia, quam eligit, diuerſos. Morbos a cauſa externa natos, vt luem veneream, natura viam curationis monſtrante, ars vincere poteſt; non aeque illos, qui ab innato principio deprauato pendent. Hos ars lenit et mitigat, ſola natura, mutata per aetatem et vitae genus fluidorum conſtitutione, curat. Id quod variis exemplis, inprimis a glandulis ſcrophuloſis et morbo hypochondriaco petitis vlterius illuſtratur, interque omnes methodos, his mor-
p. 304. bis oppoſitas, nullam conſtantem et vniuerſalem reperiri oſtenditur, licet mox haec, mox illa ad ſymptomatum lenimen conciliandum adhibenda ſit. Quum vero alimenta contineant ſubſtantias, quae indicationibus quibuscunque ſatisfacere poſſint, regimen diaeteticum his accommodandum et medicamentorum vſui praeferendum eſt. Sit tamen diaeta benignior, non nimis ſtricta, varia potius, quam ſimplex, nunquam palato aegrorum plane contraria. Caeterum vſus et modus agendi medicamentorum anodynorum, purgantium, reſoluentium, heroicorum, nec non exercitii corporis, balneorum frigi-

dorum,

dorum, frictionis, epispasticorum et cauteriorum ad ea principia, quae superius a Cl. Auctore stabilita sunt, diiudicatur.

Capite denique vltimo praecipua artis sanandi sy-stemata percurrit, quae inde ab HIPPOCRATIS morte ad nostra vsque tempora extiterunt, qualia sunt ASCLEPIADIS, GALENI, HELMONTII, Mechanicorum, Chemicorum, eorum, qui haec vltima duo inter se coniungunt, dein medicorum Monspeliensium, qui sensibilitatem a capite et partibus praecordiorum profectam, Cl. BORDEU, qui telam cellulosam, vasis et neruis donatam, diaphragmatis motu agitatam, et duodeno ceu centro oscillationum suarum vtentem vna cum ventriculo et intestinis; denique Cl. ROBERTI, qui diaphragma et canalem primarum viarum, vt principium actionum et motuum sani et aegri corporis proposuerunt. Tandem suum de irritabilitate systema denuo repetit et inculcat, in medicos obseruatores, siue potius cunctatores grauiter invehitur, regulas artis circa administrationem medicamentorum in chronicis morbis adeo mancas esse conqueritur, cumque HIPPOCRATE prudentem empiriam, cognitione temperamenti, gustus, vitae generis et animi affectuum cuiusque aegri suffultam, tanquam optimam curationum ducem commendat. p. 321.

IV.

IV.

Abregé de l'Anatomie du corps humain, ou l'on donne une déſcription courte et exacte des parties, qui le composent, avec leurs uſages par Mr. VERDIER, de l'Acad. Roy. de Chirurgie, et Profeſſeur-Demonſtrateur Royal en Anatomie au Collège de Chirurgie de Paris, quatrieme Edition, revue corrigée et conſiderablement augmentée par Mr. SABATIER de l'Acad. Roy. de Chirurgie, Profeſſeur-Demonſtrateur Royal en Anatomie, et Chirurgien Maior en ſourvivance de l'Hôtel Royal des Invalides Tomes II. à Paris, chez P. Fr. Didot, Quai des Auguſtins, pres du Pont-Saint-Michel à S. Auguſtin 1768. 12. Tom. I. a pll. 580. Tome II. a pll. 601.

h. e.

Compendium anatomiae corporis humani, quo ſuccincta, et accurata partium, illud conſtituentium deſcriptio traditur, Auctore Cl. VERDIER, Tom. I. et II.

T. I. Libellus hic, a Cl. VERDIER anno huius ſeculi vigeſimo quinto prima vice editus, tumque generalia tantum anatomiae momenta continens, ab eodem Auctore anno vigeſimo nono iterumque trigeſimo tertio ita auctus prodibat, vt, quae antea vnico ſolummodo volumine comprehendebantur, duo iam complecterentur, quorum primo oſſium muſculorumque doctrina, altero reliquae, quae ad viſcera, vaſa, neruos et glandulas ſpectant, diſciplinae exponuntur. Quartam, quam nunc indicamus, huius libri editionem ipſe Cl. Auctor vltima vitae ſuae aetate moliebatur, et in hac ea, quae partium

partium corporis humani fabricam attinent, ita illuſtrare tentabat, vt ſimul eam, quam praeſtent vtilitatem, morboſque, quibus quaedam illarum affligantur, conſideraret, nec non ea, quae huc vſque inuenta fuerint, accuratius traderet. Quum Cl. Auctor morte ereptus hoc perficere non potuerit officium iſtud in ſe ſuſcepit Cl. SABATIER, beati VERDIERII diſcipulus et in munere anatomen docendi ſucceſſor. Quomodo autem id praeſtiterit, eorum, quae mutata, quaeque addita fuerunt, recenſione facta, apparebit. Prima mutatio in recenſione oſſium cranii et faciei occurrit. Quum enim in poſtrema editione oſſa parietalia et occipitale ante temporum oſſa, ſphaenoideum et ethmoideum expoſita fuerint, in hac noua et quarta poſt haec oſſa primum perluſtrantur. Quum porro in vltima editione primum naſalium, tunc maxillarium, deinde lacrymalium, poſtea zygomaticorum, demum ſpongioſorum inferiorum, denique palatinorum et vomeris hiſtoria tradita fuerit, in hac primum maxillarium, tunc zygomaticorum, demum palatinorum, deinde lacrymalium, poſtea naſalium, denique ſpongioſorum inferiorum et vomeris recenſio facta eſt. Perioſtii fabrica et vſus triplex oſſium ſubſtantia, et doctrina de oſſium articulationibus, quibus tertia ſpecies, amphiartroſis dicta, in vnione corporum vertebrarum locum obtinens, adiicitur, accuratius exponetur. De oſſium vtilitate, capitis oſſea figura atque volumine diuerſo, ipſorum capitis oſſium ſitu, ſubſtantia, vſu, et in fetu diuerſitate oſſibus Wormianis, ſuturis, maxillae articulo et motu, modo dentium ſecundorum eruptionis, oſſis hyoidei ſitu et ſubſtantia, vertebrarum in fetu ſtructura, in adultis figura et interna vertebrarum dorſi cauitate, copioſius ac in poſtrema editione, dicitur. Prima, vndecima et duodecima dorſi, atque vltima lumborum

rum vertebra in ſpecie conſideratur. Quemnam os coccygis praeſtet vſum, quomodo ipſum in partu tractandum ſit, quaenam ſit pectoris conformatio ſana, quid de foramine in medio ſterni interdum reperto, facilique proceſſus enſiformis ad interiora preſſione ſentiendum ſit, quaenam denique in obſtetrices, ex apta peluis conſideratione redundet vtilitas, perſpicue docet. Oſſium extremorum, praeprimis femoris, ſitum, magis attente perpendit. Addit etiam quaedam de ſceleti feminini differentiis, potiſſimum quoad oſſa innominata animaduertendis. De ſceleto fetus denique ita agit, vt primum neogeniti, tum immaturi fetus ſceleton contempletur, et multa tradat, in poſtrema editione non expoſita. In muſculorum doctrina, quum in initio quaedam de modo muſculos vulneratorum diſcindendi, ſuturisque tendinum, atque fabrica et vſu muſculorum accuratius expoſuerit, ordinem ſequitur ab illo, quo muſculorum hiſtoria in poſtrema editione tractata fuit, plane diuerſum. Quum enim in illa editione diuiſionis muſculorum ratio a partibus, quas mouent, petita fuerit, primaque claſſis frontis, occipitis, auris externae, palpebrarum, oculi, naſi, labiorum, maxillae inferioris, oſſis hyoidei, linguae, laryngis, pharyngis, veli palatini, uvulae, capitisque muſculos; altera colli, dorſi, lumborum, coccygis, et reſpirationis muſculos; tertia eos, qui ad artus pertinent, comprehendat, in quarta hac editione locus, in quo muſculi collocati ſunt, rationem diuiſionis eorum determinat, ita, vt in prima claſſe, muſculi, qui in extremis, in altera, qui in trunco, in tertia, qui in capite, conſiderentur. Muſculos artuum ad normam oſſium, ad eos pertinentium, contemplatur. Muſculos trunci diuidit in eos, qui ad ſpinam, ſiue ſint poſterius, ſiue ad latera, ſiue anterius, poſiti, in eos, qui ad caput, aut anteriori, aut

aut posteriori loco deprehendendos, in eos denique, qui ad pectus pertinent. Musculi capitis sunt vel ii, qui maxillae inferiori, vel ii, qui ossi hyoideo inseruiunt. De abdominis, vesicae, ani, vrethrae, penis, veli palatini, vuulae, pharyngis, laryngis, linguae, labiorum, nasi, oculi, palpebrarum, auris externae, occipitis et frontis musculis in splanchnologia, partiumque, ad quas illi pertinent, consideratione primum agit. In ipsorum musculorum expositione aliquantum ratione numeri et cognominationis eorum differt. Musculorum pectoris historiae addit doctrinam de respiratione. Mira mutatio iterum in splanchnologia occurrit. Quum enim in posteriori editione primum integumenta communia, tunc abdomen eiusque viscera, demum pectoris, et denique capitis viscera explicentur, in hac integumenta communia primum in fine totius libelli, capitis viscera statim post myologiam et tunc demum pectoris abdominisque contenta considerantur. Quum porro in posteriori editione tomi primi finem myologia, secundi initium splanchnologia faciat, in hac tomo primo adhuc doctrina de capite, organis sensuum; cerebro, et ore atque faucibus, quae accuratius exposita est, adiicitur.

Nec minus plenior fit structurae et vsus viscerum abdominis et pectoris recensio, egregieque de digestione chylique perfectione, generatione, nutritione fetus per amnii liquorem, respiratione ipsius in vtero, indeque incerto ex pulmonibus eliminando signo, disputatur. Monendum etiam est, ossicula auditus, in tertia editione in ossium doctrina exposita, in quarta hac in organorum sensoriorum historia primum considerari. In angiologia plane nulla facta est mutatio, si iniectionum, fabricae arteriarum, coronariarum arteriarum, aneurysmatis, haemorrhagiarum, valvularumque copiosiorem expositionem exceperis. Angiologiae T. II.

giologiae annexa eſt vaſorum lymphaticorum hiſtoria, in tertia editione in adenologiae fine obiter tradita, iam in quarta accuratius deſcripta. Tunc ſequitur neurologia, in eo tantum, quod neruorum fabrica, et in ſenſorios, motorios et in nutritorios diuiſio plenius expoſita ſit, aliquantisper aucta. In adenologia glandularum fabrica magis attente examinatur. In hiſtoria denique integumentorum communium, in fine libri, vt iam dictum eſt, adiecta de tela celluloſa, de qua in tertia editione nil pene dictum eſt, copioſius agitur. Adiecta eſt tandem Cl. VERDIER vitae deſcriptio.

V.

Verhandelingen uitgegeeven door de Hollandſche Maatſchappye der Weetenſchappen te Haarlem X. Deels I en II Stuck. Te Haarlem. By I. Boſch, Drukker van de Hollandſche maatſchappye der Weetenſchappen. 1768. 8. Alph. 2. pl. 13. tab. aen. 12.

i. e.

Commentarii ſocietatis ſcientiarum Harlemenſis Tom. X. P. I. II.

P. I. Continentur in prima parte:

p. 3. 1. Reſponſio Cl DAV. MEESE ad quaeſtionem *de mediis optimis minusque pretioſis littorum maris Harlemenſis decrementa impediendi*, a ſocietate anno 1764 et 1766 iterum propoſitam, cui praemium monetae aureae addictum eſt.

p. 3. 2. Reſponſio Cl. WILH. DE VOS ad quaeſtioſtionem: *Licetne in vitae noſtrae ratione inſcitiam ſociorum noſtrorum quaeſtui habere? Si licet, vbinam et quatenus?*

quatenus? Reportauit Cl. Auctor d. 21. maii 1767. praemium monetae aureae.

3. Altera responsio, ad eamdem quaestionem, omisso Auctoris nomine, qui in hac tractatione *de licentia, quatenus ad inscitiam respiciat*, disserit. p. 123.

4. Tertia responsio eiusdem quaestionis Auct. Cl. P. FRANCK. V.D.M. in qua *de vsu et abusu aliorum ignorantiae* agit. p. 153.

5. Quarta demum responsio ad hanc quaestionem a Cl. S. FORMEY, in qua etiam *idem argumentum* tractatur. p. 359.

Insunt in parte secunda: P. II.

1. Tractatus *de castrorum munitionibus (retranchementen)* Auct. Cl. N. YPEY. p. 3.

2. Breues annotationes *de vrina pituitosa (Slymgraveel)* Auct. Cl. IAC. VAN DER HAAR. Signum diagnosticum huius mali Cl. Auctor quaerit in vrina alba, flaua, turbida foetidaque, quae subfrigida magnam partem muci albi, flaui vel grisei coloris in sedimento ostendit, qui vasi tenaciter adhaeret. Cum itaque vrina talis magnis doloribus spasticis excerni vt plurimum soleat, sunt, qui malum hoc *spasmum* vel *tenesmum vesicae* dicant: alii mucum hunc, puri similem, *verum pus* dici malint: alii denique *symptoma calculi* esse asserant. Cum iis Noster consentit, qui morbum hunc ex copiosiori muci, organa vropoea ab acrimonia vrinae defendentis, secretione praeternaturali oriri contendunt. Pro- p. 17. p. 19. ximam huius mali causam in vrethrae parte, vesicae vrinariae vicina, coangustata, vel vitio quocunque

obſtructa poſitam Noſter ſuſpicatur, cum ſignum pathognomonicum huius vrethrae partis obſtructae in copioſiore muci, cum vrina exeuntis, excretione ſemper inueniatur. Declarat hanc ſuam ſententiam ex actione detruſoris et ſphincteris, ſibi inuicem contraria, quae huc redire videtur, vt vrina, quae, in tali ſtatu, a detruſore non omnis in vrethram propellitur, orificio vero per ſphincterem clauſo, relicta iam acrior facta, detruſorem relaxatum ſeruet, et nouam accedentem vrinam corrumpat et acri ſuo ſtimulo glandulas veſicae mucoſas valde irritet, vt inflammentur, ſuppurent craſſae calloſaeque reddantur.
p. 22. tur. Ex hac irritatione continuata copioſam ſe et excretionem muci ſequi putat, praeſertim cum non raro guttulae quaedam vrinae, in carunculis et collo veſicae retentae, veſicam ad continuam contractionem mucique excretionem maiorem exſtimulent, vt aegri magnos interdum, interdum nullos dolores ſpaſticos ſentiant. Patere ex his, excretionem hanc muci et ſpaſmos veſicae non morbum, ſed ſympto-
p 25. ma eius eſſe contendit. Methodum curandi, quam alii ex lenibus emollientibus cet., alii vero adſtringentibus et roborantibus inſtituunt, Noſter non probare videtur, cereos Goulardianos potius commendans. Calculum ſaepius et ſtranguriam huius mali cauſam eſſe concedit, nec non viros ſolum, ſed feminas etiam, haemorrhoidibus coecis inprimis obnoxias, haec incommoda experiri: Haemorrhoides enim, crebriore ſuo reditu, collum veſicae vehementer afficere vrethramque ad coanguſtationem diſponere, ex Cl. Auctoris obſeruationibus non improbabile eſt.
p. 27. Mictum cruentum etiam, cum eidem ſaepius talis excretio mucoſa praeceſſerit, ex his oriri ſibi perſuadet, et colligit tandem, aegros, qui, ex veſicae vrinariae collo, vrethraeque ei annexa parte coanguſtatis, non omnem vrinam poſſint excernere, huic morbo eſſe

obno-

obnoxios; in viris eundem frequentiorem esse, quam in feminis; morbum ipsum vero, non raro conspicuum, et catheteris ope et iusta ad vrinae profluuium attentione dignosci posse.

3, Breuis tractatio *de natura munimentorum circa castella* (*Bastions*) Cl. Auct. A. LIEFTINCK. p. 30.

4. Tractatus alter *de potentia fluidorum: aëris inprimis resistentia.* Auctore Cl. I. F. HENNERT, ex idiomate Francogallico translatus a Cl. I. H. VAN SWINDEN. p. 45.

5. Computum *formularum quarumdam, quibus cometae distantia a terra definitur* ex quatuor obseruationibus per I. I. BLASSIERE. p. 88.

6. Tractatio *de vsu botanices in commodum patriae eiusque incolarum* a Cl. DAVID. MEESE. p. 133. Vegetabilium, eorum inprimis, quae iuste implantata vel radice vel trunco ramisque frugifera sese commendant, vsum, Nostro non ita paruum visum, breuibus disquirere non dubitauit. *Fraxinum* hunc in finem elegit, quae ex eo etiam commendanda videtur, quod seminibus, quae quotannis conficit, se ipsam, sine peculiari encheiresi, progerminare consueuit, vel, quod variis in locis bene crescit, et radices suas ita firmiter agit, vt solum etiam, basi hac firma, ad resistentias et iniurias quasuis superandas aptum reddatur. Cum vero radices suas latius p. 135 spargere soleat, hortulanos adhortatur, vt, cum vicinis plantis omnem fere succum praeripiat, cauti sint, ne hortis plantisque noceant. Confirmari ra- p. 138 dicibus suis 1. aggeres in viis publicis 2. fluminibus, stagnis vel ipsi mari adiacentes 3. littora piscinarum 4. lacuum 5. munimenta castellorum 6. eas tandem

vias profundiores et paludoſas, contendit et in ta-
p. 143. bula adiecta declarat. Inſertionis et tractationis modo relato, eas, autumnali tempore, in locis altioribus, in profundioribus, tempore vernali, poni debere aſſerit.

7. Continuatio *eiusdem vſus* ab EODEM. Con-
p. 145. templatur *hic conferuam* filamentis ſimpliciſſimis, aequalibus, longiſſimis. Linn. Sp. Pl. Ed. III. T. II. p. 1633. no. 1. (Flap of Deekenvlag). Deſcriptis eiusdem plantae loco natali, modo creſcendi et anni tempore, quo floret, in filamenta eius potiſſimum inquirens, ea, armato oculo, pellucida, multis valvulis parum a ſe diſtantibus, praedita, quibus materia craſſa, viridis ineſſet, vidit: Obſeruauit porro, ea interdum ſpeciem quandam ſerpentis aquatici maculati ſimulare; maculas iſtas vero, tubercula parua, rotunda, viridia eſſe. Semina vera non detexit; Filamentis vero plantae maturae transuerſim abſciſſis et in vitrum, aqua plenum, immiſſis, globulos paruos, ex oſtiolis virides propullulantes ad fundum vidit, qui paulo poſt ſuperficiem petentes primo minus conſpicui, tribus diebus poſt longius latiusque ſe diſpergebant, vt veram inde plantam repraeſentarent. Hos verum plantae ſemen eſſe putat. Vſus in oeconomiam ex ea re-
p. 163. dundat, vt, filamentis, lini in modum, tractatis, egregia inde fila poſſint duci, quae, cum lana camelina coniuncta, melius ſuccedant: Iis vero, cum tertia lanae communis parte commixtis, artificibusque traditis bona accepit tela. Ad chartam papy-
p. 167. raceam producendam apta ea eſſe experientia Noſtrum docuit. Poſſunt tandem ex his fila ſugent a
p. 169. in lampadibus, puluinaria in rhedis, lectis cet. confici.

8. Diſqui

8. Disquisitiones quaedam *de muscis, an ii sine vel vna vel duabus, vt in mille aliis plantis fieri solet, propagentur cotyledonibus?* Auctore EODEM. Cotyledonibus variarum plantarum ab Ill. LINNAEO Phil. Bot. p. 102. determinatis, iisque muscis denegatis, Noster in eam rem paulo studiosius inquirens, nullum eorum sine vna vel duabus propagatum vidit cotyledonibus. Systemate super hac re formato, duobusque tractatis iam *de forma* et *coloribus* cotyledonum, ab Ill. LINNAEO determinatarum, et *de numero* earum, eruditis iam communicatis, iam paulo post tertiam *de habitu* additurus est. Examinat hic *Polytrichum* (commune) LINN. *marem* et *feminam*, cui *minimam* eiusdem plantae *speciem* adiicit. Remotis foliis radicalibus squamulisue multos flusculos, membranula squamosa inuolutos, communi receptaculo inter se et cum caule communicantes, in summitate coronae detexit. Intra hoc inuolucrum squamosum *duo, tria* vel *quatuor corpora cylindrica* reperit, quae postea *ouaria*, semine referta, cognouit, iuxta quae stamina quoque conspiciebantur. Corporibus his cylindricis arenae purae et tenui mandatis, plantulas quasdam nouas progerminare vidit, germenque erectum, in tabula adiecta delineatum, veram cotyledonem statuit: Muscos ideo *monocotyledones*, quam *acotyledones* mauult. Marem postmodum contemplatur. *Stamina*, calyptra et operculo a capitulo remotis operculo intus adhaerentia cum puluere viridi obseruauit; membranula alia, subtus conspicua, separata *pollen antherarum* tenue, flauum vidit, ideoque hanc speciem ad *polyandrias* LINN. refert: Aliis deinde partibus disquisitis, *hermaphroditam* hanc esse asserit, quam tamen, etsi cotyledones ob tenuem fabricam in ea detegere non potuit, *acotyledonem* dici nonuult. Tertia species cum his fere conuenit, cui modum tandem, quo plantas has tractauit, addit.

p. 171.
p. 173.
p. 176.
p. 178.
p. 184.

p. 193. 9. *Noua theoria figurarum sphaericarum cum computo superficiei earum et voluminis* Auct. Cl. W. O. REITZ.

p. 245. 10. Disquisitio *de motu apparente* a Cl. W. I. G. KARSTENS ex idiomate germanico translata ab I. W. VAN HAAR.

p. 287. 11. Tractatio *de cerebro auium et piscium* Auct. Ill. DE HALLER ex latino translata a Cl. W. DE MONCHY. Hanc tractationem, cum de ea iam alio loco *) differuimus, hic omittendam putamus.

p. 314. 12. EIUSDEM tractatus *de piscium cerebris* ex latino translatus per *Eundem.* **)

p. 387. 13. Obseruatio *de ortu laruae Hemerobii* LINN. *chrysops dicti* Auctore Cl. MART. SLABBER. Conuenit Noster in descriptione huius insecti cum Cl. FRISCH de Insect. P. X. p. 40. tab. 23. Qua de causa nihil de ea, nisi modum, quo Cl. Auctor insectum hoc invenit, et nutriuit, commemorabimus. In folio
p. 390. mali persici ouarium cum multis ouulis flauis, ductui, argento polito simili, insistentibus, Noster reperit. Ouulis his d. 28 iun. in lagenam impositis, orificioque eius, tenui tela et rara obtecto, colorem d. 30 ei. in griseum mutatum obseruauit, posteroque die animalcula exclusa. Singulorum horum fa-
p. 394. bricam et habitum, microscopii ope, examinauit. Cornua duo ex capite egrediuntur, ad sentiendum apta: Eminentiae duae, quibus nutrimentum arripit cum duobus aliis adminiculis, quibus cibum depurat. Inter eas est canalis sugens, quo, aliis insectis impresso, humores exsugit. Pedibus gaudet sex, mille-

*) vid. Opusc. min. *Eiusd.* Tom. II. cap. 36. p. 191. Conf. comment. nostr. Vol. XVI. P. III. p. 431.

**) vid. ibid.

lepedum ad inſtar, pilis, vti totum corpus, obſeſſis. Color in capite brunnus, in collo coeruleo albus, de reliquo brunneo albus vel cinereus. Pediculis ex arbore ligni rhodii nutriuit. Die 7 iul. tunica exteriore poſita, praeter capitis glabritiem et coloris varietatem nihil peculiaris habuerunt. Ea d. 12 iul. iterum depoſita, colorem elegantiorem oſtenderunt, et d. 17 eiuſd. et 18. tela cinerea ſe incluſerunt. Anni ſubſequentis menſe iul. inſecta duo alis praedita vidit exorta, quae microſcopii ope diſquirit. Excerni humorem flavum, fetidum ſtercorique humano ſimilem ab iis, obſeruauit.

14. Obſeruatio *de pediculo auium* (Vogel-Luis) *alato, triginta ſex vngulis inſtructo* *) ab EODEM. In p. 413. vulture interfecto tria eiusmodi inſecta, vngulis ſuis cuti firmiſſime adhaerentia, vt nulla arte, niſi plumulis eruptis, poſſent abripi, inuenit, quorum caput, microſcopii ope, tribus partibus diſtinctis, poſterius ſibi incumbentibus, detexit: Prima pars pectori incumbit, in cuius faciei anterioris fine oculi magni octangulares conſpiciuntur: Altera verſus faciem cum duobus punctis eminentibus vergit: Tertia denique in duos canales cylindricos (*buizen*) longos, pellucidos, cuius vſum neſcit, continuatur, ex quorum medio canalis ſugens (*zuiger*) quo nutritur, prodit. Pectus capiti aequale in duos proceſſus p. 416. acuminatos anterius procedit; Poſterius vero lateraliter duae eminentiae, ex quibus totidem alae exeunt, proſtant: Ad alarum marginem externum truncus, ex quo quatuor vaſa ſanguifera egrediuntur, conſpicitur. Pedes, pectori annexi quatuor articulis conſtant: Quartus in ſex rurſus ſubdiuiditur, quorum vltimus ſex vngulis, vtrinque diuergentibus, vtitur, inter quas duo tubercula totidem-

*) An non *Hippoboſca hirundinis* LINN. vid. SCHAEFFERI Elem. entomol. I. 70.

que canales ſugentes conſpiciuntur. Abdominis inferior et poſterior pars multis pilis obſeſſa eſt, quos ad anum in duobus rotunde, in vno, quem marem
p. 420. ſtatuit, acute terminatos vidit. Totum corpus admodum planum et vbiuis fere piloſum eſt. Color variat: In alio alte, in alio ſeuere viridis: In tertii capite et pectore ſuperius rubicundo brunnus, inferius, vti et in proceſſibus pectoris tribusque articulis pedum flauo viridis: In proceſſibus capitis albo flauus, oculi albo nigri, quartus articulus brunnus: Vngulae nigreſcentes, canalis ſugentis anterior pars
p. 421. flaua, poſterior alba, et alae griſeae. Examinat tandem Cl. REAUMURII deſcriptionem, Mem. des Inſectes T. IV. mem. 3. p. 144. t. 11. exhibitam, et in plurimis ab eo diſſentit. Tabula aenea adiecta eſt.

Relationes Societati traditae:

p. 429. 1. Obſeruatio *de lumbrico, ex inteſtino in hernia inguinali procidente* Auctore Cl. N. BELKMEER. Lumbricum Noſter in virgine, 36 ann. bono corporis habitu, hernia inguinali laborante, ex inguine dextro, paruo admodum orificio procidentem, obſeruauit. Corruptionem gangraenoſam circa orificium, intus vero duritiem, verſus annulum abdominalem, vidit. Lumbricum ſenſim extractum octo digitos longum et canalis fiſtulae tabaci craſſitiem aequantem conſpexit, nulla ſubſe-
p. 431. quente ex hoc orificio excretione. Ortum eius mali et progreſſum, relatione ſibi ab aegra facta, Noſter demonſtrat. Iuſtis deinde remediis aegram breui ſanauit.

p. 435. 2. Relatio *de viſu, celerrime amiſſo, per operationem reſtituto* Auctore Cl. G. ten HAAF. Praemiſſa cataractae theoria, docet, eam non ſemper a lenta obſtru-

obſtructione lentis, ſed a ſubita interdum eius corruptione, ſquamularumque lentis cum eius fluidis commixtione, qua maſſa alba, lactea prodeat, ſub nomine *cataractae lacteae* oriri. Virgo, 18 annorum, bona acie oculorum praedita, omnem plane viſum paucis diebus amittebat. Cum corneae pellucentis nigram partem in lacteam maſſam mutatam, et a Cl. DU PONT cicutae extracto iam fruſtra datum, cognoſceret Cl. Auctor, eam non, niſi operatione, curari poſſe aſſerebat. Operationem Cell. DU PONT et VINK praeſentibus, in ſiniſtro oculo inſtituit, inciſioneque vix facta, materiam lacteam effluere vidit, qua remota, aegra quaelibet ſtatim poterat diſcernere. Symptomatis nullis ſubſequentibus, eandem paucis diebus poſt in dextro oculo, cum eodem ſucceſſu, fecit, vt prior viſus acies breui reſtituerentur. Colligit p. 439.
hinc inde 1. lentis cryſtallinae ſolutionem veram *cataractam lacteam* dici poſſe, breuique coecitatem inducere. 2. Eandem ex veterum methodo, acus ope, non poſſe operari, ideoque recentiorum methodum commendari.

3. Relatio *de variolis ante partum* a IOS. VAN p. 440.
IPEREN. Vxor Auctoris Cl. filium ſanum, ſed per totam corporis ſuperficiem rubicundum, peperit. Maculae hinc inde, vt in variolis, cum eminentiis conſpiciebantur, vt fetus iam in vtero variolis laboraſſe videretur. His tribus hebdomadis poſt euanitis, filius bene ſe habuit. Matrem ſex vel ſeptem p. 441.
hebdomadis ante partum, cum liberis duobus, variolis benignis laborantibus, continuo adeſſet, magnam ſpirandi difficultatem, ſine aliis ſignis, ſenſiſſe docet, qua tamen, medicamentis aptis, liberata eſſet. Hinc colligit, fetum, quatuor circiter ſeptimanis ante partum, variolis adfectum fuiſſe. Quaerit itaque, numne inſitionem variolarum ſolito citius inſtituere liceat?

p. 443. 4. Obſeruatio *de empyemate, per operationem curato* Auctore Cl. D. H. GALLANDAT. Aeger, 40 annorum, ex pleuritide male curatus, febre hectica cum ſumma debilitate laborabat. Empyema Noſter, ex ſymptomatis colligebat, quamuis pus in pectore non aperte poſſet detegere. Cl. RUPERTO in conſilium vocato, operationem, vt vltimum remedium, proponebant, quam poſtero die methodo
p. 449. Cl. LE DRAN inſtituit. Inciſione facta magna pars puris boni albi, cum impetu proſiliebat: Cum vero multum in pectore relictum eſſe ſuſpicaretur, vulnus, ne aeger animo delinqueret, emplaſtro, orificiis, quibus pus exire poſſet, pertuſo deligauit. Excretione hac puris in dies imminuta, aeger, viribus paulatim recuperatis, bonis medicamentis bonaque diaeta adhibitis, melius ſe habuit. Tumore oedematoſo in pedibus paulo poſt ceſſante, et ichore ſanioſo, puris loco, effluente, iniectiones conuenientes adhibuit, et his, ad ſextam hebdomadam vſque, continuatis, aeger vere conualuit. Addit tandem Cl. Auctor monita, quae huc redeunt: Aegros pleuriticos, ex empyricorum et ſuorum culpa empyema ſibi contrahere: Empyematis vero diagnoſin ex ſymptomatis facile poſſe colligi, nec medicos et chirurgos operationem eius, cum nec admodum doloroſa, nec periculoſa ſit, reformidare debere, praeſertim cum multas eiusmodi; felici cum ſucceſſu tractatas, habeamus; in multis vero eiusmodi cadaueribus intelligatur, ægros hac operatione potuiſſe ſeruari.

p. 454. 5. Obſeruatio *pulueris arſenicalis, intus applicati, ſymptomatum ſingularium et lentorum,* Auctore Cl. N. HOYKAES. Vidua, 46 annorum, bono corporis habitu, puluere arſenicali, loco cremoris tartari, quem conſueuerat, in iuſculum, ex inſcitia immiſſo, nauſea inter edendum, anxietatibus, doloribus ſum-

mis

mis cum crebriori vomitu afficiebatur. Magna aquae, cum lacte mixtae, copia ab aegra largius ſumta, Noſter, paulo ſerius accerſitus, venenum iam altius penetraſſe cognouit, cum deſtructionis ſigna in partibus oris iam apparerent. Oleo oliuarum et paulo poſt tartaro emetico datis, veneni effetus nihilominus relinquebantur peſſimi, vt malam inde formaret prognoſin. Aſthmatici inſultus, d. 13 emollientibus leniti, linguam ſiccam vocemque obſcuram relinquebant. Iis d. 15 et 16 increſcentibus, abdomineque duro et tenſo d. 18 delirium acceſſit, in quo nullum obiectum, quae omnia rubicunda ſibi videbantur, niſi auditu poterat dignoſcere, veſicatorio applicato, ſymptomatisque remiſſis, difficultas deglutiendi reſtitit. His ita ad 25 d. continuatis, criſin quandam in lingua, faucibusque humidioribus et cruſta in labiis cum duabus deiectionibus aluinis, quae corruptam carnem foetidosque pelles redolerent, ſibi videre viſus decocto corticis Peruviani et eluitione oris antiputrida vſus eſt. Quatuor diebus poſt hemiplegia obſeruata, laxantibusque inde continuatis, anxietates maiores abdomenque magis tumidum apparuere, vbi nec draſtica purgantia optatum habebant effectum, ſymptomata potius, aluo per duos dies non reſpondente, increſcebant. Separationem in ore vſu corticis Peruviani iuuit. Sic aegra nunc melius, nunc peius ſe habens, oſſe ſacro tandem gangraena citiſſime deſtructo, cum 53 dies decubuiſſet, exſpirauit.

p. 456. p. 457.

6. Obſeruatio *celeris mutationis aeris*, Auctore Cl. I. C. PALIER. p. 461.

7. Relatio *de excretione vermis ex dextro narium orificio*, Auctore Cl. M. SLABBER. Chirurgus, 52 annorum, hemicrania dextra a pueritia ad 50 annum p. 466.

vsque

vsque laborans, dolores auctos cum vehementi capitis pulsatione eiusque torpore sensit. Sede huius mali in latere dextro, a fronte ad occiput, fixa reddita, somnum aeger capturus, occipiti nunquam, temporibus semper debebat incumbere. His tandem ita increscentibus, vt, pressione nerui optici, visus etiam hebetior fieret, et anno 1767 d. 2 maii febre biliosa, pulsationibus vehementioribus, morboque pectoris accedentibus aeger, pessime se habuit, de quo omnes desperarent. D. 13 ei. mane ex capite quid ad oesophagum delabi, quod vero statim screatu evanesceret, attendebat: Titillationem paulo post ad sinus frontales sentiens, repetita, corpore in lecto erecto, sternutatione vermem, octo digitos et octauae digiti partis longum, canalisque fistulae tabace diametrum aequantem, excretum videbat, vt postea, symptomatis statim cessantibus, breui restitueretur. Vermem hunc, ob magnitudinem, ad lumbricos refert, quem etiam in spiritu adhuc seruat. Sunt, qui eum ex ventriculo immediate ad oesophagum ascendisse asserant, cum quibus Noster non consentit, quia eiusmodi vermis non, nisi summis vomitionibus doloribusque asthmaticis, in aegro nostro non praesentibus, possit excerni. Probabilius Nostro videtur, hunc vermem a teneris iam in cauitate quadam capitis habitasse, symptomataque talia protulisse.

p. 471. 8. Relatio - - Dachs *de hydrophobia in homine, post abusum potus spirituosi, conspicua*, Auctore Cl. TH. SCHWENKE. Miles 23 annorum, temperamenti cholerico sanguinei, bonique corporis habitus, post magnam copiam spiritus iuniperi (*Genever*) ingestam, ita convellebatur, vt ab adstantibus deberet contineri. Pulsu pleno, duro celerrimoque Noster ex adstantibus cognouit, aegrum tempore prandii

prandii de vomituritionibus conqueſtum, et, cum fluidi quid ori admoueretur, admodum eſſe connulſum, vt etiam adſtantes morſu peteret, et quaecunque poſſet arripere, dirimeret. Larga venaeſectione animo delinquentis facies aqua adſpergebatur, vbi ſymptomata ſtatim redibant, vt et in applicatione antiſpasmodicorum, aqua exceptorum. Cum de canis rabidi morſu nulla adeſſet ſuſpicio, magna iterum ſanguinis copia ex pede ſubducebatur, vbi ſimul ex brachii vena ſecta ſponte et largiter ſanguis effluebat. Symptomatis poſtmodum ad quartam vſque horam per interualla ſaeuientibus, aeger, ſomno per ſemihorium abſoluto, inſcius omnium, bene ſe habuit, vt, nullo paroxyſmo regreſſo, breui reſtitueretur. Potum ſpirituoſum aeger ſolum accuſabat.

9. Adiiciuntur obſeruationes meteorologicae Zwanenburgenſes ad annos 1765 et 1766.

VI.

VI.

Obſervations on the nature and conſequences of thoſe iniuries to which the head is liable from external violence. To which are added ſome few general remarks on fractures and dislocations. By PERCIVALL POTT F. R. S. and Surgeon to St. Bartholomew's-Hoſpital. London; Printed for L. Hawes, W. Clarke, and R. Collins. 1768. 8. mai. Prior tractatus absque dedicatione pagg. 276. cum tabulis tribus, aeris inciſis, alter pagg. 126. cum tabulis duabus, aeri inciſis, continet.

i. e.

Obſeruationes ſuper natura et effectibus laeſionum, quibus caput, a violentia externa, ſubiectum eſt. Accedunt quaedam annotationes generales de fracturis et luxationibus. Auctore PERCIVALL POTT.

Fundamentum prioris tractatus (alter enim prorſus recens eſt, et licet communi cum priori titulo comprehendatur, tamen etiam peculiari gaudet, nec paginarum ſerie cum priori cohaeret, vt adeo ſeparatim quoque vendi poſſit) in opere quodam ieciſſe Cl. Auctorem perſpeximus, qui 1760 Londini in forma 8. mai. ſub hoc titulo *) prodiit: Licet enim nec in hoc libro Cl. Auctor nouam emendatamque eius editionem promiſerit, nec in praeſenti prioris vllam mentionem faciat, conferendo tamen vtrumque inter ſe facile quisque videbit, librum fere eumdem eſſe, nunc tamen mutatum et

*) Obſervations on the nature and conſequences of wounds and contuſions of the head, fractures of the ſkull, concuſſions of the brain, etc.

et multo auctiorem redditum, additis simul iconibus ferramentorum, quibus veteres chirurgi in laesionibus caluae vtebantur. Liber autem ipse sectiones sex complectitur, ex quibus nunc praecipua momenta adducturi sumus.

Sectio prima, quae recens in hoc libro accessit, de vulneribus integumentorum capitis exponit. Si ea sola laesa sunt, ac separata a calua, sine eo, vt grauiora inde symptomata metuenda sint, satius putat Cl. Auctor separatam partem conseruare et p. 6.
cum sanis coniungere, quam praescindere; in quo exsequendo iustum, etiam suturae cruentae pretium haberi oportere, expertus testatur. Accidit etiam p. 8.
saepe, vt exfoliatio cranii artis potius, quam natu- p. 12.
rae opus sit, neque semper sponte subsequutura fuisset, nisi arte proliceretur; satis ergo feliciter eadem supersedemus, si os, quam primum fieri possit, iterum integumentis obducatur. Alia vero res est, si ea contundendo vexata fuerint, vbi copiose signa exponuntur, quibus cognoscitur, vtrum integumentis solis, an simul cranio vis illata fuerit, et in priori casu vtrum, sola cutis eique substrata tela cellulosa, an simul galea et tendinea pericranium laesa sint. Cruor ab ictu, capiti illato, extra vasa missus et sub tegumentis stagnans saepe, tactum fallit, et ossis fracturam mentitur: qua in re opus est, vt p. 20.
reliqua symptomata simul attendantur, ne, incisione minus necessaria, curationem protrahamus et deformem cicatricem producamus, cum tunc discutientibus remediis, inter quae solutio salis ammoniaci p. 23.
crudi in aceto et aqua vel spiritu vini praestantissimum est, totum negotium absolui queat.

Sectio secunda effectus contusionum in dura p. 24.
matre et partibus interioribus cranii tradit. Exhibita generaliori tractatione anatomica harum partium, monstrat Cl. Auctor, duram matrem vbiuis interius,

interius, aeque ac pericranium exterius, cranio arctiſſime adhaerere, miraturque, hanc adhaeſionem, veteribus iam ſatis cognitam, a recentioribus vix ſemper ſatis attendi, falſamque omnino
p. 50. falſae hypotheſi theoriam iſtiusmodi laeſionum ſuperſtructam eſſe. Poſtea effectus variarum ſpecierum contuſionis curioſe deſcribit, et demonſtrat, non ſolam extrauaſationem cruoris puri vel ſaniei produ-
p. 32. cendis ſufficere, niſi febris vel alia irritatio acceſſerit. Quum vulnere contuſae ſunt externae partes, aut os denudatum fuerit, cautus obſeruator aut ex vulneris, aut ex oſſis mutato ſtatu, ſubtus haerens malum omnino cognoſcere poterit: vbi autem haec
p. 48. ſigna non ſupetunt, inflammationem durae matris et collectionem materiae intra hanc et cranium produnt tumor integumentorum eleuatus, circumſcriptus, doloris expers, et ſpontanea pericranii ab oſſe ſeparatio; quod ſignum vix vnquam Noſtrum fefellit, ſi illud cum reliquis generalioribus contulit. Quaecumque in his caſibus auxilia ab arte exſpectari poſſunt, ad duo momenta redeunt: nimirum, vt tempeſtiua ac larga ſanguinis miſſione inflammatio durae matris praeuertatur, aut, altius
p. 54. iam progreſſo malo, materiei ſub cranio collectae, trepani ope, exitus paretur; quorum auxiliorum modum iterationemque, et quae praeterea ſint agenda, indiuiduus cuiuslibet aegri ſtatus chirurgum edoceat neceſſe eſt.

Sectio tertia de ſeparatione aut deſtructione vtriusque tabulae cranii, e contuſione profecta, agit, quod tamen argumentum non, niſi caſibus quatuor adductis, illuſtratur: prius autem de eodem oſſis vi-
p. 108. tio, a cauſſa venerea profecto, exponitur, quo aliquando Cl. Auctor paene totum os frontale, et alia vice integrum os bregmatis ſiniſtrum eroſum ac deſtructum vidit. Mercurialia hunc oſſium morbum

non

non ſanant, quin potius, cum ille, curata etiam lue, p. 111.
remaneat, exaſperant, a quorum igitur vſu hic
aeque, ac in aliis reliquiis morbi venerei cauendum
et potius ſaturato ſarſaparillae decocto cum lacte,
diaeta tenui, aere puro, et largo Peruuiani corticis vſu
negotium peragendum eſt. Inter additas obſer- p. 117.
vationes notabilis inprimis ea eſt, qua femina pro-
vectioris iam aetatis, ab ictu, capiti inflicto, per ſeptem
menſes male ſe habuit, quo demum elapſo tempo-
re, vltima oſſis vitiati portio, circa tertiam partem
oſſis bregmatis ſiſtens, extracta, et tunc tandem vul-
nus conſolidatum fuit.

Quaecumque nomina veteres adhibuerunt ad di-
verſas fracturarum fiſſurarumque cranii ſpecies in-
ter ſe diſtinguendas, omnia ſuperuacua ſunt et non-
niſi memoriam onerant: duo igitur tantum harum
laeſionum genera conſtituit Noſter, ita quidem, vt p. 123.
in ſectione quarta de iisdem absque depreſſione, in
quinta, cum illa, agat. Maxime ambigua ſunt ſigna,
quae fractam eſſe caluam edoceant, quum nullum
eorum immediate ab ipſa fractura proueniat, et p. 125.
haec ſaepe adſit, nullis licet illorum praeſentibus.
Atqui multum in hac re poſitum eſt, quum inde
curationis fundamenta depromenda ſint. Rarius
enim, quamuis ſimplicior fuerit fractura, trepana-
tione carere poſſumus, ſiue eius ope ſymptomata, p. 130.
a preſſione humorum extrauaſatorum oriunda, leua-
re, ſiue materiam, intra caluam et duram matrem,
praegreſſa inflammatione, collectam, euacuare, ſiue
damnum durae matri imminens, praeuertere volue-
rimus. Vltimus autem caſus, in quo auxilium
hoc prophylacticum dici debet, variis Auctorum diſ-
ſenſibus anſam praebuit, cum idem alii ſuadeant,
alii vetent; vtrorumque argumentis, quae tamen hic p. 131.
repetere breuitas nos prohibet, inter ſe comparatis,
in priorum partes Noſter deſcendit. His

p. 145. ergo ſtabilitis, curationis rationem, qua veteres vſi ſunt, exponit, et licet indicationes eorum eaedem fuerint, quas nos ſequi oportet, illorum tamen inſtrumenta multiplicibus incommodis ac defectibus laboraſſe, et deſcriptione eorum oſtendit, et additis iconibus vlterius illuſtrat. Reiicit etiam metho-
p. 157. dum illorum, qui manubrium trepani ferreum efficiunt, ita quidem, vt eodem, loco eleuatorii, vtantur; difficilius enim tractatu redditur inſtrumentum, et praeſtantiſſimum manubrium ex ligno quodam molliori parari poſſet. Sollicite nunc totam opera-
p. 159. tionem deſcribit. Si integumenta incidenda ſunt, hoc circulari modo fiat, ita, vt vel vulnus, ſi adſit,
p. 160. vel pars, ictu laeſa, centrum inciſionis efficiat: optimum etiam eſt, cum vulnera maiora fuerint, quicquid vitiatum eſt, protinus remouere. Differentiam fracturae vel fiſſurae a ſutura vel ſulco arteriae,
p. 162. oſſi impreſſo, pericranium, a laeſione ſeparatum, huius margines inaequales et aſperi, cum ſulcus laevis ſit et diſpoſitio ſuturae cognita et vere diuerſa
p. 166. a fractura, conſtituunt. In apparatu ipſo corona
p. 194. maior minori ſemper praeſtantior eſt. Falſa eſt opinio, ſuturas coercere progreſſum fracturae: qua occaſione etiam, trepanationem in ipſis ſuturis, vrgente neceſſitate, non negligendam commendat, neque laeſionem ſinuum ab ea nos abſterrere debere monet, cum ipſe ſagittalis ſinus laeſus non abſolute funeſtam haemorrhagiam producat, et haec ſanguinis receptacula pariter, ac reliqua vaſa venoſa iterum coaleſcant.

p. 204. Quod de imperfectione inſtrumentorum, quibus veteres caluam perforare ſolebant, dictum eſt, idem etiam ſuo modo de modis eorum, fractas et depreſſas partes cranii eleuandi, valet, de qua operatione ſectio quinta exponit. Vbi nulla alia ſym-
p. 207. ptomata terrent, ea ſola ſufficit, cum vero ſub de-

preſſa

preſſa oſſis parte dura mater inflammatur, difficilius eſt negotium, tumque, trepano admoto, laeſam oſſis partem auferri oportet: qua ratione ſimul Cl. Auctor tractationem, in ſuperiori ſectione inceptam, p. 211. de iis locis, in quibus vulgo trepanatio prohibetur, p. 214. vlterius proſequitur, et eam in oſſe temporum, nec ob arteriae, nec ob muſculi temporalis metuendam laeſionem negligi debere euincit, monſtratque, fracturas huius oſſis ideo tantum ſaepe funeſtas eſſe, quia facile ad baſin caluae penetrant. Ad tractan- p. 215. dam duram matrem, ablato oſſe, denudatam, multipli- p. 216. cem medicamentorum farraginem, ab Auctoribus propoſitam, reiicit, et ſola lintea ſicca commendat. Tractatio etiam vulnerum ipſius cerebri tam ſimplex eſſe debet, quam fieri poteſt, quod etiam de faſciis valet, vti ORIBASIUS iamiam cognouit.

Vltima demum ſectio de extrauaſatione et com- p. 229. motione agit. Harum ſigna cum plerumque adeo ambigua ſint, tota haec doctrina ſumma adhuc obſcuritate laborat. Eſt quidem aliquod diſcrimen in p. 233. eo poſitum, quod ſymptomata a commotione cerebri protinus poſt illatam laeſionem, ea contra, quae ab humore, extra vaſa miſſo, oriuntur, elapſo demum aliquo tempore, ſe prodant: ſed poſteriora ſymptomata ſaepe aeque ſubito adſunt, ac priora. In re adeo dubia, ſi ne minimum quidem ſignum externum indicii loco quodammodo eſſe poſſit, vnicum p. 238. remedium in euacuationibus, per crebras ſanguinis miſſiones atque alui ductiones praeſtandis, ſitum eſt: ſin autem locus externus laeſionis patet, cranium perforari oportet, quamquam certi non ſumus, fluidum, p. 239. extra vaſa miſſum auferri, hac operatione poſſe; quod vberius Cl. Auctor contra eos defendit, qui hoc remedium in eiusmodi caſu, velut incertum, repudiant. Omnium optimum eſt, ſi humor effuſus inter cal- p. 247. vam et duram matrem haeret: ſin inter vtramque

cerebri membranam, incisio durae matris difficilior omnino res est, neque adeo leuiter tractanda, quamquam eam felici successu peractam, Cl. Auctor commemorat.

Commotio cerebri nonnisi negatiuis signis di-
p. 254. gnoscitur, ideoque difficillima est cognitio. Communis opinio, internas cerebri partes tanto minus laedi, quanto plus cranium patiatur, et vice versa, quamquam saepe vera deprehensa fuit, vniuersalem tamen regulam constituere nequit. Cum commotio sola adest, omnia, quae adhiberi possunt, auxilia in minuendis, per sanguinis missiones et purgamtia humoribus, in quiete et strictissima tenuissimaque diaeta consistunt. Tandem de effectibus
p. 258. trepanationis in formatione cicatricis, et de fausta aeque ac infelici euentu eiusdem disseritur.

Pergimus nunc ad alterum tractatum Cl. Auctoris, de fracturis et luxationibus, qui sua sponte in tria capita diuiditur, nimirum de fracturis simplicibus, de iisdem complicatis, et de luxationibus. Potissimum autem, vt in toto opere, sic praesertim in capite primo, extremitates inferiores respicit. Neque extensio neque contraextensio, vulgarem in
p. 13. modum suscepta, Nostro arridet: ossis enim fracti partes per se non mouentur, sed tantum musculis adhaerentibus cedunt; hinc primarius finis eo tendere deberet, vt musculis requies conciliaretur, quod
p. 17. certe membrum extendendo non attingitur. Inde adeo facilis est repositio fracti humeri, quoniam et aeger et chirurgus vna eo allaborant, vt brachium in statum flexionis redigatur: inde, qui femur fractum gerunt, ipsi sua sponte eum situm eligunt, quo genu flexo, et femore extrorsum collocato, musculi non
p. 19. agant. Hoc inprimis tunc attendendum est, cum fracturae tumor superuenit, qui extensione musculorum non potest non augeri. Relaxatis contra mu-

scul

sculis, relaxatio protinus, neque adeo multo temporis requisito, succedit.

Inter medicamenta, parti laesae applicanda, emplastra sic dicta roborantia prorsus reiicit: siue autem illa sub forma cerati, siue epithematis adhibeantur, eo tamen respiciendum est, vt semper commode tolli possint sine eo, quod membro inde vllo modo vis inferatur. p. 20.

Fasciae triplicem ob finem applicantur, vt nempe fractura rite contineatur, fluxus humorum reprimatur aut praeuertatur, et callus regularem formam consequatur: sed eae ipsae, quamquam necessariae omnino sunt, tamen non praecipuum, sed accessorium tantum auxilium praebent, et in illarum applicatione, quod primum momentum spectat, sedulo omnino cura habenda est, ne membro ipsi oneri sint, aut saepius renouandae coalitum ossis impediant. Quod ad secundum attinet, tumor omnis, licet aliquem eius gradum admittant chirurgi quidam, omnino alienus est ac noxius. Quoad calli formationem, eius excrescentia non a solo nimio affluxu succi nutrientis, in os conuertendi, pendet, sed ab indole fracturae ipsius, ab eius iam reductae inaequalitate, et a situ incongruo partis laesae. Fascia octodecim capitum, aut alia ei similis, in simplici etiam fractura optima est: melius tamen est, si illa cum hac, quae longitudinaliter sub eadem parti fractae immediate apponitur, angulos acutos, quam rectos, format; quod et addita icone illustratur. p. 25. p. 26. p. 32. p. 33. p. 37.

Ferulae breuiores, et paullum tantum supra et infra laesionem eminentes, non nisi linteorum comprimentium vices gerunt, neque hoc adeo bene, cum iis duriores sint: verum quia vsus earum is esse debet, vt totum membrum firmum teneatur, neque tamen fractura vllo modo comprimatur, longiores p. 41.

 effici

effici debent, et non nisi duae, in vtroque latere vna, applicari, ita quidem, vt femore fracto altera earum a coxa ad malleolum externum, altera paullo
p. 43. breuior ab inguine ad malleolum internum; in crure fracto vtraque a genu ad malleolum externum et internum, protendatur.

Maxime necessarium momentum in situ membri,
p. 44. repositione iam facta, positum est, qui idem esse debet, quam sub repositione ipsa, nimirum in statu flexionis, musculis relaxatis. Hoc postmodum cubiti, femoris et cruris vel alterutrius ossium huius exemplis demonstratur. Copiose postmodum hanc methodum
p. 57. contra obiectiones, ipsi faciendas, Noster defendit, eiusque inprimis vtilitatem eo in casu ostendit, vbi fractura fibulae cum luxatione tibiae coniuncta est,
p. 64. quod etiam icone adiuncta clarius redditur. Duo tamen casus sunt, in quibus flexio membri laesi adhibenda non est, nempe fractura olecrani et patellae. Sed vterque in eo respondet iis, quae hucusque diximus, quod, extensione membri facta, mu-
p. 66. sculi, parti fractae adhaerentes, relaxantur. Rigiditas genu, post fracturam patellae relicta, non extrauasato nimia copia succo nutritio, callum praebenti, sed longius protractae quieti articulationis ipsius, iniuriae, ligamento illatae, et indoli fracturae ipsius
p. 67. adscribi debet.

Denique paucis notionem partis prominentis ossis fracti exponit Noster. Certum est, in osse fracto alteram partem prominere, alteram deprimi: ergo scire oportet, priorem situm naturalem seruare, neque igitur deprimi debere, sed posteriorem in statu praeternaturali versari, atque ideo chirurgi operam in eo ponendam esse, vt membro, in iustum
p. 71. situm collocato, pars depressa eleuetur, adeoque, disiunctis partibus, debita aequalitas reddatur, quod primo clauiculae exemplo docetur, et postmodum ad pedis fracturas applicatur.

Progredi-

Progredimur ad tractationem de fracturis complicatis, in qua primo ea exponuntur momenta, quae amputationem exigunt, quae tempestiue fieri debet, antequam gangraena altius serpens, et fractae aegri vires eamdem successu sperato priuent: nimis enim rara, ex mente Cl. Auctoris, sunt exempla, in contrarium adducta, quam quibus cum aliqua spe prosperi euentus inniti possimus. Si vero spes affulget, nos huic operationi supersedere posse, repositio fracturae vel facilior vel difficilior est, cum ob generalem huius laesionis naturam, tum ob particularem dispositionem ossis ratione coniuncti vulneris. In fractura obliqua rarius, et nonnisi summa vrgente necessitate, opus est, partem acutam protrusi ossis serra rescindere: duo alia auxilia saepe repositionem fracturae melius iuuant, nimirum situs membri fracti mutatus, qui relaxationi partium faueat, (omnino enim et huc conuenire, quae prius de fractura simplici dicta sunt, facile quisque perspicit), et vbi hoc non suffecerit, dilatatio vulneris. In cura fracturae compositae non eadem semper remedia applicanda sunt; cataplasmata enim emollientia, quae partibus laesis, multum cum dolore tumentibus, egregiam opem ferunt, necessariamque tunc temporis suppurationem excitant, in mitiori vulneris statu aliena sunt, vbi potius discutientibus opus est, iunctis simul venaesectionibus et regimine antiphlogistico, vt, quantum fieri possit, impetus inflammationis auertatur; qua methodo ipse Cl. Auctor vsus ab eiusmodi fractura felicissime conualuit. Prolixe postea totam curandi methodum, si suppuratio accedat, describit, et caute monet, ne regimine antiphlogistico et remediis relaxantibus iusto diutius inhaerentes, corpus nimium exhauriamus, sed opportune ad roborantia transeamus.

P. 73. P. 79. P. 86. P. 98. P. 97.

Triſtior et caſus, vbi gangraena aut ſphacelus accedit, vbi, gangraena iam praeſente, amputationi nullus amplius locus eſt, ſiquidem ne vnum quidem euaſiſſe Cl. Auctor vidit: videndum potius, vtrum natura vllo modo, in ſeparanda parte demortua, iuuari queat, quod pro diuerſitate corporum, vulneris, cauſſarum gangraenae cet. variis omnino remediis efficiendum eſt, de qua ergo re particula-
p. 102. ria praecepta exhiberi non poſſunt. Antiſepticorum ſtimulantium applicationem et ſcarifationes partium, quibus gangraena imminet, Noſter reiicit.

p. 106. Ex his tandem, quae copioſe diſputauit, tria eſſe momenta temporis, colligit, amputationi idonea, nempe, vel immediate poſt illatam laeſionem, priusquam inflammatio inualuerit; vel, cum, gangraena et ſphacelo ſubſequutis, partes mortuae perfecte ſeparantur; vel, cum larga ſuppuratio vires exhaurire lentamque febrim inducere minatur: quae momenta rite inter ſe diſtingui et ad adminiſtrandam operationem caute obſeruari oportet.

p. 108. Eadem principia, quae in doctrina de fracturis adeo inſignis vſus eſſe monſtrauerat Noſter, etiam ad doctrinam generalem de luxationibus refert, oſtendendo, muſculorum adhaeſionem et actionem prae-
p. 113. cipue in iis attendendam eſſe, quibus tamen conſiderationem ligamentorum, cartilaginum et partium earum, quae ſynouiam ſuppeditant, accedere oporteat. Poſtmodum generalia quaedam axiomata, ad
p. 114. doctrinam de luxationibus pertinentia, ſtabilit, quae tamen omnia recenſere non poſſumus. A ligamentorum capſularium, quae multum cedunt extendique ſe patiuntur, priusquam rumpantur, laceratione non
p. 115. adeo multum incommodi metuedum eſſe monet. In reponenda luxatione tota res eo debet redire, vt
p. 116. omnis vis in hac operatione adhibenda ad alteram extremita-

extremitatem ossis luxati ipsius applicetur, neutiquam vero extremitati luxatae ipsi, aut ossi sano adiuncto. Vltima regula haec est, eaque omnino attentione dignissima, vt quaecumque violentia ad reponendam luxationem requisita fuerit, non nisi per gradus adhibeatur et intendatur. Omnia haec axiomata multis exemplis, ab auxilio tam manuali, quam per machinas, huic fini destinatas, praestito, petitis, exactissime illustrantur.

p. 116.

p. 124.

Summo cum iure huic operi Cl. POTT aliud recentius, aliud itidem celeberrimi Anglorum chirurgi subiungimus, quod huius primarius finis ille videtur fuisse, vt varia, quae prior proposuerat, accuratius examinarentur; imo suo modo refutarentur; quod tamen ita quidem factum esse fateri debemus, vti virum doctum et ingenuum decet. Est autem is eius titulus:

VII.

Obſervations upon Mr. POTT's general remarks on fractures, etc. in three letters to a young ſurgeon intending to ſettle in the Country. With a poſtſcript, concerning the cure of compound dislocations; in which the uſual method of treating wounds of the tendons and ligaments is briefly conſidered. By THOMAS KIRKLAND, Surgeon. London, Printed for T. Becket and P. A. De Hondt 1770. 8. mai. pagg. 90. ſine introductione.

i. e.

Obſeruationes ſuper Cl. POTT annotationes generales de fracturis cet. in tribus epiſtolis, ad chirurgum iuniorem, ſedem fixam in patria ſibi conſtitutum, directis, cum poſtſcripto de cura luxationum complicatarum, in quo ſimul methodus, vſu recepta, tendinum, ligamentorumque vulnera tractandi, breuiter conſideratur.

p. 1. In epiſtola prima non, niſi de nouitate vel antiquitate doctrinae Cl. POTT de fracturis, diſſeritur; et quamuis varii Auctores eamdem iam indicauerint, imo iisdem quoque principiis, in tractandis laeſionibus, vſi fuerint, iuſta tamen illi laus denegari nequit, eum totam hanc doctrinam omnium primum, methodo ſcientifica, propoſuiſſe.

p. 8. In ſecunda epiſtola doctrina eius, de amputatione in fracturis complicatis grauioribus, protinus inſtituenda, impugnatur. Cl. Auctoris argumentum hoc eſt: gangraena extimeſcenda vel localis eſt, vel

vniuerſalis;

vniuerſalis; prior curari poterit, membro ſimul ſervato; poſterior aegrum trucidat, licet quoque membrum amputatum fuerit. In duabus ergo iſtis gangraenae et ſubſequentis ſphaceli ſpeciebus, rite inter ſe diſtinguendis, totius cardo rei poſitus eſt. Sphacelum ab iniuria externa, quantacumque eadem fuerit, ortum, ſanationem admittere, praeter alios effatum Cl. GOOCH poſt quadraginta annorum in arte exercitium teſtatur: quod autem Cl. POTT hoc adeo raro contingere viderit, diſpoſitioni aegrorum in noſocomiis adſcribendum eſt, qua facilius, ob non ſatis renouandum aerem compluresque alias cauſſas, reſolutioni humorum morbisque putridis obnoxii redduntur, quam aegri, extra noſocomia verſantes; qua etiam occaſione varia monentur, de moderandis ſanguinis miſſionibus et nimio diaetae rigore, quibus ſaepe adeo facilis reſorptio puris, a vitio locali, adſcribi meretur. p. 17. p. 21.

In tractatione, de deligandis fracturis complicatis Noſter ea, quae Cl. POTT dixerat, ſupplet, docens, qua ratione vulnus in hac vel illa regione partis laeſae, v. c. extrorſum, deorſum cet. exiſtens tractandum ſit, quo neque membrum ſub quauis deligatione moueri debeat, neque pus, profundius ſerpendo, ſinus formet, ſed libere exire poſſit: quae tamen regulae ex praeſuppoſitis generalibus ſatis patent. p. 22.

Immediatus coalitus vulneris rariſſime euenit, ſed frequentiſſimum eſt ſuppurationem excitari, quae linteis ſiccis, vti Cl. POTT ſuaſerat, non adeo bene adiuuatur, quam balſamis digeſtiuis, ſtatui aegri accomodatis, tunc autem, cum ſuppuratio ſtabilita eſt, lintea ſicca vel ſola, vel ex tinctura myrrhae leuiter expreſſa, melius omnino conducunt. Quo faſciarum apparatus purus ſeruetur, neque pus copioſius deligationem, crebrius ſuſcipiendam, exigat, Cl. GOOCH linteum ceratum p. 29. p. 34.

ratum in parte exteriori pannorum comprimentium applicari iuſſit, cui Noſter ſpongias tum ſupra, tum infra vulnus addit; quae pus emanans ſugendo, attrahant.

p. 35. Ferularum vſum in principio curationis ſaepe ſuſpectum reputat, et non, niſi ſub finem, eiusdem proſperum effectum iis tribuit. Vbi pars affecta roboranda eſt, plus a faſciis, ſenſim arctius adſtringendis,
p. 36. quam a medicamentis roborantibus ſolis exſpectat, et poſtea illius remedii vſum in praecauendis ſinubus declarat, ac denique illam epiſtolam annotationibus quibusdam generalioribus admonitionibusque vtiliſſimis omnino, ad iuniores chirurgos directis, vt theoriae artis plus operae impendant, neque in ſolis addiſcendis *operationibus* ſic dictis *capitalibus* acquieſcant, claudit.

p. 47. In epiſtola tertia doctrina Cl. POTT de luxationibus iuſtis itidem laudibus condecoratur, et conſenſus eius cum aliorum celeberimorum chirurgorum praeceptis declaratur, memorat nonnullis exemplis proſperarum curationum in eiusmodi caſibus
p. 57. ab Auctore Cl. ipſo peractarum. Luxatio femoris, ſurſum et retrorſum facta, rariſſima eſt, ſi vmquam poſſibilis, et forte ſcriptores, qui eiusdem mentionem fecerunt, nonniſi HIPPOCRATEM exſcripſiſſe exiſtimandi ſunt, qui tamen eam potius ex ingenio finxiſſe, quam ipſe obſeruaſſe dicendus
p. 60. erit. De luxatione humeri fuſe diſſerit Noſter, et varia, in eodem reponendo, obſeruanda proponit, quae vero omnia ex theoria, prius propoſita, facili negotio fluere videntur. Idem quoque de luxationi-
p. 63. bus aliarum partium, breuius additis, patet.

p. 68. In poſtſcripto Cl. Auctor primo in loco quodam Cl. POTT haeret, vbi ille de luxatione complicata, ſeu cum vulnere partium exteriorum coniuncta, per quod malleolus internus protruditur, diſſerit,

disserit, qui casus non raro fatali gangraena terminetur, ne amputatione quidem, licet tempestiua, praecauenda. Cum autem haec nonnisi localis esse possit, eadem hic valere Noster monet, quae superius, de hoc argumento, proposuerat. Licet omnino Cl. GOOCH adstipuletur, luxationes complicatas peiores esse fracturis eius generis, felici tamen cum successu amputationem euitari posse arbitratur, si p. 70. ex mente eiusdem viri protrusa ossis pars serra resecari queat: cuius asserti veritatem obseruatione, a se ipso facta, confirmat.

Disputat denique de noxiis effectibus olei tere- p. 73. binthinae et similium in ligamentorum ac tendinosarum partium laesionibus, hacque occasione in notiones, quas veteres vocibus *nerui*, *tendinis*, *ligamenti* cet. tribuebant, inquirit, easdemque inter se comparare studet, ostendens simul, quam perniciosos in medendo effectus peruersa harum vocum interpretatio, atque inde enata confusio, produxerit. Quae tamen omnia, etsi lectu iucunda et scitu vtilia, nunc tamen recensere non possumus, cum in id tantum alloborandum nobis esse duxerimus, vt potiora huius libelli argumenta Lectoribus nostris exhiberemus.

VIII.

Diss. inaug. de vsu salutari extracti aconiti in arthritide, obseruationibus comprobato, Praeside PHILIPPO ADOLPH BOEHMERO Medicin. Anatom. et Chirurg. Prof. P. Ordin. etc. Auctore *Ioanne Friderich Andreae*. Hal. ad Salam. 1768. 4. pl. 4½.

Variis rebus, ad Stoerckiana *) medicamenta pertinentibus, praemissis et controuersiis nonnullis

*) v. secundae dec. comment. nostr. supplem. I. p. 46 sq.

nonnullis contra ea commemoratis, ad aconiti, quod tiam Cl. STOERCKIUS*) disquisiuit, vires in arthritide, perscrutandas sese Cl. Auctor accingit. Ad hanc rem efficiendam viam sibi pandit tribus exemplis, ex quibus aconitum salutare esse remedium in arthritide elucet.

p. 10. Facta sunt haec experimenta in collegio clinico, quod Halae ad Salam floret, duce b. IUNCKERO. Exhibebantur nimirum tribus aegris, arthritide laborantibus et extremitatum vsu potissimum destitutis, pulueres, ex concharum praeparatarum drachmis quinque et totidem extracti aconiti granis compositi, quibus accuratae mixtis, et, in triginta doses aequales diuisis, mane et vesperi vna deglutienda erat ab aegro dosis. Elapsis vix octodecim diebus, arthritis imminuebatur, et aeger sanitatem pristinam nanciscebatur. Alterum exemplum erat aegra, quadraginta et quatuor annorum, quae post infelicem febris catharralis decursum, arthritide vexabatur graui ac per aliquot iam annos saeviente et vehementer dolente cum tumoribus colli aliarumque corporis partium. Variis medicamentis frustra adhibitis, horum pulverum viginti propinabantur, arthritis fiebat remissior et tumores subinde discutiebantur. Ob febris lentae autem ortum et sudoris copiam, diuturniori aconiti usui non inhaerere quidem potuit, attamen arthritis tanta cum molestia non rediit. Tertius aeger erat vir, viginti quatuor annorum, qui, vagis arthriticis doloribus ante quatuor annos perpessis atque curatis, dirissima corripiebatur arthritide cum tumoribus et articulorum contracturis, quae diaphoreticis, diureticis, alexipharmacis, moderantibus, antispasmodicis, antimonialibus parum mitigata est. His vero sepositis, per hos pulueres aeger ita sanitati penitus restitutus est, vt, praeterlapsis duabus septima-

*) v. comment. nostr. Vol. XI. p. 237. seqq.

ſeptimanis, omnibus ſuis negotiis intereſſe poſſet. Quod ad effectus attinet, hi commemorantur: largus ſudor, anxietas quaedam cum leuamine, interdum diarrhoea.

Quamquam adhuc plura in promptu habet Noſter exempla, de ſalutari aconiti vſu in arthritide, tamen haec ſufficere ad probandam ſententiam: aconiti extractum, parca licet in doſi datum, breue intra tempus arthriticos ſuſtuliſſe dolores ac tophos, ac potius id quaerendum eſſe arbitratur: num aconitum in omni arthritide conducat? Quapropter arthritidem Cl. Auctor contemplatur, eamque ita definit, vt ſit dolor articulorum acutus, non tamen inflammatorius, a cauſſa proxima interna ortus. De ſede arthritidis inter medicos diſputatur quidem, a Noſtro tamen illa veriſſima iudicatur, quae adſcribitur iſti membranae nerueae, quae ligamenta et tendines obtegit. p. 13.

Cauſſa itaque arthritidis, in irritanda hac ſubſtantia neruea, a Noſtro ponitur et cernitur in congeſtione humorum ſola, eorum ſpiſſitudine, acrimonia multiplici, acrimonia humorum, cum ſpiſſitudine coniuncta, et conſenſu partium. His pertractatis, ad aconiti vires, cum cauſſis arthritidis conferendas, progreditur. Ac primum quidem vires conſiderat. Aconitum ſolida irritat absque tamen eo, vt, ſi interne exigua doſi datur, dolorum hinc aut prouentus aut incrementum ſit metuendum. Aconiti vis eſt reſolutoria. Varias mouet excretiones ac neruorum actionem imminuit, quae inprimis ex anxietate, quam aegri poſt aconiti vſum ſentiunt, elucet, et a Cl. Auctore ex HELMONTII obſeruationibus probatur, nec non aconiti vires, opio analogas, arbitratur. p. 17. p. 21.

Iam vires aconiti cum cauſſis arthritidis non diu multo ante commemoratis contemplatur Cl. Auctor. Nos hic de vltima cauſſa huius morbi, quae in conſenſu p. 24.

ſenſu partium ſpectatur, videamus. Eſt vero ea arthritidis ſpecies, quam primarum viarum excitat conſenſus. Non negat quidem Cl. Auctor emetica et laxantia hic conducere, putat tamen his poſſe narcotica adiungi. Conſueta narcotica aut opium non eligit Noſter, quoniam primarum viarum vim infringunt, et earum excretionem languidam reddunt. Quod ſi vero narcoticum tale exhibetur, quod opio analogum eſt, nec primis viis nocet, ſuadet Noſter eius vſum. Ac cum aconitum hoc praeſtet, praetereaque impuritates per aluum educat, illud et huic arthritidis ſpeciei conuenire annuit Cl. Auctor.

p. 29. Quamquam autem hic intelligitur, aconitum ita in corpus agere, vt cauſſis arthritidis generalibus omnibus propellendis inſeruire queat, licet non in aequali gradu, tamen cuiuscunque arthritidis curatio ab aconito non exſpectari poteſt. Nam in haereditaria, ſenili, aliisque arthritidis ſpeciebus nihil praeſtare, quid, quod nocere poſſe, Noſter autumat. Quemadmodum itaque Cl. Auctor aconitum non omnium naturam ferre lubenter largitur, ſic tanto excellentius hoc remedium habendum eſſe arbitratur, quanto certius eſt, illud non ſolum cauſſas arthritidis tollere, ſed et eiusdem reliquias, e. c. tophos partiumque immobilitatem ſuperare. Quapropter et quaerit Noſter, nonne aconitum inueteratae podagrae atque rheumatismo, colicae pictonum accedenti, conducat?

p. 31. Tum ad alia, quae non omittenda et vſui aconiti iungenda ſunt, auxilia Noſter progreditur. Haec ſunt, habita tamen aegrorum et variae arthritidis ratione, venaeſectiones, ſcarificationes, hirudines, emetica, purgantia, maſſam humorum depurantia et diluentia, roborantia aliaque.

p. 32. Tandem Cl. Auctor monita quaedam circa vſum aconiti addit. Ac primum quidem parca doſis, quae ſubinde

ſubinde augeri poteſt, ſit ab initio propinanda, ne anxietas intolerabilis, febres aliaque incommoda inde naſcantur. Haec enim ſi accidunt, a diuturniori illius vſu deſiſtendum eſſe Noſter putat. Dein inter eius vſum, omnia, quae digeſtionem reddant difficiliorem, vt oleoſa, pinguia, acidaque, ſunt euitanda et iuſcula tenuia, mucilaginoſa, decocta reſoluentia, copioſe ſuadenda. Porro aere tepido, ad diaphoreſin conſeruandam, aegri ſunt tenendi. Ac ſi forte inter vſum aconiti nimis increſcerent anxietates, aut ſudoris nimia fieret profuſio, quaerit Noſter, an non liceat emulſiones et alia oleoſa interponere, atque Ill. LINNAEI mentionem facit, qui ex aconito, cum pauxillo olei commiſto, nullum obſeruauit detrimentum.

IX.

SAMUEL ABRAHAM. REINHOLD diſſ. inaug. de aconito napello Argentorat. 1769. 4. pgg. 42.

Aconiti antiquitate, etymologia atque botanica p. 2. deſcriptione generis aeque, ac ſpecierum eiusdem praemiſſis, chemicam illius diſquiſitionem addit Cl. REINHOLD. Ac cum ob raritatem huius plantae impeditus ſit, quo minus cum diuerſis eiusdem partibus inſtitueret experimenta, in foliorum praecipue ſuccum et extractum aconiti Cl. STOERCKII chemice inquiſiuit.

Foliorum ſuccus expreſſus atro rufus, vnguino- p. 14. ſus, viſcidus, ingrato odore et leniter adſtringente et aliquantis per, auſtero vrenteque ſapore praeditus, nec cum variis acalinis nec cum diuerſis acidis et fortioribus efferueſcit. Quo cum oleo tartari per deliquium ad partes aequales mixto, plurimae vnguinoſae, ſaponis ad inſtar, ex viridi flauae lamellae formabantur permanentes inſimulque odorem florum

berberum hircosum, vase aperto autem, euanescentem, spargentes. Ex huius succi expressi vnciis circiter viginti et duabus leni igne ad syrupi spissitudinem extractum Noster parauit, quod colore, odore atque sapore parum differebat. Tum illud redegit ad extracti vegetabilis soliditatem, quod et mollitiem viscidam, colorem ex fusco rufum et saporem salsum, leuius acrem et nauseosum, odorem sat fortem, aliquatenus virosum et tritae plantae odori similem, prodebat. Hoc, hypocausto et vasi vitreo, haud arcte clauso, commissum, hebdomade vix elapso, humiditatem aeris adeo copiose attraxerat, vt magma badium, tenax et viscidum, vt prius olens et sapiens, deprehenderetur. Ad huius magmatis extractum aquosum obtinendum sumsit Noster eius vnciam dimidiam, cum totidem aquae, saepius et tam diu denuo affusae, quam haud amplius tincta foret, et tam diu quoque lente digessit. Color huius erat atro rubens, sapor leniter salsus parum acris et adstringens, odor sat nauseosus, parum foetidus et virosus Nostro videbatur. Post colaturam et euaporationem fugaces cuticulae sese formabantur et post inspissationem et exsiccationem in massam lentam splendentem, fuscam abiit, et exhibuit gummosi fatui et vix olidi, aeris humiditatem sibi vnientis, scrupulos quinque et fere dimidium. Residuum a tinctura, cum alcohole denuo satis dilutum, digestum et eius colatum, per abstractionem exsiccatum, dedit resinosi tenacis, insipidi et haud olentis, aere vix deliquescentis, inflammabilis circiter scrupulos tres cum dimidio. Remanens pulvis aequabat drachmam dimidiam forte, sapore, odore et sumtus omni effectu destitutus. Idem obtinuit Noster ex extracto STOERCKII.

p. 16. His expositis, ad vires aconiti considerandas Noster progreditur. Ac primum quidem diuersas aconiti partes earumdemque vires, a plerisque pro summo

ſumme venenatis habitas a primis vſque ad STOERCKII tempora perſequitur, multorumque Auctorum ſententiam de huius plantae viribus addit atque definit. Dein aſſerit, extractum napelli eſſe egregium, validius agens et morbos quoſdam breui debellans, remedium, quod primum vaſorum orificia atque tractus penetrat, ſolida leniter ſtimulat, irritat, fluida incidit, reſoluit atque attenuat; dein vero ſe et excretionnm negotium promouet, auget, neruorum et fibrarum irritabilium vim et motum ordinat, imminuit; tandem quoque humoribus motum et tenuitatem iuſtam conciliat eosque depurat, fibris diverſis variam laxitatem tenuitatemque ſeu rigiditatem ac denſitatem, pro ſtructurae diuerſitate et virium ratione, inducit, quoniam ſpiſſitudines, ſtaſes, quid quod acrimonias fluidorum mutat, abigit, viſcerum infarctus et obſtructiones incipientes potiſſimum expedit, tollit, dolores ſedat, impedit ac perſpiratione aucta vel ſudore, vrinae aut alui fluxu morboſa eliminat. Id quod a Noſtro partim ex Cl. STOERCKII de aconito obſeruationibus et ex diſſertatione, quam paulo ante breuiter indicauimus, partim ex aliis Auctoribus probatur, iisque quaedam obſeruationes, de aconito ab Argentoratenſibus medicis nonnullis collectas, adduntur, quas breuiter adhuc noſtris Lectoribus trademus.

Prima obſeruatio eſt Noſtro tradita a Cl. GUERIN et arthritidem attinet, quae cum ſaccharo mixti extracti primum decem granis, dein viginti interdiu bis, interpoſitis laxantibus, penitus ſublata eſt. Perſpiratione atque excretione alui inprimis aucta, iudicari, depurari et ſanari videbatur hic morbus. Altera agit de femina, arthritide nodoſa vehementiſſima laborante, a Cl. EHRMANN cum Noſtro communicata. Extracto aconiti exhibito, cuius doſis, quinque ſeptimanarum ſpatio, ad grana duo aucta p. 30.

 quotidie,

quotidie, omnia in melius vergebant, cum excretiones per ſudorem, vrinam et aluum vna copioſiſſime promouebantur cum leuamine.

p. 32. A Cl. EHRHART ſequentes Noſter accepit obſeruationes. Femina hyſterica, catamenia aegre fluentia, multis praegreſſis doloribus, experta, vrinam ſpaſticam atque parcius reddens, et aluo mox fluida, mox conſtipata laborans, palpitationibus variis, femorum tremore ac ſpaſmis abdominalibus vexata cum inſigni horum malorum leuamine, quae nullis remediis, multis quamuis adhibitis, cedebant, vſa eſt extracto aconiti in pilulis ita, vt penitus haec aegra ſanitati ſit reſtituta. Huic ſimilem adiungit morbi hiſtoriam Cl. EHRHART ac aſſerit, hoc extractum aconiti interdum, cum aliis remediis coniunctum ac circumſpecte datum hyſtericis, et hypochondriacis ſaepius eſſe proficuum. Alios duos arthriticos ex Baccho et Venere curauit cum extracto aconiti fluidiori per ſaccharum lactis in pilulas redacto, atque excretiones, ſupra iam commemoratas, cum leuamine et in his eſt expertus Noſter.

p. 35. Sacerdos iunior, literis et lucubrationibus nimis deditus, ex hypochondriis laborabat et clarioſa febre maligna cum dyſenteria corripiebatur, qua non potuit liberari a medicis. Ad hunc plane emaciatum, perpetuo febricitantem, ſero delirantem, omnia nauſeantem, dyſenteria et malo iſchiadico ad latus ſiniſtrum dire excruciatum, lectulo affixum, miſſis adhuc aliis moleſtiis, vocabatur Cl. EHRHART. Cum roborantibus et leniter nutrientibus hic potiſſimum opus eſſe indicaret, iis quoque vtebatur, et ad nutriendum inprimis laudat ſerum lactis tenuius, paucarum amygdalarum dulcium mucilagini et oleo nuptum, quod et huic aegro multum praeſtitit. Nihilominus tamen malum iſchiadicum

ſaeuire

faeuire desinebat, imo vires aegri recuperatas, febre inde iterum excitata cum noctibus insomnibus, sopiebat illud. Rebus aegri itaque sic se habentibus atque in deteriora iterum ruentibus, constituit Cl. EHRHART secum, ad aconiti vsum confugere, cum decocto graminis pro potu quotidiano. Ac cum successu felicissimo et hic illud adhibuit. Ad solitas excretiones, quae aconito promouentur, et ex antecedentibus patent, accedebat et hoc, quod decimo octauo die, inter vsum aconiti, aegri epidermis, vndique fissa, a toto corpore decederet absque vllo dolore in membranis albis, pellucidis, teneris et latis.

Tandem quoque veritati deuotus non silentio praeteriit Cl. EHRHART, se quoque hoc extractum in arthritide, rheumatismo et malo hysterico incassum quidem, attamen absque malis et incommodis, dedisse.

Tandem hic leguntur Cl. RIBE obseruationes p. 37. cum aconito in arthritide. Quibus, cum non differant a praecedentibus, curatius excerpendis, hic susperfedemus. Hoc vnum autem addemus, Cl. RIBE, cum curationem per aliquot dies interrumpere oporteret, ob penuriam medicamenti, digitorum rigiditates ac dolorum reuersionem in aegra obseruasse, qui quidem, propinato iterum aconiti extracto, paulo post cessarunt; nec vnquam in hac aeque ac in reliquis aegris sunt reuersi.

His denique addit Cl. REINHOLD monitum p. 41. a Cl. EHRHART datum: extracto aconiti vtentibus infusa aut decocta simplicia copiose et eccoprotica quandoque omni octauo die esse exhibenda, interdum et bis, atque vt plurimum tenuem, diluentemque diaetam esse vtilem.

Ex his omnibus autem concludit Noster, 'aco- p. 41. niti radices et folia, inprimis recentia, esse plantarum

venenum facile princeps, atque etiam exſiccata remedium infidum, draſticum, viroſum. Succus vero foliorum ita, vti ſupra cum Cl. REINHOLD monuimus, in extractum mutatus, ſubinde aegrotis porrectus, penetrans, leniter irritans, potentius incidens, reſoluens, diaphoreticum, ſudoriferum, diureticum, aluum ſoluens, antiſpasmodicum et anodynum eſt remedium, commendandum atque ſecurum.

X.

Traité prâtique de l'hydropiſie, et de la jauniſſe developpé par l'experience. Auquel on a joint quelques obſervations anatomiques. et prâtiques de quelques médécins ſur d'autres maladies, par Mr. MARQUET doyen du Collège Royal des médécins de Nancy, revu par Mr. BUCHOZ aggregé auſſi du dit Collège. à Paris chez Humblot, 1770. 8. mai. plagg. 11.

i. e.

Commentatio practica de hydrope et ictero, experientia duce expoſita; accedunt obſeruationes quaedam anatomicae et practicae ſuper aliis morbis a medicis quibuſdam factae. Auctore Cl. MARQUET. Denuo edidit Cl. BUCHOZ.

Tres ſectiones, vti vel titulus edocet, liber hic complectitur, quarum prior, eaque ampliſſima, varias ſpecies hydropis pertractat, et copioſas obſeruationes practicas ſuper hoc morbo ſubnectit; altera ſimili modo de ictero, vtpote morbo prioris ſaepe prodromo, exponit, ſubiunctis itidem obſer-

vatio-

vationibus; tertia obſeruationes miſcellas anatomico practicas, a medicis Lotharingiae conſcriptas, continet.

In hydropis conſideratione nouem capitibus agitur de anaſarca et leucophlegmatia, hydrocephalo, hydrope pectoris, pericardii, aſcite, tympanite, hydromphalo, hydrope vteri et ouarii, ac denique hydrocele et hydrope labiorum externorum pudendi in feminis.

Anaſarca et leucophlegmatia gradu inter ſe dif- p. 3.
ferunt, ideoque haec facilior eſt curatu, quam illa: Producitur vterque morbus a copioſiſſimis cauſſis, quibus miſtio humorum deprauatur et ſolidorum robur tollitur: indicationes in eo curando ad id reſpiciant, vt aquae euacuentur, fibrae roborentur, et viſcerum integritas reſtituatur, ne morbus recrudeſcat. Si morbus vſui apozematum purgantium remediorumque tonicorum et reſoluentium, purgantibus ſubiunctis, non cedit, balneum vaporoſum ex herbis aromaticis adhiberi debet, et poſt eius vſum aeger fricari pannis aſperioribus, qui ſuffimigia ex ſuccini et aethiopis mineralis aequalibus portionibus ſuſceperunt, et bibere ptiſanam diaphoreticam, haecque auxilia pro re nata ſemel iterumque de die repeti; ſeruanda praeterea eſt caute diaeta, et, morbo etiam ſuperato viſo, tonicorum et purgantium moderatus vſus continuandus. Hydrocepha- p. 10
lus, ſiue externus ſiue internus fuerit, pro cauſſa proxima effuſum in hac illaue parte capitis ſerum agnoſcit, ſiue haec effuſio a dilatatis vltra modum, ſiue a ruptis vaſis lymphaticis pendeat: cauſſae remotae omnes eae ſunt, quae liberum refluxum ſanguinis ex exterioribus capitis partibus aut ceruice verſus venam cauam impediunt, v. c. tumor qualiscumque glandularum colli, nimia conſtrictio capitis, contuſiones, exoſtoſes cet. Internus oritur etiam ab intercepta reſorptione humoris in cauitati-

 bus

bus cerebri. Externus cognoſcitur ex tumore molli, indolente, inaequali, ſi immediate ſub cute eſt; vel magis aequali, elaſtico et doloroſo, ſin inter pericranium et cranium haeret: internus vero ex procliuitate in ſomnum, intumeſcentia capitis infantilis, turgente facie et flacceſcente reliquo corpore; aucto malo palpitatione cordis, difficultate reſpirandi, et nonnunquam abolitione viſus accedentibus. Hic plane inſanabilis eſt: exterior, ſi ſub cute haeret, facilius curatur, quam, qui ſub cranio ſedem figit. Reſoluentibus et euacuantibus pro conditione aegrorum variis opus eſt: neque externa auxilia negligi debent, inter quae cataplaſma ex limacibus contuſis vel per ſe, vel ex decocto radicum petroſelini, eryngii, ononidis coctis, ſaepius renouandum; epithemata roborantia et adſtringentia; inunctiones cum oleo chamaemeli, commendantur. Paracentheſis in vtraque ſpecie hydrocephali externi locum habere poteſt; in interno autem inutilis, imo noxia iudicari debet. In externo etiam ſcarifationes, veſicatoria, ſetacea, aut, ad obſeruationem CAROLI PISONIS cauteria laudantur.

p. 17. Hydrops pectoris interdum vtramque, interdum alterutram eius cauitatem, interdum pericardium, de qua ſpecie poſtmodum, interdum duplicaturam mediaſtini, interdum ſpatium inter pleuram et coſtas occupat. Cauſſa eius proxima in ruptura vaſorum lymphaticorum ſeu chyloſorum ſita eſt, quae a nimium diſtentis vaſis ſanguiferis maioribus pendet: hic effectus potiſſimum a lentore humorum, aut obſtructione glandularum lymphaticarum proficiſcitur, quae mala innumeras fere cauſſas agnoſcunt. Diagnoſis morbi difficillima eſt, isque ſaepe cum aſthmate et catarrho confunditur: praecipua autem ſigna ſunt ſitus horizontalis in lecto plane impoſſibilis ob ſuffocationis metum: ſomnus

breuis

breuis, ob eamdem cauſſam ſubito iterum turbatus; neceſſitas ſedendi inclinato antrorſum corpore, quo melius reſpirent; ſenſus anguſtiae pectoris et difficilior verſus veſperam reſpiratio: in progreſſu morbi tuſſicula et febris exigua, tumor pedum, doloris ſenſus in parte anteriore et inferiore pectoris, ad diaphragmatis adhaeſionem ſe extendens; denique paucis ante mortem diebus manus inflantur: vrina per totum morbum non mutatur, neque appetitus perit. Lentus vt plurimum morbus eſt, nonnumquam tamen ſubito ſuffocans. Difficillime etiam curatur: ſi in principio paracentheſis inſtituatur, ſpes aliqua ſupereſt, morbum catharticis et diureticis victum iri: nonnullae tamen Cl. MARQUET obſervationes felicem eius medelam demonſtrant, priori etiam auxilio non in vſum vocato.

Hydrops pericardii cauſſis generalibus iisdem, a quibus aliae ſpecies naſcuntur, originem debet: oritur poſt pleuritidem, aſthma, phthiſin et inflammationem membranae huius: cognoſcitur ex palpitatione, tremore, animi deliquio, reſpiratione difficili, ſi corpus potiſſimum lateri incumbit, tuſſis dolore et oppreſſione circa partem anteriorem pectoris, pulſu plerumque duro et forti, et ſub ipſa palpitatione ſenſu fluctuationis inter tertiam et quintam coſtam. Solum auxilium in paracentheſi pericardii, intra tertiam et quartam coſtam ſiniſtri lateris inſtituenda poſitum eſt. p. 22.

Aſcites lacteus ſeu chyloſus rarior morbus eſt, frequentior ſeroſus: cauſſa proxima itidem in nimia dilatatione vel diſruptione vaſorum lymphaticorum quaerenda, cuius praecipuae cauſſae ad ſcirrhos viſcerum abdominalium, ad nimiam copiam potulentorum aquoſorum aſſumtam, ad impeditas excretiones ſudoris, tranſpirationis inſenſibilis, ſanguinis per haemorrhoides vel menſtrua, ac denique ad p. 23.

compreſſa vaſa maiora redeunt. Nimis dilatata vaſcula lymphatica in ſectione cadauerum ſaepe, ſub ſpecie hydatidum, in conſpectum veniunt. Symptomata praecipua aſcitis ſunt tumor oedematoſus pedum, femorum, genitalium cet. venter conſtipatus, vel ob defectum bilis, vel ob tenacitatem muci inteſtinalis; diarrhoea in aliis, aut ob chylificationem laeſam, aut ob acredinem ſucci inteſtinalis a bile abundante; ſitis ingens ac tuſſis ſicca, ob ſalivam tenaciorem et ſalſiorem; reſpiratio, ſub ſitu ſupino, difficilis; vrina parca et ſaturata; macies inſignis partium ſuperiorum, inflatis inferioribus. Signa incipientis aſcitis ſunt inflatio pedum, veſperi aucta, mane diſſipata, ſenſim ad abdomen vſque aſcendens, quod tunc percuſſum, fluctuationis ſenſum tactu et ſono prodit; confirmato morbo, accedit febris lenta, ſomnus parciſſimus, appetitus nullus. Inter ſigna, quae eum incipientem annunciant, haemorrhagiae etiam pertinent: differt a grauiditate, quod in aſcite tumor ventris non eſt elaſticus, et vbiuis aequalis, ſecus ac in illa. Diarrhoea in principio morbi accedens eum ſaepe leuat, et bonum ſignum eſt: quae autem eidem inueterato ſuperuenit, relaxatas tunicas inteſtinorum futuramque gangraenam demonſtrat. Ad curandum morbum opus eſt, vt primo vaſa obſtructa reſerantur, quo liber circulus humorum reſtituatur, poſteaque humores, extra vaſa miſſi, educantur. Prius aperientibus et reſoluentibus praeſtatur, poſterius hydragogis, iisque in ſubiectis robuſtis fortioribus: tandem ad tonica, v. c. rheum, in aqua abſinthii infuſum, progrediendum eſt. Diaphoreticis in hac morbi ſpecie nullus eſt locus. Calor, febris et tuſſis ſaepe in vſu aperientium et purgantium attentionem inſignem poſtulant, ne morbus iis exacerbetur. Paracentheſis in eo inprimis morbo vtilis eſt, qui a ſuppreſſa vrina enaſcitur,

quam-

quamquam raro absque aliis remediis morbum tollit.

Tympanites ab aſcite in eo differt, quod venter p. 33.
durior paullum eſt, et percuſſus, ſonitum, tympani ad inſtar, percipiendum praebet, neque pedes inflantur: reliquum corpus magis macilentum eſt, ventrisque dolor acerbior. Obnoxii huic morbo ſunt, qui flatibus aut vermibus vexantur, quibus haemorrhoides non rite fluunt, aut, qui febribus male curati ſunt: item feminae, abortum paſſae. Olei amygdalarum dulcium internus et clyſterum emollientium cum foeniculi vel aniſi ſeminibus externus vſus, applicato ſimul ſuper abdomen emplaſtro ſaponato BARBETTI, curationem auſpicari debent: quibus non ſufficientibus, ptiſana emolliente vtendum eſt, et aluus, purgante medicina, ex folliculorum ſenae drachmis tribus, pulueris cornachini drachma dimidia et ſyrupi de ſpina cerui vncia dimidia, ducenda, continuatis ſimul remediis externis; tandem neque inde minuto tumore, abdomini imponenda aqua gelidiſſima vel glacies, quo aer condenſatus ſpatium minus occupet. Vitanda ſunt alimenta flatulenta, et morbo quoque ſuperato, omni menſe alvus purganda. Hydromphalus cognoſcitur infla- p. 35.
tione vmbilici, adeo, vt cutis pellucida ſit: abſentia doloris, inflammationis, incarcerationis, nauſeae cet. eum ab hernia vmbilicali diſtinguit. Pertundenda eſt cutis foraminibus minoribus, quo ſtagnanti humori exitus paretur, et fotus calidus adhibendus ex aqua calcis, in qua lapis medicamentoſus CROLLI ſolutus fuerit, aut emplaſtrum Norimbergenſe. Alii ſpeciei hydropis ſuperueniens nonniſi hac curata tollitur. Hydrops vteri diſtinguitur p. 36.
ab aſcite, quod tumor non integrum abdomen, ſed inferiorem tantum partem occupat; neque vultus adeo pallet aut marceſcit, neque ſiccitas linguae ſitisque

que tanta eſt, et in genere omnia ſymptomata leviora ſunt. Menſtrua quidem aeque ſuppreſſa ſunt, ac in grauiditate, ſed defectus lactis in mammis, quae collapſae ſunt et molles, ſenſus nullus motus infantis; ſed tantum fluctuantis aquae, dolor et pondus maius in abdomine, tenſio aequalis abdominis, et color faciei peior, quam in grauiditate, ſufficientia ſigna diſtinctionis praebent. Cura eadem eſt, quae aſcitis. Hydrops ouariorum difficilius cognoſcitur: vbi adeſt, ſemper hydropem vteri coniunctum habet. Medela etiam cum medela aſcitis conuenit, niſi quod lenioribus remediis opus ſit, iis-
p. 38. que non adeo diu inſiſti oporteat. Hydrocele ſaepe, ſi viſcerum nulla ſubeſt labes, ſola paracentheſi tollitur: aliis ſpeciebus hydropis accedens, iisdem remediis, quibus hae, curatur; ſin a nullo morbo primario pendeat, aqua ſecundaria calcis in epithematibus applicanda et aeger ptiſana leniter reſoluente tractandus eſt; conducunt etiam emplaſtrum de cumino, ſaepius de die renouatum, et lintea ſpiritu matricali calido imbuta: his non ſufficientibus, aeger purgandus eſt, et ne hoc quidem remedio diſcuſſa inflatione, ad paracentheſin progrediendum. Hydrops labiorum externorum pudendi in feminis itidem remediis leniter reſoluentibus indiget, ac demum inciſionibus in ipſas partes factis, tollitur; potiſſimum grauidis hic morbus moleſtus eſſe ſolet.

p. 41. Pars ſecunda huius tractationis de hydrope tria capita complectitur, quorum prius ſiſtit quadraginta quinque obſeruationes Cl. MARQUET, alterum duas conſultationes EIUSDEM, et tertium duas obſeruationes Cl. BUCHOZ, quae omnes morbi huius ſpecies concernunt, et quidem ordine chronologico, non ad nexum doctrinae, ordinatae ſunt. In his recenſendis breuitate vti poterimus, cum eo

prolixius

prolixius iam methodum medendi, qua Cl. MARQUET vſus eſt, in ipſa morborum recenſione declarauerimus. Frequenter vtitur puluere hydragogo ad purgandos hydropicos, qui conſtat ex turpethi vegetabilis, mechoacannae, hermodactylorum, radicis ialappae, ac diagrydii ſingulorum drachmis duabus, et cremoris tartari vncia vna; doſis a dimidia drachma ad quatuor ſcrupulos, vel per ſe, vel adiuncta manna, ſicut etiam proportionem horum ingredientium inter ſe inuicem nonnumquam mutat. Alterum remedium purgans, eidem fini inſerviens, ex librae aqua vitae Occitanienſis conſiſtit, in qua vncia vna radicis ialappae digeruntur, additis nonnumquam aromatibus quibuſdam et cremore tartari; ſub finem vel ſaccharum, vel ſyrupus vnus aut alter, interdum etiam aqua cinnamoni adduntur, huiuſque remedii vnciae duae ad tres pro varietate circumſtantiarum exhibentur. Decoctum illecebrae vel ſolum vel melle temperatum, remedium externum efficaciſſimum eſt ad vlcera cacoethea et ipſam gangraenam. In hydrope vniuerſali iam dicta tin- p. 92.
ctura ialappae; addito ſyrupo capillorum veneris gratior reddita, cum quarto quouis die ad vncias duas ſumeretur, altera iam doſi exhibita, taeniae partem quatuor vel quinque pedum longitudine, et cum poſt octiduum demum eadem doſis repetita fuiſſet, rurſus aliam partem longitudine vlnæ Pariſienſis, ſic et tres ſubſequentes doſes iterum partes eiuſdem expulerunt, ita, vt pars, quae vltima vice excerneretur, duas cum dimidia vlnas longitudine aequans et extemplo mortua, croceum colorem et figuram admodum irregularem referret: reliquae partes antea excretae partim mortuae erant partim, etſi capite deſtitutae, viventes: ſingula articulatio peculiari motu gaudebat, adeo, vt vero ſimile videretur, vermem iſtum

nonniſi

nonniſi ex pluribus minoribus inter ſe cohaerentibus conſtare.

p. 102. Anaſarca cum ſymptomatibus grauiſſimis, haemorrhagiam vteri ſequuta, indicationum inuentionem difficillimam reddidit, cum hic morbus adſtringentia et conſolidantia, ille e contrario aperientia et euacuantia poſtulet: coniunctis tamen remediis adſtringentibus et diureticis, nempe ptiſana ex fructibus cynosbati, radicibus altheae, biſtortae, tormentillae, ſymphyti et glycyrrhizae: ex aqua minerali martiata coctis, interpoſita per interualla drachma vna pulueris hydragogi, ſupra deſcripti: diureſis reſtituta et largior reddita fuit, et
p. 110. aegra conualuit. Grauiſſimus etiam anaſarcae ſtatus in femina, partui proxima et ad incitas iam redacta, Noſtrum permouit, vt forfice in partibus exterioribus vaginae inciſiones quasdam faceret, quibus inſignis copia aquarum ſtagnantium effluxit, infans ex vtero exiit, et femina conuenientibus remediis ſer-
p. 112. uata fuit. Infans quinque annorum itidem morbos contrariae curationis complicatos inter ſe oſtendit, ex dyſenteria vehementiſſima in anaſarcam, maraſmum, lienteriam, famem caninam et hydrocelen delapſus; quare eidem mane grana viginti pulueris millepedum ex pauco vino vel iuſculo, et veſperi conſeruae cynosbati tantum, quantum nucem auellanam aequat, exhibita ſunt, ſtrictiſſima diaeta obſeruata, et pro potu ordinario aqua martiali data; quibus poſt longam curationem ille denique conualuit.

p. 123. Progredimur ad tractatum de ictero. Signa eius facilia ſunt cognitu. Diſtinguitur eſſentialis, qui ab obſtructo vel vitiato hepate pendet, ab accidentali, quem aliae corporis mutationes inducunt. Obſtructio hepatis aut a ſolidis aut a fluidis enaſcitur; quicquid ergo aut nimis conſtringit, aut relaxat vias

bilis

bilis, icterum efficere poteſt: idem etiam valent omnes eae cauſſae, quae bilem aut condenſant, aut acriorem reddunt. Ad curationem neceſſaria eſt p. 125. cognitio cauſſae, et quem ea effectum in hepate bilisque viis exſeruerit: his ergo conſtrictis, prima indicatio eo tendat, vt partes tenſae relaxentur. Inde venaeſectio in brachio inſtituenda, et, pro cauſſae morbi varietate, repetenda; poſtmodum danda emollientia, et fomenta ac balnea eiusdem indolis adhibenda; vbi purgantia nimis acria eum produxerunt, frequenter oleum amygdalarum dulcium exhibendum. Si aeger ſomno frui nequit, neque medicamenta ſatis cito effectum exſerunt, veſperi anodynum ex vini cochleari, aut dimidia drachma theriacae propinanda ſunt: exterius etiam applicare convenit linimentum ex theriaca, ſpermate ceti, oleo nuciſtae, croco et camphora confectum; vſus etiam eſt inſignis clyſterum, eorumque repetitorum, ex aqua fluuiatili cum tertia parte olei oliuarum, non numquam cum lacte calido et balſami tranquillantis vna alteraque drachma. In ictero eſſentiali curan- p. 127. do duae indicationes ante oculos medentis verſari debent, vt nimirum obſtructiones in viis biliariis tollat, et circulationem ſanguinis, a cuius lentore obſtructiones exiſtant, reſtituat, primum obtinetur ptiſanis reſoluentibus, quibus apozemata purgantia leniora iungenda ſunt, vt tertius quisque dies ab iis immunis ſit; his remediis adhibitis, vtendum eſt aquis Sedlicenſibus, quibus ſub finem curationis ſal DE SEIGNETTE et parca doſis terrae foliatae tartari addatur. Poſtea balneis domeſticis per ſex vel octo dies, et, iis finitis, pilulis ex cremore tartari, coccionella et ſapone veneto, aut ſi his malum nondum cedat, aliis ex ſapone veneto, croco, gummi ammoniaco, aethiope minerali et croco martis aperitiuo vtendum eſt. Neque aquae minerales in cu-

rationis

rationis decurſu poſthabendae ſunt, quae ſi naturales haberi nequeant, arte parari poſſunt, coquendo aquae fluuiatilis vel fontanae libras quinque cum tartari martialis ſolubilis et ſalis GLAUBERI ſingularum vncia vna, donec quinta pars conſumta fuerit; poſtmodum vas ab igne remouendum, liquor colandus et frigidus in vſum ſeruandus eſt. Per omnem curationem aeger omni hebdomade purgandus, imo duobus granis tartari emetici, ceteris paribus, vomitus ciendus eſt. Finem curationis roborantia, in principio leniora, poſtea fortiora, cum conueniente diaeta et corporis exercitio, abſoluunt.

p. 131. Haec omnia ſubiunctae octo obſeruationes, a Cl. MARQUET factae, excipiunt et vlterius confirmant.

p. 144. Accedimus nunc ad obſeruationes anatomicas et medicas nonnullorum aliorum Auctorum, quae tertiam partem libri huius conſtituunt. Prima eſt a Cl. BAGARD de vtero duplici. Femina quadraginta octo annorum, viuida alias, quatuordecim liberorum, quorum tamen nonnullos praemature enixa eſt, mater, ante quoduis puerperium magnam ſanguinis iacturam paſſa, atque poſt eadem ſemper male habita, tabe glandulari pulmonum extincta eſt. Cadaueris ſectio exhibuit vterum inſignis magnitudinis, qui curatius diſquiſitus, duplex inuentus eſt, ita, vt fundus vtriuſque ad pollicis diſtantiam ſeparatus ab altero, collum vero coniunctum conſpiceretur, et vterque orificio interno communi gauderet; figura, ſtructura et craſſities naturalis; tuba fallopiana, ouarium, ligamentum rotundum ſingulo vtero ſingula adhaerebant. Orificium internum commune apertum cauitatem intus politam oſtendebat, in cuius medio, ſuperiora verſus, eminentia quaedam erat, quae duas profunditates interſepiebat, ad orificia, cuiuis vtero propria, ducentes: cuiusuis vteri

cauitas

cauitas oliuae capax erat. Ex hoc exemplo ſuperfetationis poſſibilitas clare pateſcit, quandoquidem et ipſa haec femina dicebatur, vno poſt abortum gemellorum, quibus vna placenta fuerat, menſe fetum ſex hebdomadum edidiſſe; memoratur etiam exemplum alius feminae, quae fetum maturum enixa, cum poſt 40 dies in publicum prodiiſſet rurſus, elapſis inde ſex ſeptimanis, fetum trium circa menſium peperit; in qua igitur itidem duplicis vteri ſuſpicio enaſcitur.

2. De morbo Nanceii anno 1757 graſſato, relatio, ex ſchedis Cl. MARQUET petita. Peripneumoniam fuiſſe, febris, pectoris oppreſſio, tuſſis et ſanguinis exſcreatio euincebant. Cauſſa remota ſita erat in aere hiberno frigido, circulum ſanguinis in pulmonibus impediente, vnde, ruptis vaſculis tenerioribus, ſanguis in veſiculas pulmonales effundebatur, et cauſſam morbi proximam conſtituebat. Ad febrim, inflammationem oppreſſionemque pectoris minuendam, venaeſectio in brachio, eaque tertium vel quartum adminiſtrata fuit: vſus poſtea eſt ptiſanis pectoralibus, tepide hauſtis, atque in quibusdam aegris iulapiis pectoralibus et ſudoriferis, adiunctis pulueribus anthelminticis ac diacodio; in aliis tartaro emetico, manna atque itidem anthelminticis. Fluxum ventris, vix non omnibus ſolemnem, mox in principio cum diaſcordio, tum adſtringenti cohibuit; prout enim aluus euacuatur, pectus magis oppletur, cohibitaque expectoratione ſanguis, in pulmonibus haerens, triſtiſſimos effectus cauſſatur. Declinante morbo, infuſa theiformia herbarum vulnerariarum et potio purgans, anthelminticis ſociata, profuerunt. P. 150

3. Cl. BAGARD de ſanguine in pericardii cauitate effuſo. Femina ſexaginta annorum, ſana et alacris ceteroquin, ſubito dolorem et oppreſſionem P. 153.

 circa

circa sternum sensit, quam ex instanti oppressio pectoris cum suffocationis metu, anxietate summa, pulsu magno, pleno, duro, frequente, rubore genarum, sudore ardente quasi in facie et pectore, et summa corporis inquietudine et iactatione exceperunt. Protinus in brachio vnciae duodecim sanguinis mittebantur, quod, hora elapsa, repetebatur, intra quod tempus frequenter vtebatur potione vulneraria; symptomata inde pacari visa, vesperi eadem, qua ante, vehementia recrudescebant; sanguinis missiones in brachio ac pede oppressionem tantum ac suffocationem minuebant: reliqua symptomata per noctem diemque insequentem durabant, pulsu perpetuo intermittente; denique elapsis, a principio morbi, quadraginta octo horis syncoptica moriebatur. Aperto cadauere, hepar insignis molis inuentum est, adeo, vt spatium septem inferiorum costarum occupans diaphragma sursum vrgeret: in cauitate sinistra thoracis, vitrum circiter seri limpidi, et pulmo dexter in superficie maculis nigris, lentis magnitudine, obsitus. Pericardium autem loco seri offerebat circiter sequilibram sanguinis coagulati, cor plane ambientis: cor flaccidum, vnguibus facile lacerandum, in apice multas maculas nigras, gangraenosis similes, ostendebat; in ventriculo sinistro nihil, in dextro aliquantum sanguinis nigri et coagulati. Caussam huius collectionis sanguinis, licet probabilem tantum, Cl. Auctor solum in disrupto, versus apicem cordis, venae coronariae ramo quaerit, quam laesionem constricto saepius ac postmodum multum dilatato cordi, ob tristes animi affectus, adscribit. Cum haec femina sterilis fuisset, in eius status caussam inquirens, inuenit Cl. Auctor orificium vteri internum durissimum et clausum, atque in vtero ipso corpus glandulosum, rotundum, compactum, intus substantiae corticali cerebri simile, sed

ſed durius, multis in locis vtero adhaerens, ipſumque exacte replens, vnius circiter vnciae pondus aequans; ouaria minimae molis, alba, dura.

4. Auxilium vitae diu protrahendae, ex ſchedis Cl. MARQUET, in eo conſiſtit, vt cubantes pedes plus eleuemus, quam reliquum corpus, capite et pectore exceptis. p. 159.

5. Cl. BAGARD de incarceratione inteſtini recti, a peſſario inducta. Cauſſa iſthaec poſt mortem demum detegebatur, quae morbum atrociſſimum duodecim dierum inſequuta fuerat, incaſſum adhibitis venaeſectionibus, narcoticis, demulcentibus et emollientibus, intus ſumtis et extus applicatis. Cadauer verum tympanitem, intra peritonaeum exiſtentem oſtendit, quo vix inciſo, aer maximo cum ſonitu ac ſummo foetore exiit: inteſtina ter circiter naturali ſtatu ampliora, hinc inde perforata, ſanguine farcta, inflammata et gangraenoſa, potiſſimum in ea parte, qua meſenterio adhaerebant: ventriculus ac duodeni principium flaccida, pallida: rectum ad ſex circiter vel ſeptem pollicum diſtantiam ab orificio, ſumme contractum, ac ſi ligatum fuiſſet: ſcybala nec in recto, nec in coeco, ſed omnia regreſſa in colon. In fundo vaginae, immediate ſub vteri orificio, haeſit peſſarium rotundum et ſolidum, marginibus nonnihil extenuatis: inde comparuit, hoc inſtrumento ſenſim conſtrictum eſſe inteſtinum rectum, vt nec ſcybala flatusque egredi, nec clyſteres ingredi poſſent. Solum remedium, quod, cognita hac cauſſa applicari potuiſſet, in cereo longo et rotundo, oleo amygdalarum dulcium inuncto, poſitum fuiſſet, qui in anum, et, ſi vmquam fieri potuiſſet, ſupra conſtrictam vſque partem ingeri debuiſſet. p. 160.

6. Relatio de porco monſtroſo, Metis decimo ſexto ſeculo in lucem edito, ab AMBROSIO PA- p. 166.

REO conſcripta; qui octo pedes, quatuor aures, caput caninum, corpus, poſteriora verſus vſque ad ventriculum diuiſum ac poſtea vnitum, linguas duas, transuerſim in gula poſitas, quatuor dentes maiores ſuperius et inferius in vtroque latere, ſexus partes diſtinctas, offerebat.

p. 167. 7. Cl. BAGARD in cadauere feminae, ex illuſtri proſapia oriundae, inuenit ventriculum verſus hypochondrium ſiniſtrum ſitum, et in eius fundo, prope pylorum, ſcirrhum duorum ad minimum pugnorum magnitudine, in tota ſubſtantia exulceratum, poſterius et inferius pancreati, quod totum corruptum erat, adhaerentem, cuius pondus ventriculum ad regionem lumbarem vſque, verſus renem ſiniſtrum, deſcendere coegerat; cohaerebat idem etiam cum lobo maiori hepatis, eo in loco exulcerato, et cum viſceribus pluribus vicinis. Sanies carcinomatica, paucis ante mortem diebus, ex hoc ſcirrho in peluim deſcenderat, et ſerum, in cauitatem abdominis effuſum, virideſcenti et lacteo colore imbuerat. Idem tumor poſitus erat ſupra aorta, arteria coeliaca, emulgente ſiniſtra, ſplenica et meſenterica ſuperiore, quarum pulſationes, ipſi communicatae, aneuryſmatis praeſentiam mentiri in corpore viuo poterant.

p. 169. 8. De paralyſi, per febrim putridam ſoluta, Auctore Cl. HARMAN. Aeger, poſt ictum ſolis, febre vehementiſſima affectus conualuit quidem, ſed hemiplecticus remanſit. Poſt biennium febre putrida maligna laborauit, qua ſedata liberum membrorum motum atque vſum recuperauit; paucis tamen annis poſt purpura ſcorbutica eum inuaſit, quae octodecim circa menſes perdurans, eum phthiſicum reddidit et exanimauit: vxor eius eodem morbo, per contagium affecta, minus, quam annuo ſpatio hydrope exſtincta fuit.

9. De

9. De tumore ſcirrhoſo carcinomatico prope in-ſertionem oeſophagi in cardiam, Auctore Cl. BAGARD. Oriebatur a particula femoris columbae, ſub prandio deglutita, et aegram, ob denegatam prorſus alimentorum aſſumtionem poſt quindecim menſes tabidam mori coegit, ita extenuatam, vt corpus antea vltra centum et ſexaginta libras pondere aequans, poſt mortem viginti ſeptem demum ponderaret, vixque libras tres ſanguinis offerret. Tumor, duos pollices ab cardia remotus, in oeſophago haerebat, magnitudine oui minoris, craſſitiei dimidii pollicis in ambitu, parca portione in ipſum vſque ventriculum penetrans, qui ita contractus erat, vt inteſtino tenui ſimilis eſſet: in oeſophagum immiſſa iniectio prorſus non penetrabat ad ventriculum, ſicut et in viuo corpore omnia vomitu doloroſiſſimo reiecta fuerant. p. 171.

10. De empyemate, poſt exfoliationem partis cuiusdam coſtarum verarum ſanato, Auctore Cl. CAESTRYCK. Miles viginti octo annorum, ante aliquot iam annis bis abſceſſibus ad ſternum affectus, iisque inciſis et depuratis, ſanatus, pleuritide laborabat, et poſt nonnullos dies verſus mammam dextram, tumorem emphyſematicum et fluctuantem offerebat, quo inciſo, per muſculos intercoſtales, a pure corroſos, puri exitus patuit. Febre, vt decet, tractata, puris tamen copia ſemper aucta fuit, donec portio quartae vel quintae coſtae vera exfoliatione ſeparata exiret, quo facto omnia melius ceſſerunt, et aeger optime curatus eſt. p. 176.

11. Cl. DORON refert, iuuenem febre continua affectum die decimo quarto ſudorem criticum expertum eſſe, ab hoc autem ad vigeſimum vſque tantum in digitis vtriusque manus ſudaſſe, vt guttatim ſudor perpetuo deſtillaret, imo iuſcula talia, qualia aſſumſerat aeger, paullum tantum ſalſiora p. 180.

 guſtu,

gustu, neque adeo pinguia, redderet. Lene autem purgans extraordinariam hanc excretionem tollebat.

p. 181. 12. IDEM in femina haemorrhagiam vteri, per octo menses durantem, et aegram summe debilitantem ptisanae, leniter carminatiuae et laxantis, clysteris emollientis et iulapii ex aqua plantaginis, syrupo limoniorum et diacodii intra sex vel septem dies restituit: elapsis autem quinque hebdomadibus, eadem infantem perfectum et sanum in lucem edidit, licet ipsa grauidam se esse nesciisset.

XI.

Noui Commentarii Academiae scientiarum Imperialis Petropolitanae. Tom. XI. pro anno 1765. Petropoli a. 1767 typis academiae scientiarum 4 mai. 3. Alph. 3. pl. 17. tab. aen. Tom. XII. pro anno 1766. et 1767. ibid. a. 1768. 3. Alph. 6. pl. 14. tab. aen.

In classe scriptorum physico-mathematicorum voluminis vndecimi continentur:

T. XI. p. 207. 1. *Supplementum de figura dentium rotarum.* Auctore L. EULERO. *)

p. 232. 2. *De motu fluidorum, a diuerso caloris gradu oriundo.* Auctore EODEM. Cel. Auctor in dissertatione hac non de eo motu intestino, qui fluidorum elementis a calore inducitur, loquitur, sed mechanicae principiis inhaerens, in eos fluidorum motus inquirit, qui in eorum tota mole a diuerso caloris gradu produci debent.

3. *De*

*) vid. Nov. Com. Acad. Petropol. Vol. IV.

3. *De admirando frigore artificiali, quo mercurius seu hydrargyrus est congelatus.* Auctore I. A. BRAUNIO. *) p. 261.

4. *Dissertatio, continens partim additamenta noua et supplementa ad dissertationem de congelatione mercurii siue hydrargyri, partim in alia corpora frigoris artificialis insignioris nouos effectus.* Confirmat hac dissertatione Cl. Auctor pluribus experimentis ea, quae de mercurii congelatione, frigoris artificialis ope peracta, in commentario superius commemorato olim proposuit. Punctum congelationis mercurii intra 640-650 gradum est, (ad quem gradum, arte producendum, ad minimum frigoris naturalis gradus 175 scalae Delilianae requiritur). Spiritus nitri Glauberianus optimum est fluidum ad frigoris gradum, quo congelatio contingit, producendum. Experimenta, cum oleo vitrioli et spiritu salis instituta, successu caruerunt, frigoris tamen naturalis gradu 200 in aere existente, mercurius, licet imperfecte, massa frigorifica ex niue et spiritu vini rectificatissimo adhibita, congelatus est. Nix recens lapsa niui veteri omnino praeferenda est, quod et de spiritu nitri, recenter parato, valet, qui maiorem vim soluendi niuem possidet. Mercurius purissimus vulgari difficilius congelatur. Mercurius congelatus magis flexilis Cl. Auctori, quam plumbum et aurum purum visus est. In fine huius dissertationis occasione liquorum non congelabilium (qualia olea aetherea, lixivium muriae cet. sunt) Cl. Auctor monet, non existere fluidum per se et absolute incongelabile, nec aerem et ipsum aetherem per se incongelabilem haberi posse. p. 302.

5. *Obseruationes meteorologicae.* anni 1742 Tiumeni, Turinii, Werchoturiae et Solikamii *in itinere potissimum* p. 320.

*) De hac dissertatione quae seorsim impressa iam a. 1760 prodiit, vid. Comment. nostr. Vol. X. p. 212.

potissimum, a GMELINO *institutae. Potiora momenta exerpsit et in ordinem redegit,* I. A. BRAUNIUS. Obseruationes alias meteorologicas in Sibiria a GMELINO institutas iam in nouis commentariis Petropolitanis *) Cl. Auctor proposuit. Hic itaque traduntur aliae, quas in itinere ex Sibiria Petropolim versus idem Cl. Auctor instituit.

6. *Epitome obseruationum meteorologicarum* anno
p. 350. 1761. Petropoli *institutarum, cum consectariis,* Auctore I. A. BRAUNIO.

7. *Obseruationum meteorologicarum* anni 1762,
p. 368. st. v. *epitome cum consectariis inde deductis*, Auctore EODEM.

8. *Obseruationum meteorologicarum*, Petropoli
p. 382. *factarum, epitome per singulos menses* anni 1763. st. v. *cum consectariis, et in eas considerationibus*, Auctore EODEM.

In Classe physica varia tantum Cl. KOELREUTERI scripta reperiuntur.

1. *Insectorum musei Petropolitani rariorum* Ame-
p. 401. ricae *potissimum* meridionalis *incolarum descriptiones*, Auctore I. F. KOELREUTER. Sunt ea: 1) *Scarabaeus thorace vtrinque in cornu antrorsum productum, capite in cornu recuruatum ac tridentatum desinente* (scarabaeus actaeon LINN.) Varietates quoque nonnullae huius insecti describuntur. 2) *Scarabaeus thorace tricorni, intermedio longiore, subtus barbato; capite in cornu bifurcatum desinente.* Haec *Scarabaeo Simson* L. affinis est. 3) *S. thorace turrito inclinato, bicorni; capite in cornu modice recuruatum ac bidentatum desinente.* Noua species, aut a SWAM-

MERDAM-

*) Vol. VI. p. 425.

MERDAMMIO tantum descripta est. 4) S. *Hercules* LINN. In hoc insecto elytra materia pellucida albicante obducuntur, pluribus punctis nigricantibus et lineis pertusa vel conspurcata, de quarum origine dubius adhuc Cl. Auctor loquitur. Synonymon SWAMMERDAMMII a LINNAEO ad hanc speeicm relatum, ad sequentem pertinet. 5) S. scilicet *thorace in cornu imberbe subincuruum antrorsum prolongato; nasi cornu unidentato, subrecuruo; extremitate vtriusque bifida.*

2) *Descriptio fuci foliacei frondibus fructificantibus papillatis.* Auctore EODEM. Est *fucus ceranoides* LINN. Ex mari albo allata est haec species, eam tamen et mari mediterraneo communem esse et ad *lichenes* sic dictos *foliaceos* accedere in historia Academiae huic volumini praefixa *) notatur. Superficiei huius fuci plura corpuscula elliptica insident, quae vel semina vel puluerem masculum esse Cl. Auctor suspicatur. p. 424.

3. *Aues Indicae rarissimae et incognitae*, Auctore I.F. KOELREUTER. Prima auium harum, (a BRISSONIO, cuius liber ad Nostrum tunc temporis nondum peruenerat, maxima ex parte iam descriptarum) est *merops fuscus; ani regione flaua; cauda ex incano nigricante, longissima.* (an *Merops cafer* Linn. syst. ed. X. et XII.) In historia huius voluminis **) annotatur in nouissimo systemate hanc speciem a BRISSONIO *promeropem* vocari, a LINNAEO vero in nouissima seu duodecima editione referri ad *upupas* et in SEBAE quoque thesauro rudem eius figuram existere. Patet exinde *meropem cafrum* LINN. et *upupam promeropem* EIUSD. vnam eandemque auem esse; 2) est: *Certhia corpore supino viridi; gula lutea; pectore abdomineque ex viridi et luteo variegatis* (*certhia Cayanensis viridis* p. 429.

*) p. 40. **) p. 38.

viridis BRISSON. 3. *Paſſer e violaceo nigricans, fronte, mento, gula, pectore abdomineque ſaturate flauis.* (*Tanagra violacea* LINN.) 4. *Fringilla viridis, capite ſpadiceo, pectore abdomineque cyaneis; baſi alarum flaua.* (*Tanagra gyrola* L.) 5. *Curruca nigra, fronte alba; abdomine croceo; vropygio cyaneo.* (*Pipra ſerena* L.) 6. *Fringilla coerulea, mento, gula, alarum baſi, dorſique parte antica nigris.* Eſt *Certhia cyanea* LINN. 7. *Cornix atra; capite, collo pectoreque flauis.* Eſt *Oriolus icterocephalus* LINN. 8) *Lanius capite, collo pectoreque e violoceo nigricantibus; digitis duobus anticis totidemque poſticis.* Eſt *Trogon Currucui* LINN. 9) *Loxia atra, vropygio flauo* ſeu *Loxia Capenſis* LINN. 10) *Turdus niger; faſcia capitis longitudinali, vropygioque luteis; baſi alarum alba.* Eſt *Lanius tyrannus,* LINN.

Tomus duodecimus, qui ad annos 1766 et 1767 pertinet, ſequentes continet commentarios:

T. XII. In claſſe phyſico mathematica.

p. 129. 1) *Methodus facilis motus corporum coeleſtium vtcunque perturbatos, ad rationem calculi aſtronomici reuocandi.* Auctore Cl. L. EULERO.

p. 166. 2) *Disquiſitio de vera lege refractionis radiorum diuerſicolorum.* Auctore EODEM.

p. 195. 3) *De nouo microſcopiorum genere, ex ſex lentibus compoſito.* Auctore EODEM.

p. 224. 4) *De teleſcopiis, quatuor pluribusue lentibus inſtructis eorumque perfectione.* Auctore EODEM.

5) *De*

5) *De rotatione ſolis circa axin, ex motu macularum apparente, determinanda.* Auctore Cl. I. A. EULERO. p. 273.

In claſſe phyſica.

1) *De caloris communicationis exceptione phaenomena noua, experimentis elicita, et explicationes*, Auctore Cl. I. A. BRAUN. Obſeruauit Cel. Auctor, quod iam a KICHMANNO repertum erat, aquam aut ſpiritum vini rectificatiſſimum, vaſi infuſum, inque eo alii vaſi, aqua ebulliente impleto, impoſitum, quantumuis aucto calore ignis nunquam tamen ebullire, ſed calorem, puncto ebullitionis in thermometro nouem gradibus inferiorem, perpetuo ſeruare. Secus tamen euenire deprehendit, ſi vaſa clauſerit, aut aquae loco vinum oleumue adhibuerit. Huius rei cauſſam in eo latere putat, quod aqua ebulliens definitum caloris gradum non transgrediatur, vaſa vero impediant, quo minus iis contenta fluida pari calore afficiantur, cum vinum et oleum, vt et aqua in vaſis clauſis multo maiorem calorem recipiant, ideoque cum impoſito vaſe etiamſi non totum calorem, tantum tamen eius communicare poſſint, quantum ad ebulliendum ſufficiat. p. 289.

2) *De electricitate barometrorum disquiſitio*, Auctore F. V. F. AEPINO. Excitarunt Cel. Auctorem ad explorandam theoriam electricitatis barometrorum duo phaenomena, dudum iam a phyſicis obſeruata, quod nimirum in quibusdam, ſi noctu agitetur mercurii ſuperficies, colluceat, deinde, quod filum e talium barometrorum ſumma parte ſuſpenſum, deſcendente mercurio, attrahatur, aſcendente, repellatur. Vtrumque explicat e theoria electricitatis generali et praeſertim poſterius nouis experimentis p. 303.

mentis confirmat, institutis ope barometrorum, quorum summam partem foliis metallicis circumdederat, quibus electrica materia retineatur, quam excitata frictione mercurii positiua electricitas inferioris superficiei per vitrum agit. Ad illustranda phaenomena negatiuae electricitatis descendente mercurio, conspicuae, tetigit summitatem barometri corpore non per se electrico, ne materia electrica vitri, a vi interioris repulsa, in extrema superficie accumuletur, sed potius inde in corpus admotum transeat.

p. 325. 3) *Examen theoriae magneticae*, a Cel. TOB. MAYERO *propositae*, Auctore EODEM. Cel. MAYERUS duas regulas proposuerat, quibus problema, de vi corporis magnetici in aliud, quacunque distantia remotum ad calculum integralem reuocabat. Hae an cum veritate consentiant AEPINUS Cl. experimentis explorauit, variasque hic contra illas dubitationes proponit.

p. 351. 4) *Descriptio noui phaenomeni electrici detecti in chrysolitho siue smaragdo Brasiliensi.* Auctore EODEM. Notum est Cl. WILSONUM a Cl. MENDEZ DE COSTA ante aliquot annos accepisse lapidem quendam, qui, quoad electricas proprietates cum Turmalino lapide conuenit, quamuis genere longissime ab eo differat *). Est vero proprie species *lapidis cornei crystallisati viridis* WALLERII, quam nostri metallifossores *Schörl* seu *Schirl* vocant atque in Brasilia in fluuiis reperitur. Color eius colori vitri viridis vilioris notae similis est. Cum huius lapidis aliquot fragmentis, a WILSONO Cl. transmissis, Noster varia experimenta instituit, atque non solum electricitatem huius lapidis, turmalino penitus analogam esse, obseruauit, sed et cum WILSONO deprehendit:

*) vid. Philos. Transact. Vol. LII. P. II. p. 443. Comm. nostr. Vol. XIII. p. 6.

deprehendit: directionem fluidi electrici, se in hoc lapide mouentis, sequi directionem striarum siue columnarum, ex quibus constat haec crystallus, vno harum columnarum extremo semper positiuam, altero negatiuam acquirente electricitatem. Porro crystallum eiusmodi Cl. Auctor ita diffregit, vt fracturae planum ad strias crystalli esset normale, atque invenit partes in lapide integro contiguas, in diffracto contrarias possidere virtutes, et hac in re summam esse inter hunc lapidem et magnetem similitudinem.

5) *De vitro fossili naturali siue de achate Islandico.* p. 359. Auctore Cl. I. G. LEHMANNO. Lapis hunc, quem Cl. CRONSTAEDT *achatem Islandicum nigrum* vocat et inter scorias vulcanorum refert, est lapis satis durus, coloris primo nigri, vbi vero in tenuiores finditur lamellas obscure bruni, in igne per se facile fluens, cum chalybe percussus, scintillas edens et polituram elegantem admittens. Plura cum eo experimenta Cl. LEHMANNUS instituit, viditque nullum menstruum siue acidum siue alcalinum vim soluendi in eum exercere: fusiones vero cum variis corporibus declarare, partes nonnullas metallicas et quidem martialis indolis ei inesse. Nulla tamen ratione ferrum, quod minima tantum copia adest, in metallica forma obtinere potuit. Cum vitro autem satis conuenit et sine additamento moderato igne, in vitrum iam abit. De origine mirandi huius p. 364.
lapidis suspicatur, esse illum vitrum per ignes subterraneos ex aliis lapidibus productum, et forte vnum eundemque esse lapidem, quem PLINIUS hist. nat. L. XXXVI. Cap. 26. *lapidem obsidianum* vocat, quo nomine alii putarunt gagatem et samothraciam (seu lignum fossile bituminosum nigrum intelligi *). Oritur vero achates Islandicus ex Nostri Auctoris opinione

*) Alii ad marmora referunt.

nione inprimis ex lapidibus amyanthinis et asbeſtinis. Sub ſpeculo enim cauſtico lapides hi in ſimile vitrum mutantur *) et ſcoriae achate Islandico ſatis ſimiles Olonitzi ex furnis fuſoriis profluunt, in quibus minerae ferri, quarum matrices ex aſbeſto et amiantho conſtant, coquuntur.

p. 368. 6) *De cupro et orichalco magnetico*, Auctore EODEM. Orichalcum magneticum eſſe ante aliquot annos Gallus quidam obſeruauit, Cl. vero Auctor per vlteriora experimenta cognouit, hunc magnetismum a partibus martialibus, lapidi calaminari, ex quo cum cupro fuſo orichalcum praeparatur, immixtis, et in praeparatione orichalci per phlogiſton reductis, pendere. Plura deinde experimenta cum lapidis calaminaris variis ſpeciebus, cadmiis fornacum, pſeudogalenis variis cet. inſtituit, easque materias zincinas cum cupro anatica proportione commiſcuit et obſeruauit: magnetismum cupri et inde parati orichalci a partibus martialibus lapidi calaminari, cadmiis fornacum, pſeudogalenis cet. admixtis dependere; orichalcum, ex cupro et zinco puriſſimo elaboratum nullum magnetismum, monſtrare; quo magis materiae zincinae martialibus partibus abundent, eo maiorem eſſe magnetismum atque, quo fortius et diutius lapides calaminares cum phlogiſto absque eo calcinentur, ſi tantum vitrificatio euitetur, eo maiorem magnetismum eos acquirere: mineras contra et cadmias zinci, pſeudogalenas cet ferro de-
p. 386. ſtitutas nullum magnetismum monſtrare. Quo vero pateat, qualis eſſe debeat proportio ferri ad cuprum, ſi illud magneticum reddere volumus, varia experimenta fecit eaque in tabulam aliquam redegit, ex qua patet, quindecim iam grana chalybis duodecim drachmas cupri magneticas reddere, ideoque $\frac{1}{48}$ ferri,

*) vid. Hamb. Magaz. T. V. p. 278.

ferri iam ſufficere. Occaſione tutiae ſic dictae Alexandrinae monet Cl. Auctor eximiam eius quantitatem a Iudaeis aliisque in Polonia praeparari, eosque ad hunc laborem flores zinci, tectis uſtrinarum, in quibus orichalcum praeparatur, adhaerentes, colligere, atque ex iis et lapide calaminari griſeo cum terra pingui tubulos formare. p. 381.

7) *Specimen oryctographiae Stara-Ruſſienſis et lacus Ilmen*, Auctore EODEM. Variae obſeruationes mineralogicae, in hac regione a beato Auctore factae, hic exhibentur. Deſcribuntur in primis ſalinae Stara-Ruſſienſes et aquarum examen exhibetur, ex quo patet, illas praeter ſalem communem, ſal quoddam medium ſali mirabili analogum, continere. Circa opidum Stara-Ruſſa vbique terra reperitur nigra et pinguis, quae fortiſſimum hepatis ſulphuris odorem ſpirat, qua occaſione Cl. Auctor variis argumentis probat, nullam ſalis natiui fodinam aut muriae ſcaturiginem reperiri, quae non veſtigia ſulphuris et acidi vitriolici exhibeat. p. 391.

8) *De formatione inteſtinorum praecipue, tum et de amnio ſpurio aliisque partibus embryonis gallinacei, nondum viſis, obſeruationes in ouis incubatis inſtitutae.* Auctore C. F. WOLFF, P. I. et II. Cl. Auctor iam olim in eleganti et multo ſtudio ſcripta diſſertatione, qua *theoriam generationis* exhibuit et de qua alio loco ad lectores retulimus, aſſeruit *): nihil praeexiſtere in corpore animali et vegetabili quod rudimentum eius ſit; omnia ex minimo puncto etiam inorganico organica fieri per ἐπιγένεσιν; ad illa vero p. 403.

*) Prodiit Halae 1759. vid. Comment. Vol. X. p. 217. Confer. quoque de Cl. WOLFII theoria Ill. HALLERI *Elem. Phyſiol.* T. VIII. p. 113. et Suppl. huius voluminis p. 118. nec non EIUSD. Opuſcula T. II. P. I. p. 54. et P. II. p. 312. vid. Com. noſtr. Vol. XIV. p. 529.

vero efficienda maximopere requiri *vim* quandam *eſſentialem* quam vocat, ab attractione, aëre cet. diverſam, quae cum *ſolideſcentia* ſucci, ceu alia vi, totam formationem perficiat. Hanc theoriam etiam nouis, in ouis incubatis factis, experimentis confirmat, atque cum partes corporis non in ouo praeexiſtere, ſed ſenſim formari vis eſſentialis ope putet, hic rationem deſcribit, qua in ouo incubato inteſtina formari vidit. Deſcribit vero primum ſingulare pulli inuolucrum, quod magnam cum amnio ſimilitudinem habet eidemque exterius circumducitur, quod *amnium ſpurium* vocat; *aream vaſculoſam* eiusque vaſa; venam ſcilicet terminalem, quae circumferentiam areae deſcribit, et quam HALLERUS *circulum venoſum* vocat, venam adſcendentem, quae ex caua ſuperiori pulli, deſcendentem, quae ex ima embryonis parte, laterales, quae ex vena portae oriuntur cet. *areolamque pellucidam*, peculiarae interſtitium inter vtramque areae vaſculoſae membranam, in quo embryo continetur. Die incubationis ſecundo finito, in hac areola amnium ſpurium formatur et deinde areola pellucida euaneſcit. Deinde vero intra amnium hoc ſpurium amnium verum ori-
p: 449. tur et amnium ſpurium reſoluitur. Quod vero ad inteſtinorum formationem attinet, Cl. Auctor aſſerit, interiores amnii ſpurii partes ad embryonem produci et ipſa inteſtinorum primordia ſiſtere. Eſt enim in ea amnii ſpurii parte, quae cardiacae regioni in fetu reſpondet, fouea quaedam, quae orificium ſpeluncae cuiusdam ſiſtit, quae ventriculum refert, vt itaque ventriculus ſub primo initio anterius apertus ſit. Ab hac fouea deorſum rima continuatur, etiam a membranae amnii ſpurii media parte formata, quam inteſtinorum tubum eſſe contendit. Hic primo rectilineus eſt, deinde vero, dum creſcit, in varios gyros flectitur. Eſt vero ſemper verſus anteriorem partem

hic

hic tubus apertus et inferius fouea terminatur, quae inteſtinum rectum refert.

9) *Obſeruationes et deſcriptiones botanicae.* Auctore SAMUEL GOTTLIEB GMELIN. Non ſolum plantas varias iam cognitas Cl. Auctor ſuis obſeruationibus illuſtrat, ſed et nouas quasdam primus deſcribit. Sunt eae: 1) *Scandix infeſta*, ſeminibus exterioribus hirſutiſſimis, interioribus glabris. Quae planta a Cl. FORSKOEHL in Aegypto lecta, ex eius obſeruatione venenatam proprietatem et vim neruos obtundentem habet. 2) *Bunias Aegyptiaca.* 3) *Piper longum arboreum.* Hanc plantam SLOANEUS iam, ſed minus accurate delineauit; nouam itaque deſcriptionem et figuram ad ſiccam plantam exaratas Cl. Auctor hic communicat. 4) *Triumfettae* LINN. genus examini vlteriori ſubiicitur et in plures, quam a LINNAEO factum eſt, ſpecies diſtinguendum illud eſſe, probatur. 5) *Aſplenium Iamaicenſe* PLUKENETII, vt nouam ſpeciem a LINNAEO omiſſam, deſcribit Noſter. 6) Duas *Oſmundae* ſpecies, quas alii varietates *Oſmundae lunariae* vulgaris eſſe putarunt, vt ſingulares ſpecies proponit atque *lanceolatae multifidaeque* nominibus inſignit. 7) Duas nouas *pteridis* ſpecies, a STELLERO miſſas, Auctor exhibet, P. ſcilicet STELLERI et *argenteam*; tandemque 8) *Liquidambaris aſplenifolii* varietas delineatur. p. 508.

10) *De proprietatibus plantarum ex charactere botanico cognoſcendis.* Auctore EODEM. Characteres illos euidentes, quos natura plurimis plantis impreſſit, ad medicam eorum vim eruendam vtiliſſimos eſſe, Cl. Auctor probat pluribus exemplis. Sic *byſſi*, *conferuae* et *fuci* vim ſaponaceam et deobſtruentem habent: *lichenes* ſalino-reſinoſum, acre, fixum et cum p. 522

 phlogiſto

phlogiſto intime coniunctum principium continent, vimque incidentem, calidam et ſtimulantem poſſident: *muſci* auſteri ſunt et adſtringentes: *filices* gummoſas partes, cum reſinoſis mixtas, quibus terra et ferri partes pro baſi inſeruiunt, vimque roborantem, incidentem, aperitiuam habent: *graminum* ſemina emolliunt et nutriunt, folia et radices reſoluunt et demulcent. *Leguminum* ſemina nutriunt, radix, folia et flores abſtergunt, reſoluunt et diureſin promouent. *Lilia* aperiunt, variasque excretiones promouent. *Scitamina* aethereum oleum continent et aromatica, *vmbelliferae* vero calidae et ſudorificae, et quae ad aquas creſcunt plerumque venenatae ſunt. *Compoſitae* omnes reſoluentes ſunt, et *radiatae* quidem aegros leniter, *capitatae* intenſius, et *corymboſae*, propter calidum innatum, vehementiſſime afficiunt. *Cucurbitaceae* mucilaginoſae et refrigerantes ſunt: *orchides* calidae, aphrodiſiacae, ſed ſimul nutrientes: *coniferae* balſamicae: *amentaceae* adſtringentes: *maluae* emollientes: *ſolana* venenatae narcoticae, cum quibus *aſclepiadeae* conueniunt. *Oleraceae* vim digeſtivam emollientem et temperantem, ſimilemque *aſperifoliae* habent, quae tamen magis mucilaginoſae ſunt. *Gentianis* virtus tonica et aromatica: *anagallidibus* analeptica, refrigerans et excitans: *ringentibus verticillatis* aromatica et reſtaurans: *perſonatis* reſolvens, abſtergens, diuretica et tonica et *naſturtinis* antiſcorbutica ineſt. Exempla et exceptiones nonnullas omittimus.

p. 549. 11) *De glacie mariae Ruthenica*, Auctore EODEM. *Micae lamellis magnis parallelis* CRONSTAEDTII hiſtoriam ex GMELINI ſenioris et STELLERI itinerariis exhibet Cl. Auctor. Reperitur ea potiſſimum in ea Sibiriae parte, quae ad Witimum fluuium ſita eſt, in rupibus ingentibus vmbroſis

et

et irriguis. Verſus omnes plagas ocurrit, ſed in ea quae ſeptentrionem reſpicit optima gignitur, in meridionali vilior et rubiginoſa. Non in venis, ſed in nidis ſparſis creſcit. Teguntur illi vel circumdantur materia quadam, inter micam et talcum media, friabili, quam *Bargam* vocant. Situs ſtratorum variat. In vertice montium rariſſime eiusmodi nidus occurrunt; optima glacies in medio aut circa radices reperitur. Varietates deinde plures huius glaciei Noſter deſcribit, et in fine ſuam de origine huius corporis foſſilis ſententiam ita profert, vt doceat, formari illud ex ſubſtantia terrea, a gypſea non multum abludente eamque ab humiditate ſubterranea ita emolliri et ſolui, vt leuiores partes cum acido ſurſum emergant, et in laminas glaciei concreſcant. Quae de modo effodiendi, pretio cet. habet, ne nimis longi ſimus, omittimus. Vetuſta et rubiginoſa glacies purificatur vapore lixiuii e cineribus parati.

12) *Deſcriptio tubulariae fungoſae prope Wolodimerum menſe Iulio 1768 obſeruatae.* Auctore P. S. PALLAS. Noua haec tubulariae ſpecies omnia zoophyta, quae aquis dulcibus inſunt, magnitudine ſuperat et ad marina potius accedit. Conuenit ſatis cum *tubularia gelatinoſa* Auctoris (vid. Elench. zoophyt. p. 85.), differt tamen in eo, quod in maius volumen excreſcat, ſolidior ſit, et ſemper in glomeres collecta, fungoidea cruſta conchylia obuoluens, reperta ſit. Ratione ſtructurae cum *fungitis* vulgo dictis *petrefactis* ſatis conuenit; vt petrefactum hoc, vel ex ipſa hac tubularia, vel ex ſimili zoophyto marino ortum duxiſſe veroſimile ſit. p. 565.

XII.

Plantae cryptogamicae florae Gottingenſis, collegit et deſcripſit FRID. GUILIEM. WEIS, M. D. Gottingae ſumtibus Viduae Abr. Vandenhoeck. 1770. 8. pl. 22. tab. aen. 1.

Iam anno 1769 libello ſic inſcripto Cl. Auctor ſpecimen ad honores doctoris, in academia Gottingenſi obtinendos, edidit in quo cum omnia ea, quae in libro, quem nunc Lectoribus commendamus, a pagina 1 ad 35 repetita inueniuntur, hoc indicaſſe ſufficiat. In hoc vero libro Cl. Auctor ex vaſta illa copia plantarum, in agro Gottingenſi ſyluisque Sollingenſibus prouenientium, plantas tantum cryptogamicas, quae ab Ill. HALLERO et b. ZINNIO in enumerationibus plantarum eiusdem agri, antea editis, haud indicata fuerunt, fuſius deſcripſit, ita, vt et hanc partem botanices difficillimam, explicationibus ſuis aliorumque ſelectis vberrimisque, vnicuique generi et ſpeciei adpoſitis, aliquomodo tironibus faciliorem redderet et vſum earum medicum oeconomicumque oſtenderet. Annos fere tres et quod excurrit adiuncto ſibi ſocio Cl. RULINGIO practico Nordheimenſi Noſter in iis colligendis, examinandis, deſcribendisque conſumſit, tribusque claſſibus ordine Linnaeano, quem tamen in ſpecialiori deſcriptione non vbique obſeruauit, in qua partim Ill. HALLERUM partim SCOPOLI ſecutus eſt, omnes comprehendit, exceptis fungis, quos cum Ill.
p. 3. LINNAEO *) et Generoſiſſ. Lib. Barone de MUNCHHAUSEN **) potius pro artificialibus productis et habitaculis inſectorum, quam plantis veris habet, cum

*) vid. diſſ. mundus inuiſibilis. Holmiae, 1767. p. 12. et Amoen. Acad. Vol. VII. p. 385.

**) Der Hausvater T. II. p. 751.

cum etiam per experimenta horum virorum conſtet, puluerem ex lycoperdis agaricisque, tepidae per aliquot dies aquae commiſſum, in vermiculos degeneratum fuiſſe, qui primum globulos paruos mobiles exhibuere, deinde in fungos veros intumuere, quam ob rem Cl. Auctor in ea ſententia perſeuerat, vt putet, eos prorſus ex regno vegetabili excludendos eſſe.

His praemiſſis, ad ipſam iam deſcriptionem plantarum cryptogamicarum progreditur, vbi claſſe prima, quae tertia ſecundum Ill. LINNAEI ſyſtema eſt, p. 9. Algae enumerantur, ad quas pertinent byſſus, conferua, vlua, tremella cet. quae ſunt plantae, veris ſtaminibus et petalis deſtitutae, et eorum loco tantum quibusdam corpuſculis, quae farinam ſeminalem ſiue ſemen ipſum continent, praeditae, quae, quoad partes fructificationis, plantis perfectioribus analogae ſunt. Subſtantia praeterea gaudent vel pulverulenta, lanuginoſa, filamentoſa, foliacea vel gelatinoſa, caloris impatiente; radicibus vero vel ſcutiformibus aut filamentoſis, caulibusque in plerisque, a foliis non diſtinctis; vitam perennem habent diuque exſiccatae, affuſa aqua, pleraeque denuo reuiviſcunt, omnique anni tempore, praecipue vero decreſcente autumno et per hiemem verisque initio, vigere ſolent; loca amant pleraeque vmbroſa et vda, nonnullae ipſam aquam, aliae in aridis locis, ſaxis, arboribus aliisque plantis creſcunt. Virtute medica, quamuis paucae adhiberi ſoleant, gaudent, deobſtruente, purgante, anthelmintica, mucilaginoſa, pectorali et roborante. In oeconomicis nonnullae pannis variis, coloribus tingendis, inſeruiunt. Quod ad mutationes in hac claſſe occurentes, attinet, notamus, Cl. Auctorem byſſi genus duabus ſpeciebus, ab Ill. LINNAEO nondum obſeruatis, nempe byſſo p. 18. *aeruginoſa* et *cellari* auxiſſe; byſſum *Flos aquae*, L. vero, quam ſummi botanici hucusque retinuerunt,

 nec

nec ad hoc genus nec ad plantas viuas pertinere contendit, cum secundum Nostri sententiam hoc nihil
p. 19. aliud sit, quam collecta materia e particulis putredine destructarum plantarum aquaticarum, ob leuitatem summam aquae petentibus superficiem. Vluam *granulatam* L. generi tremellae adnumerauit. Tremellam *Auriculam* L. quae iam Peziza concaua rugosa
p. 30. auriformis *) dicitur, ad fungos pertinere, nec non tremellam *purpuream* L. initium tantum agarici cuiusdam esse monet. Charam, quam Cl. SCHREBERUS monoeciam monandriam **) detexit, huc denuo reuocauit, quia nec potuit eius flores nec an-
p. 33. theras nec stigmata detegere. Conferuam *gelatinosam* L. ponit nouam speciem charae, quae dicitur chara *batrachosperma*, caule ramoso, filamentoso; ramis foliaceis, capillaceis, in glomeres lubricos geniculatos articulatim circa caulem dispositis, praedita, quam etiam subiuncta figura, ad viuum picta et aeri incisa, a b. BUTTNERO Cl. Auctori communicata hic sistit, fusius describitur. Tremellam *Lichenoidem* L. ob scutellas, quae seminis milii magnitudinem habebant, in ea repertas, ad lichenes amandauit et
p. 52. lichen foliaceus gelatinosus foliorum segmentis ca-
p. 55. pillaceis SCOP. *flor. Carn.* dicitur. Lichenis *laciniati* tres varietates α. saxatilem, (qui L. *saxatilis* L. est) β. arboreum, γ. physodem (qui L. *physodes* L. est) constituit, ad lichenem caninum quoque L. *aphtho-*
p. 83. *sus* L. vt varietas, refertur. Scyphiferos vero omnes ad vnicam speciem reduxit, quae omnes re-
p. 123. liquas, vt varietates, comprehendit. Mnium, foliis distichis, pinnis subtus auriculatis L. Iungermannia *cochleariformis* ab eo dicitur.

Classe

*) vid. Linn. Syst. N. ed. XII. no. 1215. et Comment. nostr. Vol. XVI. p. 108.

**) vid. LINN. Syst. N. ed. XII. p. 613, et Mantiss. p. 23. et Comment. nostr. Vol. XVI. p. 124.

Claſſe ſecunda muſcos vti mnia, brya, hypna p. 135
cet. complectitur; quorum poſtquam ſtructuram, modum florendi et propagationem, de qua eandem, quam Cl. MEESE *) et NECKER **) fouet ſententiam, expoſuit, genera et ſpecies, ſecundum has notas diſpoſuit, ſcilicet Mnia dicit, *omnes muſcorum* p. 143.
ſpecies, quae duplices ſurculos habent, alios ſtelligeros, alios capſuligeros, capſula, calyptra laeui inſtructa; Polytricha, *quae item gaudent duplicibus ſurculis aliis ſtelligeris, aliis capſuligeris, capſula vero, calypta piloſa;* Brya, *quae ſolas capſuligeras proferunt ſetas inferne nudas;* Hypna, *quae item ſolis capſuligeris ſetis, inferne perichaetio cinctis, inſtructae ſunt.* Quam diſtinctionem Cl. Auctor minus difficilem eſſe credit, cum quiuis cognitam ſpeciem facile poſſit ad genus, quod illi magis placeat, referre. Mnium, calyptra p. 173.
villoſa L. ad polytricha refert, et polytrichum, capſula cylindrica erecta, ſurculis ſimplicibus, breuiſſimis, foliis ſerrulatis praeditum, dixit; necnon bryum p. 175.
ſtriatum L. ad hoc genus amandauit. Mnium *pur-* p. 198.
pureum L. bryis et bryum *caeſpiticium*, *capillare*, *glaucum*, *murale*, *Hypnoides*, *ſcoparium*, *heteromallum* nec non mnium *ſetaceum* et *cirrhatum*, LINN. hypnis aſſociauit. Hypnum *ruſciforme* ſpecies eſt p. 225.
noua, nondum a LINNAEO deſcripta.

Claſſe tertia filices enumerauit, quae, cum veris p. 277.
diſtinctis ſeminibus propagentur, propius ad perfectiores plantas accedunt quam *algae* et *muſci*. Attributa eorum generalia haec ſunt: Plurimae ſunt ſuffrutices, annuae et arboreſcentes, quarum maxima pars regiones Indiae vtriusque calidiores, pauciores Europae incolit; ex radice firma ſublignoſa ſurgunt frondes foliaceae, ſolitariae aut plures, cauliculo

 inniten-

*) vid. Comment. noſtr. Vol. XVII. p. 645.

**) vid. Acta academiae Theodoro-Palatinae. Tom. II. p. 423.

innitentes longo, qui proprie *ſtipes* vocatur, in plurimis triquetro, interius ſulcato, inferne ſquamulis furfuraceis in iunioribus obſito, per aetatem deci-
p. 278. dentes. *Frondes eorum nunc ex vno ſimplici folio, integro, (frondes ſimpliciſſimae) vel in lobos plures, (frondes lobatae) aut pinnulas, baſi cohaerentes, diſſecto; (frondes pinnatifidae, ſubpinnatae) nunc e pluribus foliis, quae pinnae dicuntur, conſtant, (frondes pinnatae) nunc in minores frondes laterales lobatas, aut pinnatas, ramorum inſtar, diuiſae, (frondes ſubbipinnatae, ſemi bipinnatae, bipinnatae) quae iterum aliquando in minores lobos aut pinnulas diſtinctae ſunt, (frondes compoſitae) et vlterius repetita ramificatione (frondes decompoſitae, ſupra decompoſitae)* nominantur. Fructificationes omnes e copioſis capſulis conſtant, quarum nonnullae annulo elaſtico cinctae ſunt, et in auerſa parte pinnarum frondis collectae, ſub forma punctorum, aut linearum totum dorſum frondis occupant, vel ſpicam peculiarem ſub nomine *ſcapi florigeri* formant, in quibus ſemina vel ſolitaria vel plura, ſimilia tenuiſſimo pollini colorati continentur. Quod ad interiora filicum attributa, ſaporem nempe, odorem, viresque medicas attinet,
p. 281. Cl. Auctor haec refert: ſapor varius, quarundam auſterus, ſubadſtringens, amaricans, aliarum ſubdulcis, plerarumque nauſeoſus. Odor permultarum ſpecierum, praecipue recentium, grauis, nauſeoſus, foetens, ſenſus ad tempus obſtupefaciens, cephalalgiam producens. Vi medica gaudent pituitam incidendi et eliminandi, neruorum ſenſibilitatem nimiam infrigendi et placandi, in qua indicatione, recentibus vtendum; ob amarum vero principium vermibus enecandis et expellendis inſeruire poſſunt. Mutationes, a Cl. Auctore hac in Claſſe ſusſceptae, praecipue hae ſunt: Oſmunda *ſpicant* L. pe-
p. 287. culiare genus Struthiopteris Ill. HALLERI auctoritate

ritate conſtituit, cuius ſpeciem dixit ſtruthiopterin frondibus ſterilibus, pinnatifidis, pinnulis denſis, oblongis, falcatis; fructificantibus maioribus, laxius pinnatis, auguſtioribus. Acroſtichum *Thelypteris* L. Polypodiis adiunxit. Polypodium *Filix femina*, quatuor varietates conſtituit, nempe *α. crenatam**) *β. dentatam*, (quae P. Filix femina L. eſt) *γ. ſpinoſam*, *δ. criſtatam*, (quae an ſit P. criſtatum L. dubitat Noſter, cum frondes ſubtripinnatas habeat.) Polypodium *fragile* et *rhaeticum* L. vt varietates ad polypodium p. 319. quod *fumarioides* appellat, refertur, primaque dicitur polypodium frondibus bipinnatis, pinnis remotis ſuboppoſitis, pinnulis obtuſe lobatis, fructificationibus denſe confertis; altera pariter frondibus p. 326. bipinnatis: pinnis remotis ſuboppoſitis, pinnulis vero acute laciniatis, et fructificationibus laxioribus.

Equiſeta Cl. Auctor prorſus e filicum numero excluſit, dum inquit: *non potui commode ad hunc ordinem referre. Affine quidem videtur equiſetum, ob ſpicas florales, a reliquo caule diſtinctas, Oſmundae, et crura florum equiſeti mobilia, pollen alterna contractione et dilatatione explodentia, ſimilitudinem quandam habent cum annulis elaſticis capſularum quarundam filicum, ſed reliquus habitus tam diuerſus eſt, vt immediata coniunctio locum non habeat.* Hinc Cl. Auctor equiſetum cum b. BUTTNERO generi Ephedrae, donec aliquid certi a ſummis botanicis de hoc genere decernatur, proximum ponit. Ceterum libellum hunc, ob deſcriptiones et obſeruationes bonas, cuiuis ſpeciei adiunctas, tironibus vtiliſſimum cenſemus.

*) HOC eſt Polypodium (*molle*) frondibus ſubbipinnatis pinnulis lanceolatis obtuſiuſculis apice crenulatis SCHREBERI; vid. eius *Spicileg.* Fl. Lipſ. no. 1027.

XIII.
Noua physico Medica.

Praemium 1771, quaestioni: de legibus retardationis, quam patiuntur fluida in canalibus etc.*) destinatum, ab Academia scientiarum, inscriptionum et elegantiorum literarum *Tolosana* adiudicatum est Cl. abbati BOSSUT.

Cum vero haec eius elaboratio canales solummodo attineat apertos, eamdem ad praemium 1774 reportandum non potuit non Academia ita proponere: *ut leges retardationis, quam patiuntur fluida in canalibus clausis, quoad peripheriam et angulos determinentur. (d' eclaircir les loix du retardement, qu'éprouvent les fluides dans les conduites dont les tuyaux sont fermés sur tout dans ceux, qui font des coutours et des angles.)*

Quod autem praemia 1772 et 1773 spectat, quoniam huius quaestio ad nos non pertinet et illius, **) quod inoculationem concernit, iam mentio facta est, mittimus, nec legibus enarrandis, quae in mittendis commentariis sint obseruandae, cum iam aliquoties a nobis sint repetitae, immoramur.

Quamquam ab Academia regia scientiarum *Burdegalensi* duplex praemium 1771, moneta nimirum aurea trecentarum et argentea totidem librarum, quaestioni de sacchari coctura***) dicatum, distribui potuerat, tamen hoc non factum, sed eamdem quaestionem 1774 vsque dilatam esse Academia vulgauit. Omnino enim *Eadem* iustam ac integram huius rei explanationem non breui posse exspectari, sed annos potius, ad experimenta, accurate atque assidue instituenda, requiri, bene intellexit. Quapropter cum Academia eamdem repetimus. Optat

*) vid. Comment. nostr. Vol. XVI. p. 707.
**) v. ibid.
***) vid. Comment. Vol. XV. p. 707.

Optat nimirum Ea, vt quis *ſimpliciorem minusque ſumtuoſam, ac conſtat, methodum, ſaccharum coctura optimum reddendi, tum qualitate, cum quantitate,* perſequatur. (*qui donneroit un procedé plus ſimple et moins diſpendieux, que ceux, qui ſont connus et qui, d'ailleurs fût le plus ſoin pour obtenir par le raffinage le ſucre de la plus belle qualité et dans la plus grande quantité poſſible.*)

Quaeſtio 1771 propoſita eſt haec: Vult nempe Academia, *vt exhibeantur notiones clarae et diſtinctae virtutum medicarum regni animalis, vt ſpecies verae medicamentoſae eruantur, ac potiſſimum in vipera, cancro fluuiatili, teſtudine et ſpermate ceti, ſingularum harum ſpecierum analyſis chemica addatur, et morbi, quibus adhiberi poſſunt, attente obſeruentur ac deſcribantur.* (*Que l'on donne des notions claires et préciſes des propriétés médicinales du regne animal, que l'on indique les eſpèces vraimant médicamenteuſes et qu'en particulier on étende ſes recherches ſur les vipères, les écreviſſis, les tortûes et le blanc de balaine; qu'on donne l'analyſe chymique de chacune de ces ſubſtances et qu'on l'appuye d'obſeruations exactes et faits avec ſoin dans les maladies pour lesquelles on les aura employées.*)

Caeterum 1772 tria praemia diſtribuit *Eadem* Academia, quorum duo a nobis ſunt commemoranda. Vnum illudque duplum, quaeſtioni 1770 propoſitae: quaenam optima methodus mari metiendi celeritatem ſeu curſum nauium etc. *) dicatum eſt; alterum praemium pertinet ad quaeſtionem hanc: *quaenam ſint alimenta hominibus potiſſimum conuenientia* (*quels ſont les alimens le plus analogues à l'eſpèce humaine.*)

Iis, qui his de rebus cum Academia elaborationes ſunt communicaturi, ante 1 diem aprilis 1772 commen-

*) vid. Comment. noſtr. Vol. XV. p. 173.

commentarii ſunt mittendi. Quomodo et cui ſint tradendi, ſupra *) iam narrauimus.

Praemium ducentarum librarum Gallicarum Academiae ſcientiarum *Veſontienſis* 1772 adiudicabitur ei, qui declaraturus eſt: *quaenam vegetabilia in annonae caritate iis, quae ſolito hominibus praebeant nutrimentum, poſſint ſubſtitui, et quaenam eorum ſit praeparandorum methodus?* (*qui indiquera les végétaux, qui pourroient ſupléer en tems des diſette à ceux que l'on emploie communement à la nourriture des hommes et qu'elle en devroit être la préparation?*)

Reliquas ab *Eadem* virorum eruditorum examini ſubiectas quaeſtiones, cum a noſtro inſtituto ſint alienae, hic non curabimus, hocque vnicum praeterea addemus, quod commentarii ante diem 1 maii 1772 Cl. DROZ, qui Academiae perpetuo ab epiſtolis eſt, ita ſint tradendi, vti aliis Academiis ſolent.

Moneta aurea trecentarum librarum Gallicarum, praemium Academiae ſcientiarum elegantiorum literarum et artium, quae *Ambiani* floret, et quaeſtioni, quae ſpectabat relationem morum Gallicorum ad eorum ſanitatem etc. **) dicatum, Cl. MARET Academiae ſcientiarum, artium liberarum et elegantiorum Diuionenſis, ſecretario, cuius elaboratio digna eſt iudicata, quae praemio condecoraretur, eſt diſtributa.

Directorium regium *Berolinenſe* generale redituum ſupremum tres quaeſtiones 1772 eruditorum virorum ſubiecit examini.

Ac prima quidem ſic ſe habet: *poſſuntne in regionibus Boruſſicis lapides tales produci atque reperiri, qui*

*) vid. comment. noſtr. Vol. XV. p. 443.
**) vid. comment. noſtr. Vol. XVI. p. 709.

qui Markersbacensibus vel meliores vel similes, sunt apti ad substructionem (*Futterung* vel *Vordersteine*). Qui, nisi reperiri possint, exspectatur compositio eiusmodi, huic vsui accommodata. Praemium huius quaestionis constat ducentis imperialibus, ac distribuetur post 30 diem iunii 1772, quo explanationem huius quaestionis directoribus iam traditam esse oportet.

Altera quaestio ita est comparata: *quaenam sit optima siphonis species, ad flammam exstinguendam apta, quae in terra continenti et vtilissima et commodissima sit, nec pretium centum imperialium excedat, simul cum descriptione de eius vsu et conseruatione.* Praemium est idem et terminus die 30 sept. 1772.

Tertia tandem quaestio eo redit, vt declaretur *modus, quo ferrum ex arenosa et* (*brandigen*) *sic dicta alba minera ferri ortum et fusum facillime et ita corrigendum sit, vt eius tenacitas et inflexilitas* (*Kaltbrüchigkeit*) *tollatur atque necessaria malleabilitas, ductilitas et flexilitas acquiratur.* Terminus est idem, praemium mille imperialium.

Respiciendum autem est ei, cui hanc in rem inquirere placebit, ad minerae praeparationem, quae huic vsui est conuenientissima, porro ad furni fusorii dispositionem, et ad fluxum necessaria maximeque idonea additamenta; dein ad flammae (*Frischfeuer*) huius formandae, excitandae atque dirigendae rationem, malleique grauitatem, eamque, qua ille incidit, altitudinem. Ac potissimum quidem quod flammam concernit, id videndum est, vt ferrum depuratum (*Stabeisen*) tribus octauis vel vna tertia impuri ferri parte tantum deperdita, nec nisi centum et decem modiorum vel centum nonaginta duorum pedum cubicorum cum dimidio carbonum, ad quinque centenarios adhibito, sumta perficiatur.

Nuper

Nuper retulimus ad noſtros Lectores de noua Societate phyſico experimentali cum priuilegio ſtatuum Belgicorum *Bataua* ab amico quodam artium atque ſcientiarum fundata *Roterodami*, *) cuius inſtituti rationem, quantum nobis tunc temporis conſtiterat, ibi dedimus.

Iam iis quaedam, quae poſtea legimus relata, addemus. Ac primum quidem ille amicus, et huius fundationis Auctor eſt STEPHAN HOOGENDYK peritus mechanicus, horologiorumque faber eiusdem ciuitatis. Dein ſumma pecuniae, cuius partem vnam Societas iam accepit, et alteram poſt eius obitum nanciſcetur, conſtat 150000 florenis Batauis.

Viennae ab Auguſtiſſimo Imperatore Academia artium ac ſcientiarum fundata eſt, ſub protectione Celſiſſimi Principis KAUNITZ, cuius inſtituti rationem quamquam nondum experiri potuimus, hoc tamen interea narrabimus, Cl. RIEDELIUM, Profeſſorem Erfordenſem ibi eſſe vocatum et ſodalem huius Academiae cum annuis reditibus ac dignitate eſſe electum; qui quoque Erfordiam iamiam reliquit et hoc munus adiit.

Hamburgi, Cl. P. D. GISEKE Cl. WOLFIO phyſices, poeſeos et hiſtoriae naturalis profeſſori die 17 decembris 1771 ſucceſſit.

Erfordiae, IOANNES CAROLUS OETTINGER, medicinae doctor nuperrime medicinae Profeſſor Extraordinarius eſt deſignatus.

Gieſſae, Cl. CHRISTOPHORUS LUDOUICUS NEBEL medicinae doctor profeſſionem medicinae extraordinariam obtinuit.

Non

*) Comment. noſtr. hoc Vol. p. 345.

Non ſucceſſiſſe *Lugduni Batauorum* Cl. GVALTIER VAN DOEVEREN b. BERNARDO SIEGFRIEDO ALBINO, vti retulimus *), ſed fratrem eius FREDERICVM BERNARDVM ALBINVM, qui quoque nouum hoc munus adiit die 30 aprilis 1771 oratione *de ambulatione de eaque vtili et neceſſaria*, experti ſumus.

Cl. DOEVEREN, vero, eodem tempore in hanc Academiam *Lugdunenſem*, vocatus, ac quoque profeſſor medicinae ordinarius nominatus, orationem aditialem die 6 maii 1771 *de recentiorum inuentis, medicinam hodiernam, veteri praeſtantiorem, reddentibus* habuit.

In *Eadem* Academia Cl. EDVARDVS SANDIFORT anatomiae et chirurgiae profeſſor extraordinarius *) eſt deſignatus, qui die 22 maii 1771 *de optimo anatomico* verba fecit.

Exeunte iunio 1771 obiit *Amſtelaedami* TOLCARDVS SNIP medicinae doctor atque anatomiae et chirurgiae profeſſor, cui ſucceſſit ANDREAS BONN medicinae doctor.

Patauii, 5. nouembris die 1771 anno octuageſimo nono aetatis IOANNES BAPTISTA MORGAGNI de Forli vitam cum morte commutauit, cuius memoriam vt in poſterum tradamus, omnem nauabimus operam.

Londini IOANNES BEVIS cognitione ſtellarum earumque curſus in primis clarus die 26 nouembris 1771 deſiit viuere.

Dublini die 5 nouembris 1771 Experientiſſimus CAROLUS LVCAS. qui artis pharmaceuticae gnarus

*) Comment. noſtr. h. vol. p. 163.
**) v. Comment. noſtr. l, c.

rus primum, dein medicinae ſeſe dicauit ſummosque in ea obtinuit honores, ac potiſſimum in examine aquarum, quas et accurate deſcripſit, et de aquis ſimplicibus, medicatis et balneis naturalibus egit *) verſatus eſt, exhac vita diſceſſit,

Pariſiis Rex Galliae nouum ordinem noua cum dignitate Directoris obſeruatorii regii cum ſtipendio annuo trecentarum librarum Gallicarum in vſum Cl. CASSINI AB THVRN conſtituit. Filius patri ſuccedet.

Hamburgi aedes Eimbeckianae theatro publico anatomico ſunt deſtinatae, quod die 10 decembris 1771 cadauere infanticidae, omni, qua par eſt, ſolemnitate a Cl. IOACHIM. FREDERIC. BOLTEN oratione aditiali: *de neceſſitate, vt medici et chirurgi ſint anatomici et obſtetrices eiusdem artis peritae* celebratum eſt. His rite peractis, a Cl. BOLTEN cadaueris anatomia eſt incepta.

Altdorfii memoria aedificii publici vniuerſitatis, quae ibidem floret, die 30 ſeptembris 1571 conſtituti ac per duo ſecula omni, incolumitate conſeruati, eodem die 1771 a GEORGIO ANDREA WILL eſt renouata peculiari libello ita inſcripto, **) in quo multae res, initia huius Academiae concernentes, ſimul continentur.

Pariſiis vir quidam aetate prouectus lethargia ita afficiebatur, vt vere mortuus videretur et ſepeliretur.

*) vid. comment. noſtr. prim. decad. ſuppl. I. p. 7.

**) *Gedächtniß des vor zweyhundert Jahren den 30 Sept. 1571 gelegten Grundes des vortreflichen Collegien-Gebäudes der Univerſität Altdorf, erneuert am 30 Sept. 1771. von* GEORG ANDREAS WILL. *Altdorf*, 4.

retur. Sepulcro autem octo diebus post iterum aperto, locus, vbi cadauer nuperrime inhumati depositum esset, vacuus, corpus ipsum vero longe abhinc linteaminibus, quibus inuestitum fuerat, sanguine plenis tinctisque inueniebatur atque brachiis demorsis.

Non possumus non alicuius pulueris, contra pestem effectum, qui profecto omnem meretur attentionem et cuius veritas magnopere exoptanda est, hic annunciare. Relatum nimirum nuperrime in variis publicis nouellis legimus, vbi de Russia quaedam res proponebantur, esse ibidem medicum, qui puluere quodam, ab eodem inuento, homines contra pestem tuetur. Id quod ab eo viginti et quinque exemplis probatur atque illustratur. Hi enim erant malefici, quos, sumto hoc puluere, non solum lectulis, in quibus peste laborantes sunt mortui, affixit, sed etiam linteaminibus ac vestimentis peste demortuorum inuoluit sine vlla omnino pestis infectione. Cum vero multi sint, hunc morbum pestis nomine insigniendum esse dubitantes, qui ibidem grassatur, nec medici, qui hoc expertus est, nobis sit notum, nomen totaque res non omni omnino dubitatione vacare videatur, aliquam inter legendum subdubitandi rationem, quam non nisi experimentorum, tam feliciter institutorum, continuatio est sublatura, nobis fuisse enatam fatemur.

XIV.

Continuatio indicis scriptorum physico-medicorum, quae anno 1769 prodierunt.

Treatise on the cause and cure of the gout. By IOHN CAVERHILL. Lond. 8. mai.

Moral and medical dialogues. By CH. COLIGNON. Cambridge, 8.

Eiusd. medicina politica. ib. 8.

Traité de la vérole et de toutes les maladies vénériennes, par Mr. COSTE iun. à Paris, 8.

HENR. IO. NEPOM. CRANTZ stirpium Austriacarum Pars I. continens fasciculos tres cum figuris aeneis. Edit. alter. auct. Vienn. 4.

Eiusd. stirpium Austriacarum Pars II. continens fasciculos tres; cum figuris aeneis. ib. 4.

Eiusd. classis cruciformium emendata in necessarium institutionum rei herbariae, supplementum Lips. 8. mai. c. fig. aen.

Eiusd. de duabus draconis arboribus botanicorum Vienn. 4. mai. c. fig. aen.

A plain account of the diseases incident to children with an easy method of curing them. By IOHN CROKE. London, 8.

A treatise on the structure and formation of the teeth. By R. CURTIS. ib. 8.

REN. DAHÜRONS *vollständiger Gartenbau. Achte Auflage. Weimar, 8. m. K.*

Vergleichung der natürlichen und eingepfropften Blattern nach Vernunfft, Erfahrung und Religion angestellet von IOHANN FRIEDRICH DANNEIL *Consistorialrath und Pastor in Quedlinburg. Quedlinb. 8.*

HENR. FRID. DELII de vultu sereno morientium oratio, qua piis manibus CHPH. IAC.

TREW

TREW Academiae Fridericianae Erlangensis nomine parentauit. Erlang. 4.

A letter to Dr. R. HUCK on the construction and method of using vapouor-baths by THOM. DENMANN. Lond. 8.

Agriculture, Vol. II. By ST. DICKSON. ib. 8.

THOM. DIMSDALE nytt och för tiden antagit hoppymprungs sätt iämte nägra försök som wisa at samma methoden med främgang bliswit nyttiad i naturlige kopper. The Stokholm, 8. (*Haec versio facta est ab* ABRAHAMO BAECK)

Raadgeevinge om de inentinge der ziekte van t' rundvee op eene gemaakkelyke, onkostbaare en voordeelige manier te doen, uit eigene ondervindige opgemaakt door GVALT. VAN DOEVEREN Med. D. en Professor te Groningen. Te Groningen, 8.

Méthode pour cultiver les arbres à fruit et pour les élever en treille. Par les Sieurs DE LA RIVIERE et DUMOULIN. à Paris, 12. Vol. I.

I. B. EBERENZ *erste Gründe der Wasserbaukunst an reissenden Flüssen, theoretisch und practisch beschrieben. Frankf. am Mayn, 8. m. K. 2 Theile.*

IO. PET. EBERHARD *Gedanken von dem Nutzen der Mathematik und ihrem Einflusse in den Staat. Halle, 8.*

IO. THEOD. ELLERS *Physiologie und Pathologie herausgegeben von D.* I. L. ZIMMERMANN *3te vermehrte Auflage. Altenburg, 8. mai.*

Einleitung in die Vieharzneykunst von IO. CHRISTIAN POLYCARP ERXLEBEN. *Göttingen und Gotha, 8.*

CHRIST. EHRENFR. ESCHENBACH Obſeruata anatomico chirurgico medica rariora. Roſtoch. 8. c. f. Editio altera aucta.

I. A. EULERS *Briefe an eine deutſche Princeſſinn über verſchiedene Gegenſtände aus der Phyſik und Philoſophie. Erſter und zweyter Theil. Leipzig, 8 mai.*

An eſſay on the medical virtues of acids. By SAMUEL FARR. Lond. 8.

IO. FRIDR. FASELII *gerichtliche Arzneygelahrheit. Zwote verbeſſerte Auflage. Budiſſin, 8. mit Kupf.*

FRANC. RIGAIL FELIX diſſ. inaug. de inteſtinorum intusſuſceptione. L. B. 4.

Elements of the practice of phyſic. By GEO. FORDYCE. Vol. II. London, 8. (*Volumen primum anno 1770 demum prodiit.*)

Eiusd. Grundſätze der ausübenden Arzneygelahrheit. Die Geſchichte und Behandlungsarten der Fieber und innerlichen Entzündungen. Nach der zwoten und verbeſſerten Ausgabe, überſetzt aus dem Engliſchen. Kopenhagen, 8.

Rariores obſeruationes medico practicae anatomicae a CASPARO M. FORLANI editae. Decas prima. 8. c. f.

Cours d'hippiatrique, ou anatomie phyſiologique et pathologique du cheval: Ouvrage enrichi d'environ 60 planches en taille douce, déſſinées d'après nature et gravées avec ſoin. Par Mr. LA FOSSE. à Paris, fol.

Obſervations et experiences ſur le charbon malin avec une methode aſſurée pour le guérir par Mr. FOURNIER médécin penſioné de la ville de Diion. à Diion, 8. mai.

Experiments and obſervations on electricity made at Philadelphia in America. By BENIAMIN FRANKLIN

LIN. To which are added letters and papers on philoſophical ſubiects. The whole corrected, methodized, improved and now firſt collected into one volume and illuſtrated with copper plates. Lond. 4.

DAV. FRENZELS *Verzeichniß der Edelgeſteine, Foſſilien, Naturalien, Erdarten und Verſteinerungen, welche in den Bezirken der Stadt Chemnitz in Meiſſen gefunden und bemerket worden.* Chemnitz, 8 mai.

GEORG. ALBR. FRIED *der Arzneygelahrheit Doctors und Geburtshelfers der Stadt Strasburg, Anfangsgründe der Geburtshülfe zum Gebrauche ſeiner Vorleſungen. Strasburg, 8. m. Kupf.*

PET. ADRIAN GADD diſſ. de originaria corporum mineralium electricitate. Reſp. *B. Iacob Ignatius.* Abo, 4.

Eiusd. diſſ. om akta ſafran och des ſplantering, ib. 4.

Eiusd. diſſ. de inſectis piſcatoribus, in maritimis Finlandiae oris, noxiis. ib. 4.

Eiusd. diſſ. om ſiöfogels würd och ans. ib. 4.

Eſſays ſur la putrefaction des humeurs animales, ſur la ſuppuration et ſur la coëne inflammatoire, traduits du latin de différens auteurs. Par IOS. IAC. GARDANE. à Paris, 12.

The practical gardener and gentlemans directory for every month in the year. By IAC. GARTON. Lond. 8.

A reply to Dr. SAUNDER'S pamphlat relatice to the diſpute concerning the Devonſhire cyder. By FR. GEACH. ib. 8.

IO. AUG. PHILIPP GESNER *).

A treatiſe on continual, intermitting, eruptive and flammatory fevers, with obſervations extracted from the writings of the moſt eminent practitioners,

*) v. ſupra p. 555.

ners, both ancient and modern and confirmed by the Author's own experience in the courſe of twenty years practice. To which is added an account of epidemic fevers from HIPPOCRATES SYDENHAM and LANCISI. By IOHN GIBSON. London, 8 mai.

IO. GOTTL. GLEDITSCH *Betrachtung des Bienenſtandes in der Mark Brandenburg, nebſt einem Verzeichniſſe von Gewächſen, aus welchen die Bienen ihren Stoff zum Honige und Wachſe einſammeln. Riga und Mietau, 8.*

Eiusd. alphabetiſches Verzeichnis der gewöhnlichſten Arzneygewächſe, ihrer Theile und rohen Produkte, welche in den gröſsten deutſchen Apotheken gefunden werden, vor die Anfänger in der Arzneywiſſenſchaft, Wundarzney und Apothekerkunſt entworfen. Berlin, 8.

Treatiſe on the effects and various preparations of lead, translated from the French. By Mr. GOULARD. Lond. 8.

IO. IACOB. GREINER diſſ. inaug. de veſicatoriorum praeſtanti in variolis vſu, magno pro exſtirpatione argumento. Praemiſſa inoculationis hiſtoria. Argentorat. 4.

IO. IAC. GRIESINGER *Stadtorganiſten in Münſingen, vollſtändiges Bienenmagazin, in welchem von der Bienenpflege überhaupt, der Bienen natürlichen Generation, Urſprunge und Präparation ihres Honiges und Wachsbaues, deren Gebrechen etc. aus eigener und anderer gegründeter Erfahrung, durch Exempel mit ganz neuen Entdeckungen erläutert, auf das vollſtändigſte gehandelt wird. Mit vielen Kupfern. Ulm. 8.*

FRANC. ANT. GUERIN diſſ. inaug. de fontibus medicatis Alſatiae. Argentor. 4.

Traité ſur les maladies des yeux, contenant un nouvel

vel inſtrument pour faire l'opération de la cataracte. Par Mr. GUERIN. à Lyon, 12.

Nouveau choix de récréations phyſiques et mathematiques. Par Mr. GUYOT. à Paris, 4. c. f. Vol. 4.

ANT. DE HAEN ratio medendi. Tomus ſextus partem XI. complectens: Acceſſere tractatus varii, ſcilicet hiſtoria morbi miri, incurabilis; de deglutitione et de methodo inoculandi variolas. ib. 12.

Phyſikaliſche Betrachtungen über die Weidenwieſen und die in Preußen ſechszehn befindlichen Weidenarten, von IO. HEINR. HAGEN *Königl. Hofapotheker. Königsb. 8.*

ALB. DE HALLER nomenclator ex hiſtoria plantarum indigenarum Helvetiae excerptus. Bern, 8.

Eiusd. Erſter Umriß der Geſchäfte des körperlichen Lebens. Aus dem Lateiniſchen überſetzt. Berlin, 8.

Traité général de pêches et hiſtoire des poiſſons, quelles fourniſſent tant pour la ſubſiſtance des hommes, que pour pluſieurs autres uſages, qui ont rapport aux arts et au commerce. Par Mr. DUHAMEL DU MONCEAU et Mr. DE LA MARRE Sect. I. II. à Paris, fol.

Philoſophical eſſays on the following ſubiects 1) on the aſcent of vapours, the formation of clouds, rain and dew and on ſeveral other phaenomena of air and water 2) obſervations and coniectures on the nature of the aurora borealis and the tails of comets 3) on the principles of mechanics. By HUGH HAMILTON Edit. 2 improued and enlarged. Lond. 12.

GEORG. ERHARD. HAMBERGERI elementa phyſiologiae medicae, denuo edita et nonnullis adnotationibus locupletata a C. F. MAYERO. Ienae, 8.

PETR. IMMANUEL HARTMANN diſſ. inaug. ſiſtens

ſiſtens cautiones nonuullas, ad liquoris mercurialis Plenckiani vſum ſpectantes. Reſp. *Chriſt. Iacob Sommer.* Franc. ad Viadr. 4.

Eiusd. diſſ. inaug. expendens controuerſias, de exanthematum acutorum ortu nuper motas. Reſp. *I. H. Pietſch*, ib. 8.

Eiusd. diſſ. inaug. de ſalice laurea odorata LINNAEI pertandra. Reſp. *Chriſt. Henric. Speckbuck*, ib. 4.

Two papers on the uſe of ol cum aſphalti in ulcers of the inteſtines, lungs and other viſcera taken from the verhandelingen van de Maatſchappye te Harlem, translated by TH. HEALDE. London, 8.

Obſeruatio tranſitus veneris ante diſcum ſolis d. 3. iunii, 1769 a R. P. MAXIMIL. HELL e. S. I. Wardoehus. et Hafn. 4. c. f.

ÇAR. FRIED. CHRIST. HENNEMANN diſſ. inaug. de obliquitate uteri et poſitura infantis obliqua et iniqua. Gotting. 4.

* * HELSHAMI phyſica experimentalis Newtoniana ex edit. 3. Londin. Anglica in latinum translata a GEORGIO MEZBURG e S. I. Vindob. 4. c. f.

IOACH. FRIEDR. HENCKELS *neue mediciniſche und chirurgiſche Anmerkungen mit Kupfern erläutert. Erſte Sammlung. Berlin und Stralſund.* 8.

IOH. FRIEDR. HENCKELS *kleine mineralogiſche und chymiſche Schriften mit Anmerkungen von* C. F. ZIMMERMANN. *Wien, 8. m. K.*

IO. IAC. HENR. HERRMANN diſſ. inaug. de variis cauſſis infanticidiorum. Lipſ. 4.

IO. DAV. LUD. HERZOG diſſ. inaug. de morbo articulari, ſpeciatim venereo, praeſertim de arthritica quadam feliciter ſanata. Helmſt. 4.

Apologie de la nouvelle méthode d'ìnoculer par Mr. HEWIT. à Breme, 8 mai.

The

The vegetable ſyſtem or a Series of experiments and vations tending to explain the internal ſtructure and the life of plants their growth and propagation. The number, proportion and diſpoſition of their conſtituent parts with the true courſe of their iuices: the formation of the embryo, the conſtruction of the ſeed and the encreaſe from that ſtate to perfection including a new anatomy of plants. The whole from nature only. By IOHN HILL M. D. Lond. 4. c. f.

Eiusd. Hortus Kewenſis ſecunda editio. Lond. 8.

Eiusd. The vegetable ſyſtem or the internal ſtructure and the life of plants, their parts and nouriſhment explained, their claſſes, orders, genera, and ſpecies aſcertained and deſcribed in a method altogether new comprehending an artificial index and a natural ſyſtem. with figures of all the plants deſigned and engraved by the Autor; the whole from nature only. Vol. XIV. et XV. fol.

Eiusd. herbarium Britannicum, exhibens plantas Brittanniae indigenas, ſecundum methodum floralem nouam digeſtas, cum hiſtoria, deſcriptione, characteribus ſpecificis viribus et vſibus; tabulis aeneis illuſtratum. Vol. I. Lond. 8. mai. c. f.

Eiusd. the family practice of phyſic or a plain intelligible and eaſy method of curing diſeaſes with the plants of our own country. The aſthma with bitterſweet. The gravel with uva urſi. The dropſy with bark of elder. Bleedings with iuice of nettles. And other diſorders with ſimple medecines prepared from ſuch plants, which are ſafe and effectual in any hands, to be had at a ſmall price in all places in town or country; and accompanied with ſuch directions that any perſon may uſe them ſucceſſfully for himſelf or his family: ſaving to all the danger of rough medecines

eines, and to the poor the expence of phyſicians and apothecaries. ib. 8 mai.

Polipody. The ancient doctrine of the virtues of that herb tried and confirmed. By I. HILL. Lond. 8.

Eiusd. a method of curing the iaundice and other diseaſes of the liver by the herb agrimeny taker in ſue manner of tea. ib. 8.

Briefe über verſchiedene Gegenſtände aus dem Reiche der Arzneywiſſenſchaft von IO. LEONH. ELIAS HIRSCHEL. *Zweyter Theil. Berlin,* 8.

Eiusd. Gedanken von der Starrſucht oder Catalepſis nebſt einigen Zuſätzen zu den Gedanken von der Heilungsart der hinfallenden Sucht. ib. 8.

I. M. HOFFMANNS Med. Doct. *zu Franckfurt am Mayn, unpartheyiſche Nachricht und Beurtheilung an das vernünftige Publicum, von den berüchtigtigten* TISSERANT *und deſſen Bemühungen kröpfigte, Taube, Stumme, Bucklichte, Lahme, mit der hinfallenden Sucht behaftete und dergleichen mit ſeinen Händen zu heilen. Fr. am Mayn,* 8.

Examen des principales méthodes d'adminiſtrer le mercure dans les maladies vénériennes par Mr. DE HORNE. à Paris, 8. Vol. I.

PHILIPP D'HUCQUETS *Arzney und Chirurgie der Armen, oder allgemeines und nützliches Hausarzneybuch. Aus dem Franzöſiſchen. Augsb.* 8.

Diſſertation ſur le farcin, par Mr. HUREL. à Paris, 12.

IO. HUXHAMS *Sammlung mediciniſcher Schriften. Zwote vermehrte Auflage. Bremen,* 8.

CHRIST. FRID. IAEGER diſſ. inaug. de cantharidibus, earumque actione et vſu. Reſp. *Chriſt. Ferdinand. Kayſer.* Tubing. 4.

Eiusd. diſſ. inaug. ſiſtens experimenta de ſubmerſis cum ſubiuncto examine phaenomenorum, in iis obſeruandorum. Reſp. *Eberh. Gmelin.* ib. 4.

Practi-

Practical thoughts on the prevention and cure of the scurvy especially in the British navy. By WILL. IERVEY. Lond. 8.

A new system of midwifry in four parts; founded on practical observations, the whole illustrated with copper plates. By ROBERT WALLACE IOHNSON M. D. London, 4 mai.

IO. IONSTONI historia naturalis de arboribus et plantis libri X. tabulis centum triginta septem, ab illo celeberrimo MATTHIA MERIANO aeri incisis ornati, ex scriptoribus tam antiquis, quam recentioribus maxima cura collecti, quos ob raritatem denuo inprimendos suscepit. Tom. II. CXXXVII tabulas exhibens. Heilbrunn, fol.

Traité des lésions de la tête par contre coup et des consequences pratiques par Mr. DUPRE DE L' ISLE. à Paris, 12.

Mémoire sur la culture de l' Esparcette ou sainfoin par Mr. RIGAUD DE L' ISLE. à Valence en Dauphine, 8.

Eiusd. traité des maladies de la poitrine connues sous le nom, de phthisie pulmonaire, ou l' on dévéloppe les causes, qui concourent à les produire, les accidens, qui en resultent, et la maniere de les traiter dans les différens degrés. ib. 12.

FRID. CHRIST. IUNCKER diss. inaug. de arthritide suppuratoria. Resp. *C. L. Wagner*, Hal. ad Salam, 4.

Eiusd. diss. inaug. de spasmo febrili, Resp. *G. F. S. Cramer*, ib. 4.

Eiusd. diss. inaug. de morbi ac symptomatis notione vera, Resp. *C. O. Stegemann*, ib. 4.

Eiusd. diss inaug. de inflammatione pedis et abscessu femoris, sub curatione fracturae fibulae ortis, Resp. *I. C. Rock*, ib. 4.

Eiusd. diss. inaug. de chirurgiae, medicinae et philo-

phiae

phiae ſuperſtructae praeſtantia, Reſp. *E. S. Uhſe,* ib. 4.

IACOB KAAS diſſ. inaug. obſeruationes quaedam de borace, inprimis de eius ſale narcotico. Traiect. ad Rhen. 4.

ABRAH. GOTTH. KAESTNERS *Anfangsgründe der höhern Mechanik der mathematiſchen Anfangsgründe, vierten Theiles zweyte Abtheilung. Göttingen, 8 m. K.*

Lehrbegriff der geſammten Mathematik aufgeſetzt von WENCESLAUS IOH. GUSTAV KARSTEN *III. und IV Theil. Greifswalde, 8. m. K.*

FRANC. ANTON KELLER diſſ. inaug. de empyematis ſingularis hiſtoria et epicriſi. Argent. 4.

SIMON HEINR. ADAM KEISERS *Verſuch einer theoretiſchen und practiſchen Einleitung in die allgemeine und beſondere Geſchichte der Blattern oder Pocken, Lemgo, 8.*

IO. CHRIST. KERSTEN ſermo panegyricus, ad augendum incolarum in Ruſſia inſufficientem numerum pro ruricolis plebeiis maxime monita et praecepta medica diaetetico-therapeutica. Moſcuae, 4.

Reply to Maxwells anſwer by way of dialogue. By T. KIRKLAND. London, 8.

IO. THEOD. KLEINII oryctographia Gedanenſis *oder Beſchreibung und Abbildung der in der Danziger und umliegenden Gegend beſindlichen Verſteinerungen, nebſt 14 illuminirten Tabellen. Nürnb. fol. min.*

Vergnügen der Augen und des Gemüths in Vorſtellung einer allgemeinen Sammlung von Schnecken und Muſcheln, welche im Meere gefunden werden, herausgegeben von GEORG WOLFGANG KNORR *und deſſen Erben in Nürnberg. 4. 4ter Theil.*

ANTON KOCZIANS *Prüfung der Urſachen von der*

der Hornviehseuche mit dem Vorschlage, auf was Art derselben am sichersten Einhalt gethan werden könne. Wien, 8.

Supplementum florae Gryphicae, herbationibus accommodatum scripsit ALEXANDER BERNH. KÖLPIN. Gryphiswald. 8.

L. S. KOREFF diss. inaug. de caussis febrium intermittentium autumnalium. Hal. ad Salam, 4.

G. F. KORDENBUSCHENS *Bestimmung der denkwürdigen Durchgänge der Venus durch die Sonne 1761. Nurnb. 4. mai. mit illuminirten K.*

CHRIST. GOTTL. KRATZENSTEIN diss. inaug. de duplici febrium indole. Auctor et Resp. *Io. Clemens Tode.* Hafn, 8.

Verzeichniß der vornehmsten Schriften von der Electricität und den electrischen Curen gesammlet von D. IOH. GEORG KRÜNITZ *Leipz. 8.*

IGNAT. XAVER. EMERIC. LACHAUSSE diss. inaug. sistens obseruationum bigam. Argent. 4.

Récherches sur la cause de la pulsation des artéres, sur les mouvemens du cerveau et sur la coeune du sang par Mr. DE LAMURE Doyen des Professeurs Royaux. à Montpellier, 8.

Du passage de venus dévant le soleil en 1769. par Mr. DE LA LANDE. à Amst. 4.

IO. IOACH. LANGENS *Anweisung zur* mineralogia metallurgica *mit Anmerkungen* IOH. CHR. MADIHNS. *Halle, 8.*

IO. COAKLEY LATTSOM diss inaug. sistens obseruationes, ad vires theae pertinentes. L. B. 4.

LEHMANN V. SAGE

H. B. L. LEMBKENS *Beantwortung der Schrift des Herrn D.* I. I. WALLBAUMS *die Beschwerlichkeiten der Geburtshülfe aus Beyspielen erwiesen. Lübeck und Leipzig,* 4.

LEBR. FRID. BENI. LENTINI obseruationum medicarum fasciculus III. Cellae, 8.

G. F.

C. F. LEUTNER diss. inaug. de nonnullis circa sudores frigidos in febre acuta attendendis. Hal. ad Sal. 4.

Précis de la médécine pratique conténant l'histoire des maladies et la manière de les traiter avec des obſervations et rémarques critiques ſur les points les plus intereſſens par Mr. LIEVTAVD. à Paris, 8. Voll. 2.

Eiusd. ſynopſis vniuerſae praxeos medicae. Edit. noua multo amplios et accuratior. ib. 4. Voll. 2.

CAROL. LINNAEI ſyſtema naturae per tria regna naturae, ſecundum claſſes, ordines genera, ſpecies cum caracteribus et differentiis. Tom. I. II. III. Hal. ad Sal. 8. mai.

Eiusd. amoenitates academicae ſeu diſſertationes variae phyſicae, medicae, botanicae antehac ſeorſim editae nunc collectae et auctae cum tabulis aeneis. Vol. VII. Holm, 8 mai.

CHRIST. GOTTL. LVDWIG inſtitutiones medicinae clinicae praelectionibus academicis accommodatae. Ed. 2. Lipſ. 8.

Eiusd. progr. de lucubrationis damnis, in memoriam Sylverſteinianam. ib. 4.

IOH. GOTTLIEB LEHMANNS *kurzer Entwurf einer Mineralogie zum Gebrauche der Vorleſungen, 3te Auflage. Nürnb. 8.*

Lezioni di chirurgia dette da IPPOLITO ANDREA LOMI Florentino. Date alla luce dal Dottor LVCA GHERARDINI. In Firenze, 4.

A. C. LORRY *von der Melancholie und melancholiſchen Krankheiten. Aus dem Lateiniſchen überſetzt von M.* C. A. W. *mit einer Vorrede von D.* CARL CHRIST. KRAVSE. *Franckf. 8 mai.*

ANT. LOVIS de methodi Hawkinſianae in calculoſorum ſectione praeſtantia poſitiones anatomicae et chirurgicae. Reſp. *Petr. Faguer*, Paris, 4. c. f.

C. LV-

C. LVCAS *Verſuch von Waſſern 3ter Theil, von natürlichen Bädern. Aus dem Engliſchen überſetzt. von* IOH. ERNST ZEIHERN. *Altenb. 8. mai.*

Aſtronomical obſervations made in St. John's college Cambridge in the years 1767. and 1768 with an account of ſeveral aſtronomical inſtruments. By M. LINDLAM. Cambridge, 8.

Procédés chymiques rangés méthodiquement et déſinis: on y a ioint le précis d'une nouvelle table des combinaiſons ou rapports pour ſervir de ſuite aux inſtituts de chymie par Mr. DE MACHY Apothicaire des académies Impériale des curieux de la nature et Royale des ſciences de Pruſſe. à Paris, 12.

Mémoire ſur l'inoculation de la pétite vérole, par Mr. MANGIN. à Paris, 8.

CHPH. ANDR. MANGOLDI opuſcula medico-phyſica collegit et edidit ERNEST. GODOFR. BALDINGER. Altenb. 8.

Mémoire ſur la maniére d'agir des bains et d'eau douce et d'eau de mer et ſur leur uſage, qui a remporté le prix en 1767. au iugément de l'Academie Royale de belles lettres, ſciences et arts de Bordeaux par Mr. MARET. à Paris et a Bordeaux. 8.

Viaggi per l'iſola di Cipro e per la Syria e Palaeſtiſtina fatti da GIOVANNI MARITI Fiorentino dall a. 1760 al 1768. in Lucca. 8 mai.

Nouvelle méthode facile et curieuſe pour connoître le pouls par les notes de la muſique par feu Mr. F. N. MARQVET; ſéconde édition augmentée de pluſieurs obſervations et reflexions critiques et d'une diſſertation en forme de thèſe ſur cette méthode, d'un mémoire ſur la maniére de guérir la mélancholie par la muſique et de l'éloge hiſtorique de Mr. MARQVET. Par PIERRE IOSEPH BVCHOZ, à Amſteam et à Paris, 8.

Prâtique

Prâtique de l'hydropiſie et de la iauniſſe, dévéloppée par l'experience, auquel on a ioint quelques obſervations anatomiques et prâtiques de quelques médécins ſur d'autres maladies par Mr. F. N. MARQVET; révus par Mr. BVCHOZ. à Paris, Vol. I.

Neues ſyſtematiſches Conchylien-Cabinet geordnet und beſchrieben von FRIDR. HEINR. WILLH. MARTINI *Der Arzneygelahrheit Doctor und Prakticus in Berlin, und unter deſſen Aufſicht nach der Natur gezeichnet und mit lebendigen Farben erleuchtet. Erſter Band. Nürnb. fol.*

Ziweytes Dutzend Beobachtungen, welche das Hirn betreffen von FERDINAND MARTINI. *Kopenhagen. 8.*

I. H. MAVCLÉRE nomenclatura critica morborum ocularium, or a critical index to the diſtempers of the eyes. Lond. 8 mai.

Expoſitio de tranſitu veneris ante diſcum ſolis die 23. maii 1769. Auctore CHRIST. MAYER. Petropol. 4. c. f.

IO. FRID. MAYERS *Fürſtl. Hohenloh. und Waldenburg Schillingsfürſtiſchen Pfarrers zu Kupferzell Beyträge und Abhandlungen zur Aufnahme der Landwirthſchaft nach den Grundſätzen der Naturlehre und der Erfahrung entworfen. Frankf. am Mayn. 8.*

F. C. MEDICVS *von dem Bevölkerungsſtande in Churpfalz vorzüglich in Mannheim. Frankfurt und Leipzig, 8.*

FRANC. CAROL. MELZER diſſ. inaug. de hernia crurali incarcerata. Argentorat. 4.

Mediciniſche Abhandlungen von den Vorbauungsmitteln nach den Tiſſotiſchen Grundſätzen entworfen, von CHRIST. IACOB MELLIN. *Langenſalze, 8.*

Manière

Manière d'agir des bains d'eau douce et d'eau de mer par Mr. MERET Médécin à Diion. Pièce qui a remporté le prix de l'Academie de Bourdeaux. à Paris, 8. Vol. I.

IO. FRID. MEYERS *Lehre vom Gypſe, als einem guten Dunge zu allen Erdgewächſen. Anſpach*, 4.

Elementa phyſiologiae medicae Hambergeriae, in vſum praelectionum academicarum concinnata edidit CHRIST. THEOPH. MEYER, M. D. Ienae, 8.

De l'éducation des enfans tant phyſique que morale par Mr. THEO. SALOM. DE MEZA Médécin Portugais et Practicien à Copenhague dépuis 16 ans. Copenhag. 8.

GEORG. PHILIPP. MICHAELIS diſſ. inaug. prolapſus ventriculi ab vmbilico, Reſp. *Ioh. Iuſt. Ebert*. Marpurg. 4.

Obſervations on the aſthma and on the hooping cough. By IOHN MILLAR M. D. Appendix containing remarks of aſa foetida. Lond. 8 mai.

Eiusd. Bemerkungen über die Engbrüſtigkeit und das Hühnerweh. Nebſt einem Anhange von der ſtinkenden Aſa. Aus dem Engliſchen überſetzt von D. C. C. KRAUSEN. *Leipzig*, 8.

PHILIPP MILLERS *Gärtners der Apotheckergeſellſchaft in den botaniſchen Garten zu Chelſea, allgemeines Gärtnerlexicon, d. i. ausführliche Beſchreibung der Geſchlechter und Gattungen aller und jeder Pflanzen, nach dem neueſten Lehrgebäude des Ritters* Linné *eingerichtet, worinnen zugleich eine Erklärung aller botaniſchen Kunſtwörter, und eine auf vieljährige Erfahrung gegründete practiſche Anweiſung zum Garten- Acker- Wein- und Holzbau enthalten iſt. Nach der allerneueſten, ſehr vermehrten und veränderten Ausgabe. Aus dem Engliſchen überſetzt. Erſter Theil, Nürnb.* 4.

Eiusd. Abbildungen der nützlichſten ſchönſten und ſeltenſten Pflanzen, welche in ſeinem Gärtnerlexicon vorkommen,

vorkommen, auf das genaueste, nach den von der Natur genommenen Zeichnungen, in Kupfer gestochen und illuminirt, auch mit einer ausführlichen Beschreibung und Anzeige der Classen, worunter sie nach RAII, TOURNEFORTII *und* LINNAEI *Classification gehören, erläutert. Aus dem Englischen übersetzt. Nürnb. fol.*

P. G. MILLORADOVICS diss. inaug. de surditate, ex retropulsa crusta lactea orta. Hal. Magd. 4.

IO. MITCHELL diss. breuis de principiis botanicorum et zoologorum, deque nouo stabiliendo naturae rerum systemate congruo cum appendice aliquot generum plantarum recens conditorum et in Virginia obseruatorum. Norimberg. 4.

Traité de la vitriolisation et de l'alunation, ou l'art de fabriquer les vitriols et l'alun. Avec une dissertation sur la minéralisation et sur l'état du soufre dans les mines et les métaux. Par Mr. MONNET. à Amsterdam et à Paris. 8. c. f.

Médécine d'armée, ou traité des maladies les plus communes parmi les troupes dans les camps et les garnisons par Mr. MONRO médécin des armées Brittanniques. Traduction de l' Anglois avec des augmentations considerables par Mr. LE BEGUE DE PRESLE Docteur Régent de la Faculté de Médécine de Paris, Censeur Royal. Ouvrage, qui contient des recherches sur les progrès de la médécine d'armée et le catalogue de livres publiés sur ses diverses parties: Les moyens de fortifier et conserver la santé des troupes dans les camps et les garnisons. L'établissement et l'administration des hôpitaux militaires soit fixes, soit ambulans avec leurs réglemens. Les symptomes, le traitément et les remèdes des maladies communes parmi les troupes dans les camps et les garnisons. Tome prémier conténant le discours préliminaire et l'introduction. Tome second

ſecond conténant les ſymptomes et le traitément des maladies. à Paris, 8.

ANTON. MONTANI de remediis tractatus Piſae, 8 mai.

IO. AUG. MONTANI diſſ. inaug. de curatione vlcerum per puris reſorptionem. Erford. 4.

Mémoire ſur la meilleure manière d'enſémencer les terres par le Sieur ARMAND MONTREAL de Montpellier. à Montpellier, 4.

IO. BAPTIST. MORGAGNI de ſedibus et cauſſis morborum per anatomen indagatis. L. B. et Lipſ. 4 mai.

Eiusd. the ſeats and cauſes of diſeaſes illuſtrated by anatomy translated by B. ALEXANDER. Lond. 4. Vol. I-III.

SIEG. MÜLLER diſſ. inaug. ſiſtens raram de calculo veſicae obſeruationem et epicriſin. Argentor. 4.

IO. ANDR. MURRAY *Abhandlungen von einer bösartigen Bräune und einer widernatürlichen Haut in der Luftröhre; von den Krankheiten der Kinder im Mutterleibe etc. Göttingen und Gotha, 8.*

Eiusd. de vermibus in lepra obuiis, iuncta leproſi hiſtoria et de lumbricorum ſetis, obſeruationes, regiae ſocietati ſcientiarum Gottingenſi praelectae. Gotting. 8. c. fig. aen.

I. N. DE NECKER deliciae Gallo-Belgicae ſylueſtres ſ. tractatus generalis plantarum Gallo-Belgicarum ad genera relatus cum differentiis ſpecificis ſecundum principia Linnaeana. Tom. I. II. Francof. ad Moen, 8. c. f.

Nouvelles récherches ſur les découvertes microſcopiques etc. de l'Abbé SPALLANZANI avec des notes, des récherches phyſiques et métaphyſiques ſur la nature et la réligion et une nouvelle théorie de la terre par M. NEEDHAM F. R. S. etc. à Paris, 8. mai.

FRANC. ALEXANDR. NEUHAUS diſſ. inaug. ſiſtens colicae hyſtericae caſum cum ſua epicriſi. Argentorat. 4.

E. A. NICOLAI *Pathologie, erſter Band. Halle,* 8.

ADAM NIETZKI diſſ. inaug. de febris malignae ex hectica ortu eiusque eventu. Reſp. *C. F. Leutner*, Hal. ad Sal. 4.

Cours de médécine prâtique redigée d'après les principes de Mr. FERREIN par Mr. ARNAULT DE NOBLEVILLE. à Paris, 12. Vol. I. II. III.

L'art des expériences ou avis aux amateurs de la phyſique, ſur le choix, la conſtruction et l'uſage des inſtrumens, ſur la préparation, et l'emploi des drogues, qui ſervent aux expériences par Mr. l'Abbé NOLLET de l'Academie royale des ſciences etc. ib. 12. Vol. I. II. III.

Eiusd. Vergleichung der Würkungen des Donners mit den Würkungen der Electricität. Leipz. 8.

I. PHILIPP NONNE diſſ. inaug. de antiſpaſmodicorum modo agendi et vſu. Reſp. *Rudolph. Anguſt. Benedict. Saltzmann*, Erford. 4.

ANDR. NUNN diſſ. inaug. de duabus prope perinaeum fiſtulis, vrinam purulentam excernentibus. Reſp. *Matth. Franc. Alix*. ib. 4.

Eiusd. diſſ. inaug. de peripneumonia. Reſp. *Io. Willh. Bornmann*, ib. 4.

GER. CHRIST. OEDERS *Verzeichniß der in den Königl. Däniſchen Landen bereits gefundenen und vermuthlich wildwachſenden Kräuter. Copenhagen,* 8 *mai.*

Eiusd. Nomenclator botanicus, ib. 8.

Abbildung der wilden Bäume, Stauden und Buſchgewächſe, welche nicht nur mit Farben nach der Natur vorgeſtellet, ſondern auch nach ihrer wahren Beſchaffenheit, nach den Stand ihrer Blätter, nach ihrem Wachsthume und Alter, das ſie gewöhnlich erreichen,

nach

nach ihrer Erziehung und Pflege, die sie erfordern, kurz und gründlich beschrieben werden von CARL CHRISTOPH OELHAFEN *von* SCHOELLENBACH *der Reichsstadt Nürnberg Waldamtmann. Herausgegeben, verlegt und mit den in Kupfer gestochenen und illuminirten Abbildungen versehen von* ADAM WOLFGANG WINTERSCHMIDT *Kunstverleger und Kupferstecher in Nürnb.* 4.

FRID. CPHP. OETTINGER de viribus radicis rubiae tinctorum antirhachiticis. Tubing. 4.

SIM. PALLAS *practische Anleitung die Knochenkrankheit zu heilen. Berl. und Stralſ.* 8.

Spicilegia zoologica, quibus nouae inprimis et obscurae animalium species iconibus, descriptionibus atque commentariis illustrantur cura PET. SIM. PALLAS Fasciculus V. VI. et VII. Berolin. 4. c. f.

Eiusd. Naturgeschichte merkwürdiger Thiere in welcher vornehmlich neue und unbekannte Thierarten durch Kupferstiche, Beschreibungen und Erklärungen erläutert werden. Aus dem Lateinischen von E. G. BALDINGER. *Erste Sammlung. Berlin und Stralsund,* 4.

Traité historique et prâtique de la gravure en bois, par Mr. PAPILLON graveur en bois ancien associé de la societé anatomique des arts; ouvrage enrichi de plus iolis morceaux de sa composition et de sa gravure. à Paris, 8. Vol. I. II.

Avis au public sur son plus grand interêt, ou l'art de se préserver de la petite vérôle réduit en principes et démontré par l'expérience par Mr. PAULET. à Paris, 12.

Chymisch-medicinische Abhandlung von denen destillirten Wassern und brennenden Geistern, dargestellet von D. IOH. PAULI. *Kopenhagen,* 8.

IO. THADDAEUS ANTON PEITHNERS *erste*

Gründe der Bergwerkswissenschaften aus dessen physisch metallurgischen Vorlesungen. Prag, 8 mai.

Indian zoology P. I. By TH. PENNANT. Lond. fol. c. fig. color. distinct.

Experiments and observations on water, particularly on the Hara pamp water of Manchester. By TH. PERCIVALL. ib. 8 mai.

Discours sur la physionomie et les avantages de connoissances physionomiques par DOM. PERNETTUS. à Berlin, 8.

La pagonotomie, ou l'art d'apprendre à se raser soi même, avec la manière de connoître toutes sortes de pierres propres à affiler tous les outils ou instrumens tranchans et les moyens de préparer les cuirs pour répasser les rasoirs, la manière d'en faire de très bons; avec le secrèt du fameux rouge d'Angleterre pour le poli de l'acier, approuvé par l'Academie royale des sciences suivi d'une observation importante sur la saignée par I. I. PERRET maître et marchand coutellier, ancien iurégarde. Paris, 12. Vol. I.

P. PETERSENS *Beschreibung der Königlichen Reiseapotheke nebst Anweisung, wie die Krankheiten, welche Reisenden zustoßen, erkannt und gehoben werden.* Lübeck, 8.

CHR. ANT. PEUSCHELS *Abhandlung der Physiognomie, Metoposcopie und Chiromantie etc.* Leipz. 8. m. K.

M. VAN PHELSUM historia ascaridum pathologica. Leoward. 8.

Eiusd. explicatio partium phytographiae LEONH. PLUKENETI. Harling. 4.

JOSEPH IACOB PLENCKS *neues Lehrgebäude von Geschwülsten. Aus dem Lateinischen übersetzt.* Dreßden und Leipzig, 8.

Eiusd. Anfangsgründe der Geburtshülfe. Erster und zweyter Theil. Wien, 8 mai.

IOS.

IOS. IAC. PLENCKS *neue leichte Art dem mit der Lustseuche angestekten Kranken das Queckfilber zu geben. Aus den Lateinischen übersetzt. Zweyte verbesserte und vermehrte Auflage. Dresd. u. Lpz. 8.*

Eiusd. Sammlung von Beobachtungen über einige Gegenstände der Wundarzneykunst. 1ster Th. ib. 8.

Traité des affections vaporeuses des deux sexes par Mr. POMME. à Paris, 12. Vol. I. II.

Physiocratie ou constitution naturelle du gouvernement le plus avantageux au genre humain par Mr. DU PONT. à Berne, 8. Tom. I-VI.

Observations on the nature and consequences of those iniuries to which the head is liable from external violence. By PERCIVALL POTT. Lond. 8.

Eiusd. Bemerkungen über den Wasserbruch und andere Krankheiten der Hoden; nebst eben desselben Bemerkungen über Beinbrüche und andere Verrenkungen. Aus dem Englischen übersetzt. Kopenhagen, 8.

Landwirthschaftliche Erfahrungen zum Besten des Landmannes. Eine Wochenschrift von IOH. HEINR. PRATIE. *Zweytes und drittes Quartal. Altona, 8. mai.*

An account and method of cure of the bronchocele or derbyneck. To which are subioined remarks on some parts of M. ALEXANDER's experimental essays. By THOM. PROSSER. Lond. 8. mai.

De la conservation des enfans ou les moyens de les fortifier, de les préserver et guérir des maladies, depuis l'instant de leur existence, iusqu à l'âge de puberté par Mr. RAULIN. Tom. II. à Paris, 12.

Eiusd. Von Erhaltung der Kinder von dem ersten Augenblicke ihres Entstehens an bis zu ihrer Mannbarkeit. Aus den Französischen. Erster Theil. Leipzig, 8 mai.

Eiusd. Instructions succintes sur les accouchémens,

en faveur des ſages-femmes de Province, faites par ordre du miniſtère. à Paris, 12. c. f.

Eiusd. obſervations ſur l'uſage des eaux minérales de Pougues avec l'analyſe chémique de mêmes eaux par Mr. COSTEL. ib. 12.

Catalogue raiſonné des tableaux, bronzes, terres cuites, figures et buſtes de plâtre, deſſins en feuilles et ſous verre, eſtampes de toutes les écoles livres d'eſtampes et bijoux, qui compoſent le cabinet de feu Mr. CAYEUX ſculpteur ancien officier de l'Academie de Saint Luc. Par PIERRE REMY. ib. 12.

La botanique miſe à la portée de tout le monde, ou collection des planches répréſentant les plantes uſuelles d'après nature avec le port, la forme et les couleurs, qui leur ſont propres, gravées d'une manière nouvelle par Mr. REGNAULT de l'Academie de peinture etc. ib. fol. mai.

Eſſai ſur les écrouelles par Mr. RENARD Doct. en médécine. ib. 12.

I. A. H. REIMARI *Urſache des Einſchlagens vom Blitze nebſt deſſen natürlichen Abwendungen von unſern Gebäuden. Langenſalza*, 8.

IOH. IAC. REINHARDS *Marggräflich Baden-Durlach wirklichen geheimden Raths vermiſchte Schriften. Achtes Stück mit zwo Kupferplatten und Regiſter über das ganze Werk. Franckfurt und Leipz.* 8. (Plurima oeconomiam concernunt.)

SAMUEL. ABRAH. REINHOLD diſſ. inaug. de aconito napello. Argentorat. 4.

MELCH. REYE diſſ. inaug. de dolore colico. Gotting. 4.

Hiſtoire naturelle de l'air et des météores par l'Abbé RICHARD Vol. 6. à Paris, 12.

CHRIST. RICKMANN diſſ. med. de vſu atque abvſu medicamentorum terreorum abſorbentium. Auctore *Henr. Carol. Reich.* Ien. 4.

10. CHRIST. RIEDELS *verbeſſertes und vermehrtes Gartenlexicon, nebſt einem nützlichen Gartencalender. Nordhauſen, 8.*

DE LA RIVIERE V. DUMOULIN.

Parallèle de la condition et des facultés des hommes avec la condition et la faculté des autres animaux traduits de l'Anglois par Mr. ROBINET. Bouillon, 12.

Oekonomiſche Reliquien in Zehenden abgetheilt, als eine Fortſetzung der Abhandlung von gelehrten Landwirthen. Erſtes Zehend, verfertiget von FRIEDRICH MORITZ VON ROHR *Herzogl. Würtemberg Oelſsniſchen Regierungsr. Breslau, 8 mai.*

Beſchreibung einer glücklichen abgenommenen krebshaften Bruſt von 12 mediciniſchen Pfunden, an einer 62. jährigen Frau im Lazarethe des Königl. großen Hoſpitals von IOH. IAC. ROSCIUS. *Königsb. 4.*

L'art du ménuiſier conténant 40 feuilles et 50 planches, faiſant le quarante-troiſième cahier de la déſcription des arts et métiers par MM. de l'Academie royale des ſciences. Par M. ROVBO fils compagnon ménuſier. à Paris, fol.

La toilette des pieds, ou traité de la guériſon des cors, verrues et autres maladies de la peau; et diſſertation abbrégée ſur le traitément et la guériſon des cancers. Par le Sieur ROUSSELOT Chirurgien. ib. 12.

I. F. RÜBELS *gründliche Unterſuchung und Beantwortung wie alle Arten von Frieſel zu curiren ſey? Franckf. am Mayn, 8.*

Examen chymique de différentes ſubſtances minérales. Eſſais ſur le vin, les pierres, le bézoards et d'autres parties d'hiſtoire naturelle et de chymie. Traduction d'une lettre de Mr. LEHMANN ſur la mine de plomb rouge. Par Mr. SAGE. à Paris, 12.

ULRICH CHRISTOPH SALCHOW *chirurgische Betrachtungen zur Bestätigung der unnöthigen Amputation und des Nutzens der Bleymittel. Hamb. 8.*

GEORG SANDEMANN diss. inaug. de rheo palmato. Edimburghi, 4.

Thesaurus dissertationum, programmatum aliorumque opusculorum selectissimorum, ad omnem medicinae ambitum pertinentium, collegit, edidit et necessarios indices adiunxit EDUARDUS SANDIFORT. Vol. IIdum. Roterodam. c. tab. aen.

Eiusd. natuur en genees-kundige bibliotheek. Bevattende den zaakelyken inhoud der nieuwe werken, welke in de geneeskunde en natuurlyke historie buiten ons vaterland uitkomen. Vyfde Deel In's Gravahage. 8 mai.

IAC. CHRIST. SCHAEFFER *Abbildung und Beschreibung einer dreyfach nützlichen Sägemaschine, zum Holzschneiden in der Wirthschaft, zur Leibesbewegung für Gelehrte und Kränkliche, und zum Steinschneiden, für die Naturaliensammlungen. Regensb. 4. m. K.*

Eiusd. Entwurf einer allgemeinen Farbenverein, oder Versuch und Muster einer gemeinnützigen Bestimmung und Benennung der Farben. Nebst zwey ausgemahlten Kupfertafeln. ib. 4.

Eiusd. icones insectorum Ratisbonensium. ib. 4 mai. c. 200. tab. pict.

Eiusd. erstere Versuche mit Schnecken. ib. 4. m. K.

Eiusd. fernere Versuche mit Schnecken. ib. 4. m. K.

FRANC. XAVIER SCHEIGL diss. inaug. de auxiliis efficacioribus ad vitam, in viso mortuo, restaurandam. Vienn. 8.

Bericht von den heilsamen Wirkungen der Kinkina oder Peruvianischen Rinde, und von der Nichtigkeit der Vorurtheile, welche das Publicum gegen diese Rinde noch hat, mit einem Anhange von den innerlichen

Gebrauche

Gebrauche des Schierlings, Bilsenkrautes und Münchskappen extractes von IOH. GEORG SCHENKBECHER. *Riga und Mietau, 8 mai.*

C. A. SCHLÜTERS *gründlicher Unterricht von Hüttenwerken. Braunschweig, fol. m. K.* (noua edit.)

IO. ANT. SCOPOLI *Einleitung zur Kenntnis und Gebrauch der Fossilien für die Studierenden. Riegau und Mietau, 8.*

Eiusd. annus I. et II. historico naturalis descriptiones auium musei proprii earumque rariorum, sistens, quas vidit in vivario Augustissimi Imperatoris et in museo excellent. comitis FRANC. ANNIB. TURRIANI. Lipſ. 8.

IO. CHRIST. DAN. SCHREBERS *Beschreibung der Gräßer mit ihren Abbildungen nach der Natur. Leipz. fol. erster Theil.*

PH. GEORG. SCHROEDER diſſ. inaug. de pleuritidum partitione, inprimis quoad febrium, iis coniunctarum, differentias analecta. Reſp. et Auct. *Frid. Chph. Ellert.* Gotting. 4.

Eiusd. diſſ. inaug de haemorrhagiis febrilibus. Reſp. *Wilh. Chph. Reichmann.* ib. 4.

Eiusd. diſſ. inaug. de febrilibus metaſtaſibus. Reſp. *Io. Andr. Lohr.* ib. 4.

FRID. IOS. GULIELM. SCHROEDER diſſ. inaug. de obſtructione vaſorum et morbis, ab ea pendentibus. Reſp. *Ernest. Alexandr. Bock.* Marburg, 4.

Anthropotheologia, *d. i. Anweisung, wie man aus der Betrachtung des Menschen, nämlich seines Leibes, dessen Glieder, und deren Verrichtungen, der Seele und ihren Kräften, Vermehrung und Unterhaltung des menschlichen Geschlechts, des Lebens, der Geburt, des Alters, Lebenziels, Krankheiten, Todes und Auferstehung von den Todten, die Allmacht, Weisheit, Gerechtigkeit, Güte und Vorsorge Gottes*

tes erkennen könne, zur Verherrlichung des großen Gottes und Erbauung des Nächsten, vorgestellet von IO. HEINR. SCHVETTE M.D. *Landphysicus des Herzogthums Cleve etc. Halle,* 8.

IO. FRID. SCHÜTZENS *gründliche Anweisung zur Hebammenkunst. Hildburgshausen,* 8.

Des Herrn D. DAVID VON SCHVLZ *Unterricht von der Einpfropfung der Pocken. Aus dem Schwedischen übersetzt von* IO. ANDR. MURRAY. *Göttingen und Gotha,* 8.

IO. STEPHAN SCHWABE *Vorschläge zur Holzvermehrung und Anweisung zum Holzbaue mit vielen eigenen und fremden Anmerkungen. Schwerin,* 8 *mai.*

CHRIST. LUDOV. SCHWEICKHARD. diss. inaug. sistens obseruationem, de non necessaria funiculi vmbilicalis deligatione cum sua epicrisi. Argentor. 4.

Das gesunde Landleben von D. CHRIST. GOTH. SCHWENCKEN. *Dreßden,* 8. (edit. 2.)

GEORG. FRID. SIEGWART diss. inaug. sistens historiam gemellorum coalitorum monstrosam, pulchritudine spectabilium. Resp. *August. Ioh. David Siegwart.* Tubing. 4. c. f.

Eiusd. diss. inaug. de vegetabilium vlteriori indagine eiusdemque necessitate et vtilitate. Resp. *Car. Chph. Hiller.* ib. 4.

PETR. SIGORGNE socii Sorbonici etc. praelectiones astronomiae Newtonianae ad vsum studiosae iuuentutis, ab ipso Auctore plurimum auctas et emendatas edidit FRID. AUG. BOECKIUS Philosoph. Prof. Tubingensis etc. Accessit epistola Auctoris ad editorem de luce et attractione. Tubing. 8.

CAR. CASPAR. SINBOLD collectio obseruationum medico chirurgicarum. Fascicul. I. Bamberg. et Wurceburg. 4. c. f.

Des

Des Freyherrn VON SIND *vollständiger Unterricht in den Wissenschaften eines Stallmeisters. Göttingen und Gotha, fol. m. K.*

MARTIN SLABBER natuurlyke beluſtigingen behelzende microſcopiſche Waarneemingen van in en uitlandſche water en land dieren. Te Haarlem, 4 mai. c. f.

IOS. VON SONNENFELS *Abhandlung von der Theurung in großen Städten und den Mitteln derselben abzuhelfen. Leipz. 8.*

Des Herrn Abt SPALLANZANI *physicalische und mathematische Abhandlungen. Leipz. 8 mai. m. K.*

IAC. REINB. SPIELMANN diſſ. inaug. ſiſtens examen acidi pinguis. Reſp. *Michael. Frideric. Boehm.* Argent. 4.

Eiusd. olerum Argentoratenſium faſciculus I. Reſp. *Io. Iac. Spielmann.* ib. 4.

P. N. SPRENGELS *Fortsetzung der Handwerker und Künste in Tabellen. Vierte Ausgabe, welche die Bearbeitung der Edelgesteine, des Bleyes, Zinns, Kupfers und Messings enthält. Berlin, 8. m. K.*

IO. CHRIST. EHRICH SPRINGERS *physicalisch practische dogmatische Abhandlung von den deutschen Weinbaue mit einer vorangeschickten Betrachtung über den Nutzen des Weinbaues und die Nothwendigkeit des Buxus. Lemgo, 8.*

Phyſiological eſſays and obſervations. By IOHN STEDMANN. M. D. Edinburgh, 8. c. f.

ANTON STOERK libellus, quo demonſtratur, herbam, veteribus dictam flammulam Iouis, poſſe tuto et magna cum vtilitate exhiberi aegrotantibus. Vienn. 8. c. f.

Eiusd. zwo Abhandlungen vom Nutzen und Gebrauche des Brennkrautes oder der aufrechten brennenden Waldrebe und des weißen Diptams oder Escherwurz. Aus dem Lateinischen übersetzt. Frankf. und Leipz. 8. m. K.

* * SUC-

L. I. D. SVCKOWS *der Naturlehre öffentlichen Lehrers zu Iena Entwurf einer physischen Scheidekunst. ib. 8.*

GEH. VAN SWIETEN *Erläuterung der Boerhaavischen Lehrsätze von Erkenntnis und Heilung der Krankheiten. Aus dem Lateinischen übersetzt, dritten Theiles erster und zweyter Band. Wien, 4.*

Beyträge zur Naturkunde des Herzogthums Lüneburg, gesammlet von IOH. TAUBE. *Zweytes Stück, Zelle, 8.*

Treatise on the ananas or pine-apple. By A. TAYLOR. Lond. 8. c. fig.

The natural history of four-footed beasts. By T. TELLTRUTH. Embellished with curious cuts. ib. 16. (*Nomen Auctoris fictum.*)

MAR. GERH. THILENII *kurzer Unterricht für die Hebammen und Wöchnerinnen auf dem Lande. Cassel, 8.*

The medical miscellanies or a collection of cases tracts and commentaries, exhibiting a view of the present state of medicine and chirurgical practice and litterature in England. By T. THOMBINSON. Lond. 8.

Avis au peuple sur sa santé par Mr. S. A. TISSOT, Quatrième édition originale. à Paris, 12. Vol. I.

Eiusd. Aviso al popolo intorno alla sanita, tradotta dal Francese, arrichita et illustrata di prefazione, note ed alcune dissertazioni dal D. GANDINI Genova e Dresda, 8. Tom. I. II. III.

Eiusd. von der Gesundheit der Gelehrten. Aus dem Französischen. Neue Auflage. Leipz. 8.

Eiusd. Anleitung für Gelehrte und Personen von einer sitzenden Lebensart in Absicht auf ihre Gesundheit, nebst GOTTLIEB SUCHERS *Anleitung zur Gesundheit des Geistes oder Naturgeschichte des Weisen. Hamburg, 8.*

S. A. TISSOTS on diseases incident to literary and sedentary persons. The second edition with a preface and notes. By I. KIRKLAND. Lond. 8.

Eiusd. de la santé des gens de lettres. à Berne, 8.

Eiusd. von der Onanie oder Abhandlung über die Krankheiten, die von der Selbstbefleckung herrühren. Nach der dritten, beträchtlich vermehrten, Ausgabe aus dem Französischen übersetzt. Eisenach, 8.

Eiusd. opuscula medica: diss. de febribus biliosis siue historia epidemiae biliosae Lausannensis anni 1755, accedit tentamen de morbis ex manustupratione. Collegit et edidit C. G. BALDINGER Cellae, 8.

I. DAN. TITII diss. artis instituendi obseruationes meteorologicas primae lineae. Resp. *Frid. Wilh. Heun.* Witeberg. 4.

Histoire générale de l'Amérique dépuis sa découverte; qui comprend l'histoire naturelle, ecclésiastique, militaire, morale et civile, des contrées de cette grande partie du monde par le P. TOURON. à Paris, 12. Voll. 8.

Mémoires et obseruations de chirurgie. Par Mr. TRECOURT. à Bouillon et à Paris, 8.

CHRIST. IAC. TREW aneurysmatis spurii, post venae basilicae sectionem orti, historia et curatio. Norimb. 4.

DAN. WILHELM. TRILLER diss. inaug. de horrore in febribus exanthematicis, praesertim variolis, signo plerumque letali. Resp. *Christ. Gotth. Schatter.* Viteberg. 4.

Eloge de Mr. LE CAT par Mr. VALENTIN du collège royal de chirurgie de Paris. à Paris, 8 mai.

RU

RUDOLPH. AUGUST. VOGEL diſſ. inaug. de curatione cancri occulti et aperti, per aquam calcis vivae potam praeſtita. Reſp. *Gottfr. Michael. Hermann Baumbach.* Goetting. 4.

Eiusd. diſſ. inaug. de ſimulatis morbis et quomodo eos dignoſcere liceat. Reſp. *Io. Iac. Ianſen.* ib. 4.

Eiusd. neue mediciniſche Bibliothek. Des 7ten Bandes 5tes und folgende, des 8ten Bandes 1ſtes Stück. ib. 8.

Les ſingularités de la nature par Mr. DE VOLTAIRE. à Geneve, 8.

I. Déſcription d'une belle grive d'Amérique. II. Déſcription du coq des roches américain par Mr. VOSMAER. à Amſterd. 4.

IO. AVG. VNZERS *Arzt, eine mediciniſche Wochenſchrift 12 Theile in 6 Bänden. Vermehrte und verbeſſerte Ausgabe. Hamb. und Lüneb. 8 mai.*

Eiusd. mediciniſches Handbuch I. Theil. Hamb. 8 mai.

Eiusd. Sammlung kleiner phyſicaliſcher Schriften, zwey Theile. Hamb. und Lüneburg, 8.

Eiusd. Briefe von den Veränderungen des Erdbodens und der Entſtehungsart des Erdbebens. ib. 8.

Die Naturgeſchichte der Verſteinerungen zur Erläuterung der Knorriſchen Sammlung von Merkwürdigkeiten der Natur. Herausgegeben von I. F. I. WALCH. *Des zweyten Theils zweyter Abſchnitt. Nürnb. 8.*

Eiusd. Steinreich ſyſtematiſch entworfen. Neue ſehr vermehrte Auflage. Halle, 8 mai.

IO. IVL. WALLBAVMS *Verzeichnis einer vollſtändigen Apothecke. 2ter Theil, Leipz. fol.*

Eiusd. Beſchwerlichkeiten der Geburtshülfe aus Beyſpielen erwieſen. Büzow und Wismar, 8.

IO. GOTSCHALK WALLERII *Anfangsgründe der Metallurgie beſonders der chymiſchen. Aus dem Lateiniſchen überſetzt. Leipzig, 8 mai. m. K.*

The

The natural hiſtory and antiquities of Northumberland: and of ſo much of the county of Durham as lies between the rivers tyne and tweed; commonly called, north biſhoprick. In two volumes. By IOHN WALLIS A. M. Lond. 4. Vol. I. II.

Zimmerkunſt, oder Anweiſung, wie allerley Arten von Deutſchen und Welſchen Thurmhauben, auch Kugelhelme, nach der neueſten Manier zu Bedeckung der Kirchthürme nicht nur zu entwerfen, ſondern auch mit Holz zu verbinden; ſamt einer wohlfundirten Gewißheit, wie die geſchwungene Gradbiegen nach ihrer äußerlichen Geſtalt zu verfertigen ſind. Ferner, wie eine Glocke auf eine geometriſche Art anzugeben und zu verzeichnen iſt. Auch wie runde und ovalförmige Zulagen mit ihrem Bund- und Dachgeſperre, auch Kuppeln mit hölzernen Gewölbern auf Capellen und Kirchen anzuordnen ſind. Samt dem Entwurfe eines Kreuzdaches mit Walben und Chorhauben etc. auch Profilirung derſelben nach ihrer Länge und Breite. Denn leztlich, wie gemeine Haupt- und Wendeltreppen, auch Schneckenſtiegen mit oder ohne Ruheplätze, nebſt ihren verſchiedenen Theilen nach den beſten Regeln der Zimmerkunſt anzulegen ſind. Zum Unterricht iunger und unerfahrner Zimmerleute, in zween Theilen abgehandelt von CASPAR WALTHER *Stadtbronnen- und Zimmer- auch Baugeſchwornen Waſſerwerkmeiſter in der Reichsſtadt Augsburg. Augsburg, fol.*

Herrn WATSONS *und* GLASS *Verſuche von der neueſten und beſten Art die Kinderblattern glücklich einzupfropfen. Aus dem Engliſchen von* C. H. SCHÜTTEN. *Halle, 8.*

Remarks ou Dr. WARNERS account of the gout wherein his defects in the cure are pointed ful and ſupplied Lond. 8. (Auctor eſt I. CORDWEL.)

Schreiben des Herrn Hofmedicus CHRISTOPH WEBER *zu Walsrode an einen ſeiner Freunde von der Lage, der Geſchichte, dem Gehalte, dem Gebrauche, denen Wirkungen des Rezburger Geſundbrunbrunnens und des Bades. Hannover, 8.*

Flora Pomerano-Rugica exhibens plantas, per Pomeraniam anteriorem, Sueciam et Rugiam ſponte naſcentes, methodo Linnaeana ſecundum ſyſtema ſexuale digeſtas, cum differentiis ſpecificis, nominibus Germanicis, officinalibus pharmacopoeorum; locis natalibus, tempore florendi, obſcuriorum deſcriptionibus. Auctore CHRIST. EHRENFR. WEIGEL. Berolin. Stralſund. et Lipſ. 8.

FRIEDR. WEINLANDS *Vortheile welche der Staat durch die Einführung des Blatterbeltzen erlanget. Zelle, 8.*

I. G. WEINMANN tractatus botanico criticus de chara caeſaris. Carolsruhae, 8.

FRID. GUILIELM. WEIS ſpec. inaug. plantae cryptogamicae florae Gottingenſis. Gotting. 4.

FRID. AUGUST WEITZ *vollſtändige Auszüge aus den beſten chirurgiſchen Diſputen aller Academien, nebſt einigen Anzeigen der neuen chirurgiſchen Bücher, und einem Anhange chirurgiſcher Neuigkeiten. Erſter Band. Budiſſin, 8.*

Abhandlung von der Wartung der Bienen, worinnen die natürliche Geſchichte dieſer Inſecten nebſt den verſchiedenen Arten ſie zu warten, ſowohl in den alten, als in den neuern Zeiten und der neuerlich hierbey gemachten Verbeſſerungen enthalten iſt. Dieſem iſt noch die natürliche Geſchichte von den Weſpen und Horniſſen nebſt den Mitteln ſie zu vertilgen, beygefüget, durch THOMAS WILDMANN. *Aus dem Engliſchen überſetzt. Copenhagen, 8. m. K.*

CHRIST. FRID. WILKENS *Nachricht von ſeltnen Verſteinerungen, vornehmlich des Thierreichs, welche bisher*

bisher noch nicht genau beſchrieben und erkläret worden. Berlin und Stralſund, 8. m. K.

IO. HENR. WINKLERI progr. quo exponit tentamina, quaeſtiones et coniecturas circa electricitatem animantium. Lipſ. 4.

I. A. WOHLFAHRTS *Biographien griechiſcher Aerzte, zuſammen getragen aus der Geſchichte der Medicin des* LE CLERK. *Halle 8 min.*

CHRIST. L. B. DE WOLF elementa matheſeos. Editio noua et correctior. Hal. Magd 4. c. f.

I. B. I. ZAUSCHNERI diſſ. de elementis et viribus mediis trium aquarum mineralium Teplenſium. Pragae, 8.

Eiusd. diſſ. de ſale, a mineralogis haud deſcripto, opera eius inuento. ib. 8.

ANT. ZEPLICHAL geometria curuarum, ad phyſicam applicata. Vratislav. 8 mai. c. tab. aen.

IO. HENRIC. ZIEGLER ſpec. inaug. de digeſtore PAPINI eiusque ſtructura, effectu et vſu. Baſil. 4.

IO. FRID. ZÜCKERT materia alimentorum, in genera, claſſes et ſpecies diſpoſita. Berolin. 8.

Contenta in hac parte.

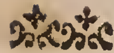
INDEX.

A.

Loquelam

Suppura-

Vegeta-

EMENDANDA.

Pag. 6. lin. 4. eüci lege eiici possit; lin. 9. HERONIS lege HIERONIS. p. 10. lin. 20. bullum leg. bulbum. p. 12. lin. 26. methodos leg. methodum. p. 16. lin. 7. corpori leg. corporis. p. 24. lin. 13. cananiculos canaliculos p. 31. lin. vlt. cachectiuum leg. cachecticum. p. 34. lin. 25. sit leg. fit. p. 36. lin. 23. morbis leg. morbus. p. 56. lin. 13. simplicissimo leg. simplicissima. p. 82. lin. 3. Badensis leg. Badenses. p. 94. lin. 16. DESPERIERRES leg. DESPERRIERES. p. 101. l. 15. nasturtinorum leg. nasturtinarum. p. 101. l. 33. summum lege summam. P. 107. lin. 19. digestioni leg. digestionis. p. 110. lin. 14. visum esse productum leg. visam esse productam. p. 112. lin. 33. illum lege illam. p. 113. lin. 1. iniectum lege iniectam. p. 116. lin. 29. istum leg. istam. p. 117. lin. 13. productum fuisset lege produxisset. p. 127. lin. 22. dextram leg. dextrum. p. 131. lin. 28. potissum lege potissimum. p. 134. lin. 28. quae lege qui. p. 141. lin. 10. post 1768 adde 4 mai. p. 144. lin. 6. fasciamque lege fasciam. p. 168. lin. 12. zur l. zum. p. 198. lin. 28. mitigato lege mitigata. p. 199. lin. 13. et 15 resecare lege resecari. p. 213. lin. 4. quum lege quam. p. 231. lin. 13. conchyologicum l. conchyliologicum. p. 232. lin. 2. singulas lege singulae. p. 236. lin. 2. tabulati lege tubulati. p. 266. lin. 20. vnam lege vnius. p. 277. lin. 11. positum leg. positam. p. 13. SWIETFNIVS lege SWIETENIVS. p. 292. lin. 25. quam lege quem. p. 295. lin. 2. quem lege quos. lin. 32. aqua lege aquila. p. 296. lin. 5. baetico lege boetico. p. 300. lin. 19. et 22. capiti lege capite. p. 322. lin. 1. manitudinis lege magnitudinis. p. 337. lin. 31. Omnis lege Omnes. p. 343. lin. 3. iuuabant lege iuuabunt. p. 367. lin. 9. *Forsezung* leg. *Fortsetzung*. p. 368. lin. 4. Batauorum lege Batauarum. lin. 20. CVIL. lege GVIL. p. 392. lin. 10. BABTIST. lege BAPTIST. p. 390. lin. 21. Penguin. lege Pinguin. p. 392. lin. 20. in vsum lege in vsu. p. 394. lin. 14. mngnitudinis lege magnitudinis. p. 396. lin. 10. facili lege facile. p. 398. lin. 15. IISDEM ab lege ab IISDEM. p. 400. lin. 15. Stasbourg. leg. Strasbourg. p. 410. lin. 13. prater leg. praeter. p. 411. lin. 13. vsui leg. vsu. p. 418. l. 24. quarto lege quinto. p. 422. lin. 2. katschatici leg. kamtschatici. p. 427. lin. penult. hebdomate l. hebdomade. p. 438. lin. 23. acidi rubros leg. acido rubros. p. 460. l. 16. espodet leg. respondet. p. 472. l. 12. facta l. factae. p. 474. lin. 3. occurentia lege occurxentia. p. 477. lin. 4. ipecacuanha lege ipecacuanhae. lin. penult. artificales lege artificiales. p. 480. lin. 10. Angilcae leg. Anglicae. p. 484. lin. 4. ouuium lege ouium. p. 485. lin. 11. conducentur leg. conducantur. p. 511. lin. 28. quorum lege quarum. pag. 530. lin. 28. se lege sua. p. 535. lin. 3. aiiae alias. lin. penult. FRIEDERICVS leg. FRIDERICVS. p. 438. lin. antepenult. p. 162. l. p. 345. p. 549. lin. 31. anotomiae lege anatomiae p. 552. lin. 10. BALTHASAR. leg. BARTHOLOM. p. 554. lin. penult. lertres teg. lettres. p. 558. lin. 3. Fine leg, Eine. p. 561. lin. 19. Vol. leg. Vol. I. p. 571. lin. 24. GOTTH. lege

lege GOTTFR. p. 572. lin. antepenult. et p. 573. lin. 1. CPHP. leg. CHPH. p. 573. lin. 9. aliter lege alter. p. 580. lin. 10. BABTISTA leg. BAPTISTA. p. 581. lin. 15. ſpiritu leg. ſpiritui. p. 592. lin. 20. BOSCONICH lege BOSCOVICH. p. 567. lin. 2. tereſtribus lege terreſtribus. p. 603. lin. 27. exhalatationibus. lege exhalationibus. p. 604. lin. 30. aliqod leg. aliquod. p. 606. lin. 3. eas leg. eam. p. 28. peniciofiſſima leg. perniciofiſſima. p. 607. lin. 19. Differrunt leg. Differunt. p. 614. lin. 19. ſit lege fit. p. 637. lin. 28. exponetur lege exponitur. p. 645. lin. 9. tractatis lege tractatibus. lin. 15. fluſculis leg. floſculis. p. 651. lin. 6 et 7 effetus leg. effectus. p. 652. lin. 16. tabace leg. tabaci. p. 654. lin. 11. aeris leg. aeri. lin. 24. qui leg. quod. p. 656. lin. 14. ſupetunt leg. ſuppetunt. p. 664. lin. 1. et leg. eſt. lin. 34. metuedum leg. metuendum. p. 666. lin. 21. poſt conſideratur. adde Auctore THOMA KIRKLAND p. 668. l. 19. celeberimorum leg. celeberrimorum. p. 669. lin. 22. alloborandum l. allaborandum. p. 770. lin. 2. tiam lege etiam. lin. 13, accuratae lege accurate. u p. 673. lin. 30. acalinis lege alcalinis. p. 675. lin. 25. collectas l. collectae. p. 683. lin. 16, folliculorum leg, foliorum, lin, 31, CROLLI lege CROLLII, p. 685. lin, 12. librae aqua lege libra aquae. p. 694. lin. diacodii lege diacodii ope. p. 701. lin. 12. hunc leg. hic. p. 704. lin. 18. pecularae leg. peculiare. p. 728. lin. 8. pertandra lege pentandra. p. 735. lin. 9. defsinis lege definis. p. 750. lin. 15. ſictum lage fictum.
